28 OLDAL * ÁRA 4 DINAR

Poštarina u gotovom plaćenu

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXVII. évfolyam — Szubotica, 1926 VASÁRNAP november 21. — 320. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délben
Telefon: Kiadóhivatal 8—58 Szerkesztőség 5—10, 8—52

Előfizetési ár negyedévre 165 din.

Szerkesztőség: Zmaj Jovin trg 3. szám (Minerva-palota)
Kiadóhivatal: Subotica, Zmaj Jovin trg 3. (Minerva palota)

Tagore

A nyugati kultura észretérítésére indult keleti bölcseség fehér lobogójaként leng végig Európán a hindu apostol hosszu, ősz, prófétás szakálla. A kontinens csaknem minden metropolisában hallatta elhitető zengésü szavát Tagore, a bengál költő és bámbár a közönség nagy része csak tolmács segitségével érti meg előadását, olyan tömegesen tódultak a meghallgatására, mintha kivételes müélvezet igérete tenné a személyét magnetikussá.

Mi az oka ennek a Tagore-láznak? Mivel magyarázható, hogy az európaiak, akiknek bonyolult és raffinált szenzációkra beidegzett érdeklődésétől idegen a naiv és egyszerü hangszerelésü hindu költészet, ilyen bucsujárásszerü kiváncsiságot tanusitanak a messziről jött poéta ismeretlen nyelven fejtegetett ismert eszméi iránt? A sanda gyanu, amely minden emberi megmozdulás mögött ravasz számitást és a gazdasági érdekek harcfelállitását szimatolja, kisütötte, hogy Tagore az angol imperialista törekvések utazó ügynöke. Igen leleményes fantázia kell azonban ahhoz, hogy összefüggést lehessen látni a keleti szemlélődő passzivitást hirdető egzotikus prédikátor tanai és a brit világhatalmi célkitüzések között. De ha a képzelőtehetségnek ezt a próbáját ki is állottuk, még mindig nem akadtunk rá a titok nyitjára hogy mi készti az európaiakat arra a szokatlanul nagyméretü és szinte vallásosan áhitatos figyelemre, amellyel az ázsiai szellem representativ man-jének hódolnak.

Talán nem tévedünk, ha azt állitjuk, hogy annak a tömegpszichózisnak egyik jelenségével állunk szemben, amely a háboru kitörésével harapózott el. A szörnyü kataklizma után a civilizáció tanitásain nevelődött gondolkozást válság örvénye kapta el. Kiábrándultunk abból a kulturából, amely elszakadva gyökerétől, a krisztusi szeretet gondolatától, a tudás, müveltség és technikai felkészültség minden eszközét a boldogtalanság, a nyomor és vérontás forrásait fölfakasztó varázsvesszővé babonázta. Uj utakat keresünk, mert a régieket betemette a borzalmas földindulás, uj vezéreszmét hajszolunk, mert a régi ingoványba vesztő lidércfénynek bizonyult. Merre menjünk, hogy földult belső békességünket visszanyerjük? Hol az a csillag, amely ösvényt hasitana a körülöttünk feketéllő sötétségbe és elvezetne, mint valamikor a napkeleti három királyokat, a jobb jövő bölcsőjéhez? Az ész ezeregyéjszakai kincsei, az akarat mithikus felszárnyalásai, az erő hőskölteménybe illő csodatettei csak a szenvedések tengerét duzzasztják. Megnyugvásra szomjazunk, elégedettségre, a lélek összhangjára, a szív szélcsöndjére. A kultura nem öncél, csak megnyilvánulási formája annak a vágyunknak, hogy életünket minél jobbá, egyenletesebbé és tökéletesebbé fejlesszük. Kezdjük elveszíteni hitünket a kulturában, mert fájdalmunkat csak differenciáltabbá, gondunkat csak öntudatosabbá, kétségbeesésünket csak tragikusabbá teszi anélkül, hogy a szenvedélyek barbárizmusát fékezné és az életnek önmagához való jogát tiszteletben tartaná.

Az európai ember pesszimizmusának konvulziói között a Napkeletről érkezett hindu vatesz ugy hat, mint a bibiliai világrész *misszionáriusa*, akinek az a küldetése, hogy megállitsa a tévelygőket a nyugati kultura lejtőjén. Európa lelki élete megdöbbentően sivár, — mondja Tagore — uralkodó vonása a rideg anyagiasság és ennek az az oka, hogy az európai ember elhanyagolja Keletet, pedig az egész nyugati kultura nem egyéb, mint a keleti igazságok továbbépitése. Az ázsiai ember bensőleg él, ellenőrzi magát, mig az európai ráveti magát a rejtélyek felderitésére, a tudomány rabja lesz és innen erednek rettenetes katasztrófái.

Tagorénak ez a paralellája nem nyujt nekünk Ariadnefonalat küzdelmeink labirintusában. A köldökbámuló passzivitásban és a természet ölébe visszamenekülő fatalizmusban aligha találhatjuk meg azt a panáceát, amely a kultura szervi bajait meggyógyitja. Függetlenül azonban attól, amit mondott, a hindu költő talpig érő kaftánjában, mellét verdeső szakállával és szuggesztiv ihletettségével bizonyos elemezhetetlen várakozást ébresztett, amint bengál szinekkel egy különös, titokzatos álomvilágot festett a realitásokba belefáradt Európa elé.

Magyar-Baranya 25 vagon gabonát küldött Jugoszláv-Baranya árvizkárosultjainak

Az adakozóknak az a kivánságuk, hogy a gabonát nemzetiségi különbség nélkül osszák szét

Belimanasztirról jelentik: A jugoszláv hatóságok pénteken vették át Belimanasztir határállomáson azt a huszonöt vagon gabonát, amelyet

Baranya magyar részén gyüjtöttek a jugoszláv Baranya árvizkárosultjainak segélyezésére.

Az átvételnél jelen volt Banjac baranyai radikális képviselő is.

A magyar bizottság az átadás alkalmával nyomatékosan hangsulyozta, hogy

az adakozók határozott kivánsága, hogy a gabonát a jugoszláv Baranya árvizkárosultjai között nemzetiségi külömbség nélkül osszák fel.

Banjac képviselő az átadó bizottság elnökének a jugoszláv Baranya árvizkárosultjai nevében meleg köszönetét fejezte ki az adományért.

Ujabb akciót inditottak a vajdasági radikális képviselők

A klubülés elé akarják vinni a Vajdaság speciális követeléseit

Elnapolták a törvényhozó bizottság üléseit

Beogradból jelentik: A parlament *elnapolása után szombaton* bekövetkezett a törvényhozó bizottság üléseinek elnapolása is, ugy hogy most már *három napig teljesen veszteglni fog a parlamenti élet.* Ennek oka elsősorban az, hogy a kormánynak még mindig *nincs elég előkészitett törvényhozási anyaga.* A törvényhozó bizottság üléseinek elnapolása meglepetést keltett, miután a kormány részéről azt hangoztatták, hogy különös sulyt helyeznek a bizottság megszakitás nélküli müködésére.

A szombati nap folyamán egyébként semmi nevezetesebb politikai esemény nem történt. A politikusok nagyrésze elutazott a fővárosból, mert vasárnap csaknem valamennyi párt népgyüléseket tart az ország különböző részeiben. A küszöbönálló tartományi választások is arra késztetik a képviselőket, hogy a választások előkészitése és a jelölések megejtése végett kerületeikben tartózkodjanak.

A tartományi választások kiirására vonatkozó rendelet *még nem jelent meg a hivatalos lapban.* Makszimovics Bózsó belügyminiszter a *Bácsmegyei Napló* munkatársának kijelentette, hogy az ukázt elküldötte Őfelségének Topolára és azt hiszi, hogy azt *hétfőn vagy kedden közzéteheti.*

Vita a törvényhozó bizottságban a központi igazgatásról

A törvényhozó bizottság szombaton délelőtt folytatta a központi igazgatásról szóló törvényjavaslat vitáját. Az első szónok *Behmen* dr. muzulmán volt, aki részletesen birálta a javaslatot.

— Ez a törvény — mondotta Behmen dr. — semmit sem fog javitani az ország igazgatásán. Inkább olyan reformokra volna szükség, amelyek a közigazgatást jobbá és olcsóbbá tennék. *A minisztériumok számának scökkentése nem egyéb fikciónál vagy blöffnél.* Az igy elért megtakaritás összege nem több évi egymillió dinárnál. Az alkotmány a legliberálisabbak egyike egész Európában, azonban sem az alkotmányt, sem a törvényeket nem tartják be, ezért az ország állapota egyike a legrosszabbaknak egész Európában.

Támadta ezután Behmen dr. a vallásügyi minisztert, aki szerinte a muzulmán egyházi szervezet legelemibb jogait állandóan megsérti. Az *ő* pártjára azt mondják, hogy felekezeti alapon áll, mégis *pártja követeli a vallásügyi minisztérium azonnali megszüntetését.* Hosszasan kritizálta ezután a boszniai állapotokat és *Srskics* törvényegységesitő minisztert, a boszniai radikális párt vezérét tette felelössé azért, hogy Boszniában még egyetlen önkormányzati egység sem alakult meg. Hibáztatta, hogy a központi igazgatásról szóló törvényjavaslat nem vonja meg a határokat az önkormányzati és állami hatóságok jogköre között. Az ötödik szakasz szerint az önkormányzatok feletti felügyeleti jog a belügyminisztériumot illeti meg, de ez a felügyeleti jog **nincs körülhatárolva.**

Végül Behmen kijelentette, hogy tárgyi és politikai okokból a javaslat ellen fog szavazni.

Moskovljevics Milán földmivespárti képviselő szólt azután hozzá a javaslathoz. A törvényt már régen meg kellett volna hozni. Annak a véleményének adott kifejezést, hogy *a gazdasági krizisnek a legfelsőbb állami igazgatás az oka. Ha nem jó a közigazgatás, a legjobb törvényekkel sem lehet jól kormányozni.* A legfontosabb volna, hogy a központi igazgatást feloszlassák és *az egész állami adminisztrációt az önkormányzati egységek kezébe tegyék le.*

— Nem elég — folytatta Moskovljevics — hogy a minisztériumok számát csökkentik, hanem pontosan körül kellene irni minden egyes minisztérium hatáskörét és azt nem rendelet, hanem törvény utján megállapitani. Az összes gazdasági reszortokat egyetlen gazdasági minisztériumban kellene egyesiteni és a közmunkaügyi minisztériumot a közlekedésügyibe beolvasztani. *A belügyminisztériumhoz nem nyul hozzá a javaslat, pedig ezt a minisztériumot redukálni kellene. (Derültség a radikálisok között.)* A belügyminisztérium, amelyhez azelőtt a hadsereg és a közigazgatás is tartozott, most nem egyéb, mint *csendőrminisztérium.*

Drljevics montenegrói föderalista: *Ugy van!*

Moskovljevics tovább támadta ezután a belügyminisztériumot, majd kifogásolta a szociálpolitikai minisztérium megszüntetését, továbbá azt, hogy tárca nélküli minisztereket továbbra is ki lehet nevezni. A politi-

kai államtitkárság intézményét is feleslegesnek mondotta és végül kijelentette, hogy a javaslat ellen szavaz.

Drljevics montenegrói föderalista rámutatott arra, hogy *a radikálisok sem hisznek többé a centralisztikus rendszerben, mégis kisérleteznek vele.* A népnek — mondotta — módot kell adni arra, hogy ellenőrizze tisztviselőit. Kijelentette, hogy a törvényjavaslat nem áll összhangban az alkotmánnyal.

Gosar szlovén néppárti a centralista igazgatási rendszert támadta és kifogásolta a tartományi felosztás módját. *Követelte a közigazgatás dekoncentrációját.* A törvényjavaslat szerinte nem ad rendszert az igazgatás szervezésére és semmit sem fog változtatni a mai állapotokon. Hangsulyozta, hogy *nincs kontaktus a kormány és a parlament közt és erősebb parlamenti ellenőrzést sürgetett a kormány müködésével szemben.*

Az ülés délután félegykor ért véget. A törvényhozó bizottság szerdán délután négy órakor tartja legközelebbi ülését.

A radikális miniszterek konferenciája

A kormány radikális miniszterei szombat délelőtt tizenegytől félkettőig konferenciát tartottak a miniszterelnökségen. A konferencián belső pártügyeket tárgyaltak és szóbakerült az egyházi birtokok agrárcélokra való igénybevételének kérdése is. Hir szerint foglalkoztak *Radics* István legutóbbi boszniai beszédeivel is, amelyekben a horvát parasztpárt vezére élesen támadta a radikális pártot.

Az ankétbizottság ülése

Az ankétbizottság szombat délelőtt ülést tartott. Az ülésen felolvasták azokat az aktákat, amelyekkel a Radics-párt által *Nikics* Nikola ellen benyujtott interpellációra vonatkoznak.

A vajdasági radikális képviselők akciója

A vajdasági radikális képviselők között ujabb akció indult meg a Vajdaság speciális problémáinak mielőbbi megoldására. A vajdasági radikális képviselők csoportja legközelebb össze fog ülni és az akció kezdeményezői kész javaslatokkal fognak előállani, amelyek gazdasági, kulturális, felekezeti és közigazgatási természetüek. Mihelyt egymás közt megegyeznek, követeléseiket a klub plénuma elé akarják terjeszteni.

Hasonló akciók — mint ismeretes — voltak már a multban is, de minden eredmény nélkül. A mostani akció komolyabbnak látszik és remény van rá, hogy a vajdasági radikális képviselők kivánságait legalább részben teljesiteni fogják.

A francia frank ugrásszerü áremelkedése

A francia szocialisták a washingtoni adósságrendező egyezmény mellett foglalnak állást

Párisból jelentik: Politikai körökben általános feltünést keltett, hogy a kamara pénzügyi bizottságának pénteki ülésén Henry *Simon* elnökön kivül a szocialista párt szónoka, Vincent *Auriol* is a *washingtoni adósságrendező egyezmény ratifikálása mellett szólalt fel.* Jólértesült körökben ugy tudják, hogy a szocialista-párt, amely eddig a washingtoni adósságrendező egyezmény ellen foglalt állást, megváltoztatta álláspontját és a háborus adósságok haladéktalan konszolidálása mellett fog sikra szállni.

A nemzetközi pénzpiacok szombati szenzációja egyébként *a francia frank ugrásszerü áremelkedése.* A hét elején megindult hosszmozgalom szombaton érte el tetőpontját, amikor Zürichben 19.40-re emelkedett Páris értékelése és a frank a nyitástól egészen a zárlatig 70 ponttal drágult. 1926 január 14-én állt igy a frank, mig mélypontjára a tizenegyedik Briand-kormány bukásakor süllyedt, amikor 10 centimesig zuhant Zürichben a frank. Azóta a francia frank állandóan emelkedik és szombaton érte el legmagasabb árnivóját, amely a tizes mélyponthoz viszonyitva *közel 100 százalékos javulást mutat.*

A frank nagy áremelkedése következtében *Párisban szombaton pánikszerüen folytatódott az idegen valuták zuhanása* és az angol font a pénteki 138-as árfolyammal szemben egész 129.50-ig esett vissza.

Ezer jelölt indul a magyar választásokon

A hatóságok megakadályozzák az ellenzék választási propagandáját

Budapestről jelentik: Vasárnap lesz az első napja országszerte a nagy választási agitációnak. A kormány valamennyi tagja vidékre utazott, hogy a vasárnap megtartandó népgyüléseken részben saját érdekében mondja el programbeszédét, részben a kormánypárti jelölt mellett agitáljon.

Az ellenzék is teljes erővel vetette bele magát a választási küzdelembe, azonban

az ellenzék választási előkészületeit a vidéki hatóságok mindenképen megnehezíteni igyekeznek.

Az ország egyes részeiből olyan jelentések érkeznek az ellenzéki pártokhoz, amelyek szerint a hatóságok az ellenzéki jelöltek mozgási szabadságát akadályozzák, az ellenzéki gyüléseket betiltják, a programbeszédek elmondását megakadályozzák, az ellenzék választási plakátjait elkobozzák és az ellenzék választási előkészületeit minden módon megnehezitik. Ezeket a visszaéléseket az egyesült balpárt nevében Pakots József szombaton Scitovszky belügyminiszter tudomására hozta, aki kijelentette, hogy mindent meg fog tenni a választás tisztaságának érdekében. A belügyminiszter nyomban magához hivatta Sztranyovszky államtitkárt, akit utasitott, hogy adjon ki generális intézkedést és utasitsa a vidéki hatóságokat, hogy bánjanak a legnagyobb előzékenységgel az ellenzéki jelöltekkel.

A kormány egyébként szombaton hivatalos statisztikát tett közzé, a mely szerint a hivatalos jelöltek egyes pártok szerint a következőképpen oszlanak meg:

a kormánypárti hivatalos jelöltek száma 203,

a kormánytámogató keresztény gazdasági párt: 64,

szociáldemokrata part: 68,

baloldali ellenzéki pártok: 60,

fajvédők: 41,

pártonkivüli jelöltek: 16.

Tehát a hivatalos jelöltek száma 450, a nem hivatalos jelöltekkel együtt azonban körülbelül ezer jelölt indult a választási harcba az országgyülés kétszázötvennégy mandátumáért.

A titokzatos merénylő

Bezuzott fejjel tért haza a vadászatról egy szentai munkás

Szentáról jelentik: Titokzatos merényiet történt szombaton Szentán, melynek csufosan sebesült áldozata Jablonszki Ferenc negyvenéves munkás.

Jablonszki szombaton délután azzal távozott el hazulról, hogy *felkeresi a szentai határban vadászkiránduláson levő urakat és hajtónak jelentkezik.* Hat óra tájban *vérző fejjel, összezuzott testtel vánszorgott haza* Jablonszki és még mielőtt kihallgathatták volna, *eszméletlenül esett össze.*

Az előhivott orvos megállapitotta, hogy Jablonszkit vastag bottal hátulról háromszor fejbe sujtották, aminek következtében *koponyája három helyen beszakadt.* A rendőrség azonnal megindította a nyomozást, de semmi pozitiv nyomra nem akadt. Jablonszkit estig nem lehetett kihallgatni, mert állapota annyira rosszabbodott, hogy beszállitották a kórházba, de megoperálni egyelőre nem lehetett.

A késő esti órákban jelentkezett egy *Fekete* Lőrinc nevü földmüves, aki látta Jablonszkit, amint *támolyogva haladt az országuton,* de semmi rosszra nem gondolt. A rendőrségnek az a feltevése, *hogy Jablonszkit nem rablási szándékkal, hanem bosszuból ütötte le ismeretlen tettes.* A sulyosan sérült Jablonszki felépüléséhez nem biznak.

A rendőrség titokzatos ügyben a nyomozást megindította.

Elbfeld Bubi

Mai pesti történet

Irta: Somlyó Zoltán

1.

Az orfeum télikertjében ugy éjfélután, mint minden más napon, megjelent Zsinka, az öregedő színész, az őszülő haju örökifju, akiért egész Budapest égett, akiért versengtek a szinházak, aki a szinpadon maga volt a divat, a stylus, az örök csuda, de a magánéletben csak egy szánalomraméltó egyszerü elhagyott férfi volt. Zakója, amely szinte külön öntudattal feküdt gyönyörü alakján, varázslatos levegőt árasztott maga körül, valahogy mintha nyitva is oda lett volna gömbolva titkos gombokkal acélmelléhez és bronz nyakához és valami olyan parfömmel izgatta mindig az orrokat, amelynek nem volt neve, amelyet nem lehetett megszerezni sehol. Árnyalataiban ott kavargott a hiuság tearózsájának, a férfiasság szikomor-fájának és a vágy pézsmaillatának örvénye — ezt a parfömöt nem sokáig birták a nők.

Zsinka egy külön kis páholyszerü fülkében ült, konyakozott és cigarettázott. Jött egy virágáruslány és letett elébe egy szál rezedát: ez volt mindennapi virágadagja. A késő őszi éjszakán a télikert központi fütése már kellemes meleget árasztott: a nagy színész, mint valami óriási kandur, elnyujtózva ült a bordó plüss orfeum-széken és cigarettája ibolyaszin füstjében hallgatta a jazzband-et, amelynek charlestonját nehány elegáns leány és ur élvezettel táncolta.

A nagy színész aggkegényéletére gondolt, amely — az igaz — nagyon sok örömet okozott neki és független boldogságot jelentett, de sokszor, ma is például, nem tudott igazán mit kezdeni ezzel a független szabadsággal. És igy arra az asszonyra terelődtek a gondolatai, aki elhagyta és aki igy messziről, vétkek ködén át is jobban hozzá tartozott, mint a többi sok nő...

És ekkor belépett a télikertbe egy elegáns, rózsásarcu fiu. Lehetett ugy huszhuszonkétéves. Csupa rendkivüliség volt. A mozdulatai, kerek szemén a csillogó monokli és a mellénye vágásában a habfehér ing a domboru mellkas fölött... És apró opálfényü kezei és villogó félholdkörmei... Egy negyvenes nő volt a társaságában... de nem, ez nem lehet... ez bizonyára csak az anyja... Látszik is, hogy az: ahogy rája néz, ahogy összesugnak... Pezsgőt hozatnak és a fiu az első poharat tolakodás nélküli tekintettel, elragadó mosollyal emeli diszkréten a nagy színész felé. És a másodikat is és erre már Zsinka se maradhat tétlen, elegáns biccentéssel válaszol.

— Kedves tacskó, kissé szemtelen, de ahogy' csinálja, az ennivaló és méltányolandó! — mondja magában és elgondolja, hogy már ekkora fia neki is lehetne. Talán jó is volna. De — hogyan kerül ilyen rendes, sőt elegáns és biztosan gazdag fiu ide ilyenkor az — anyjával?!... Ez izgatta most már a studiumokra éhes hires színészt. Hátha mégse az anyja? És akkor ez nem is olyan kedves, szép *dolog*...

2.

Félóra mulva már együtt ültek. A fiu elegáns elhatározott mozdulattal ment *oda az asztalához:*

— Rajongok a színészetért, de különösen önért, drága mester és minthogy más módot nem találtam, rávettem a mamát, hogy idehozzon egyszer. Tudom, hogy minden éjjel ilyenkor itt található. Sokat olvastam önről és... és én is színész akarok lenni...

Hát persze, hogy Zsinkára nagyon hatott ez a fiatalos, rajongó vallomás. Épen jókor is jött, többet ér egy ilyen fiu-barátság lángolása, mint az ezüstlamé forró, sistergő vihara... A mama is kedves asszony volt, disztingváltan finom, franciás modoru: elbeszélgettek. Szerepekről, szinházi dolgokról. És a pezsgő kipirositotta a homlokukat és áthevitette a tekintetüket.

Az őszi hajnal már be-behukkant szemrehányó viola-arcával és a fiu, akit a nagy színész őszintén megszeretett, egy rajongó pillanatban megcsókolta Zsinkát. A mama kissé rosszalólag szólt rá:

— Bubi, ez már sok... Megártott a pezsgő... Induljunk hazafelé...

És megállapodtak abban, hogy Zsinka elkiséri őket az autójukon, amely kint az orfeum előtt vár rájuk. És fel is megy hozzájuk még egy csésze teára, Bubinak ez felejthetetlen napja lesz, aki talán ennek a varázslatosan szép hajnalnak a hatása alatt egykor ugyanolyan hires színésszé lesz, amilyen ma Zsinka!...

3.

A feltünően elegáns lakásban a mama egy-kettőre telerakta az asztalt sonkával, teával, sok-sok jóval és aztán bucsuzott, bocsánatot kérve. Nem szokott az éjszakázáshoz, lefekszik. Ez a mai is nagy áldozat volt, de meghozta a fiáért. Bubiért, mert nem akarta, hogy egyedül menjen olyan helyre, éjjel, amilyen az orfeum télikertje... Fi-donc!...

És magukra maradtak. Bubi tehetségesen előadta Zsinka egy hires szerepének nagy monológját, amelyet már régóta tanulgatott — a mai alkalomra. A nagy színész meghatott elragadtatással veregette meg a vállát: bravó! Van tehetséged kisfiam. Csak egy a baj! Ez a fényes környezet: a gazdagság! Egy színésznek küzködnie kell, fiam, akár a költőnek! Éhezni, fiam, nyomorogni! Egy Coquelin, egy Zacconi csak ugy bujik ki az emberből!...

És ezen nagyot kacagtak.

— Ki is az apád, Bubi? — kérdezte most Zsinka — nem jól értettem, amikor bemutatkoztál...

— Elbfeld Herman — felelte Bubi.

A nagy színész enyhén elpirult és megrökönyödött:

— A hires Elbfeld Herman?... a bányakirály?... az a hallatlan gazdag ember?...

Bubi, valami hirtelen megváltozottsággal, kissé perfid modorban válaszolt:

— Az! Akinek mester nagyobb összeggel tartozik. Óh, sokan tartoznak neki! Azért nem kell restelkednie...

És megint mindaketten kacagtak.

— Tudja mit? — szólt most Bubi hirtelen — van egy jó ötletem. Ajánlok egy módot az adósság visszafizetésére.

Zsinka kényelmetlenül feszengett a helyén.

— Várjon egy percig, mester, átöltözködöm. Felveszek egy kényelmesebb ruhát. Ez kissé szorit.

És a fiu eltünt a fényes berendezésü terem sarkában, egy spanyolfal mögött, ahonnan két perc mulva egy karcsu leány tipegett elő, atlaszcipőben és... na igen... és ezüstlamé-toalettben...

— Itt vagyok már — szólt Bubi édesen és nalvan a hüledező Zsinkához — ugy-e, nem sokáig várattam? No és most

A tartományi autonómia

Tudnivalók a tartományi választásról és a képviselőtestület feladatairól

Ezerkilencszázhuszonhét január hó 23-ikára tüzte ki a kormány a tartományi választásokat. Ez a választás lesz az alapja először a tartományi önkormányzatnak, amelynek a törvény szerinti szervei a tartományi képviselőtestület (közgyülés), továbbá a tartományi választmány.

Ennek az önkormányzati testületnek hatásköre a törvény szerint a következő közügyekre terjed ki: Tartományi pénzügyek, költségvetés, *a tartományi adók* feletti rendelkezés. Épitkezésügyi előirások, *közmunkák,* (helyiérdekü vasutak, csatornák, kikötők, hidak, utak, autó- és repülőforgalom kiépitése, *vizszabályozás, árvizveszély elhárítása,* természeti javak kiaknázása stb.) Gondoskodás a tartomány mezőgazdaságának fejlesztéséről, földmivelés, állattenyésztés, szőlőmüvelés, gyümölcstermelés, erdészet, halászat, vadászat, technikai javitások. Az ipar támogatása. A tartományi birtokok kezelése. Népegészségügyi gondoskodás, gyógyvizek kihasználása. Szociális feladatok, tartományi humánus intézmények, tartományi közlekedésügyi intézmények. Közremüködés a tartományban a népoktatás, szakoktatás fejlesztése terén. Takarék, hitel, kölcsönös segély és biztositóintézetek létesitése és fenntartása. Természinség és elemi csapások esetén gondoskodás a nép élelmezéséről. Statisztika. A tartományt illető és más *törvényjavaslatok véleményezése a kormány kivánságára.* Törvény utján más ügyeket is a tartományi önkormányzatra bizhatnak.

A tartományi önkormányzat szervei: a közgyülés és a választmány. *A tartományi közgyülés tagjait általános, egyenlő, közvetlen és titkos szavazással választják négy évi időtartamra. Választójoga van mindenkinek, akit ez a jog az országos választásokon megillet.*

Választási egységek: a *járások, városok* és *nagyközségek,* amelyeknek lakossága meghaladja az ötezret. Az ötezernél kevesebb lakossal biró városok és községek a járással együtt választanak. Azokban a választási egységekben, amelyek tizezernél több lakost számlálnak, *minden tizezer lakosra egy tartományi képviselő jut,* ha a többlet meghaladja az ötezret, akkor még egy képviselőt választanak. Az egyes választási egységek által küldendő tartományi képviselők számát az illetékes közigazgatási bíróság állapitja meg a választások kiirásától számitott nyolc napon belül.

A szavazás az illető évre érvényes nemzetgyülési választói névjegyzékek alapján történik. *A tartományi közgyülés tagjává az választható, aki rendelkezik a nemzetgyülési képviselők számára előirt feltételekkel — tehát tud államnyelven beszélni és irni — és legalább három éve a tartományban lakik.* Nemzetgyülési képviselők nem lehetnek egyidejüleg a tartományi közgyülés tagjai is. Állami tisztviselőkre vonatkozólag ugyancsak az előirások érvényesek, mint a nemzetgyülési képviselőre való jelölésüknél.

A tartományi választmány a tartományi önkormányzat végrehajtó szerve, legalább öt és legfeljebb nyolc tagból áll, akiket a tartományi közgyülés az egész négy éves periódusra választ meg, de nem választhatja őket az állami és önkormányzati tisztviselők sorából. A választmány minden tagja önállóan intéz egy-egy ügykört.

A tartományok önkormányzatának helyreállitása azt a célt van hivatva szolgálni, hogy a közigazgatás gyorsabb, egyszerübb és közvetlenebb legyen és a tisztára helyi jelentőségü ügyek ne a központi kormányzatot terheljék. Ennek a célnak az elérhető volta elsősorban a tartományi beosztás praktikus módját tételezi fel.

Hadgyakorlat a gyermekmenhely ellen

Szerencsétlenség a francia Földközi-tengeri flotta őszi manőverén

Párisból jelentik: A francia Földközi-tengeri flotta most folyamatban levő őszi harcszerü manőverén olyan eset történt, amely könnyen végzetes következményekkel járhatott volna.

A *Marseille* francia páncélos-cirkáló uj világitó gránátokat próbált ki és pénteken ezeket *a világitó gránátokat a part felé irányitotta.* Vigyázatlanság folytán *három lövedék a parton álló gyermekmenhely épületét találta.* Az egyik gránát felszakitotta a gyermekmenhely épületének födelét, a másik áthatolt két emelet padozatán és az irodába hullott, a harmadik pedig az épület fölött süvitett el. Ekkor vették észre a szerencsétlenséget és a céllövést azonnal lefujták.

A gyermekmenhelyen kétszáz kis gyermek és nagyszámu ápolószemélyzet van és véletlen szerencse, hogy a gránátok senkiben sem tettek kárt. A vizsgálat megindult annak megállapitására, hogy a lövedékek rossz irányzásáért kit terhel a felelősség.

Az angol bányászok

kerületenkint kötnek külön megállapodásokat

Az angol bányászszövetség résztvesz az orosz szakszervezeti szövetség moszkvai konferenciáján

Londonból jelentik: A bányakerületek megbizottainak konferenciája pénteken a késő éjszakai órákban ugy határozott, hogy

helyi jellegü kerületi egyezmények megkötését fogja a bányamunkásoknak javasolni.

A kerületi konferencia javaslata szerint minden bányakerület egyezzék meg külön a bányatulajdonosokkal és a konferencia csak azt köti ki, hogy

az ilyen módon megkötött külön megállapodásokat a kerületi megbizottak csak akkor irhatják alá, ha a kerületi megbizottak konferenciája azokat jóváhagyja.

A bányászszövetség végrehajtó bizottság a kerületi megbizottak konferenciájának ezt a döntését éjfélkor vette tudomásul és azonnal hozzáfogott azoknak az alapelveknek a megállapitásához, amelyeket az egyes kerületeknek szem előtt kell tartaniok a külön megállapodások megkötésénél.

Nagy feltünést kelt egyébként, hogy

az angol bányászszövetség elfogadta az orosz szakszervezeti szövetség meghivását

és résztvesz az orosz szakszervezeti szövetség moszkvai konferenciáján, amelyen az angol bányászszövetséget *Cook* főtitkár fogja képviselni.

Izgalom Romániában

a volt trónörökös visszatérési szándéka miatt

A kormány és a liberális párt minden intézkedést megtett Károly herceg visszatérésének megakadályozására Aggasztó Ferdinánd király állapota

Bukarestből jelentik: A szélső jobboldali *România* cimü lap feltünő cikket közöl Károly volt trónörökös visszatérési szándékáról. A cenzura ugyan a cikkből nagyon sokat törölt, annyi azonban mégis megállapitható a cikkből, hogy

a kormánypártot egyre jobban nyugtalanitja Károly volt trónörökös visszatérési szándéka.

Avarescu miniszterelnök az utóbbi napokban sürün érintkezett *Bratianu*val és hir szerint megállapodtak abban, hogy

a kormánypárt és a liberális párt mindent megtesz a volt trónörökös visszatérésének megakadályozására.

A *România* értesülése szerint a hadsereg vezérkari főnöke a hadügyminiszterrel egyetértőleg napok óta lázas tevékenységet fejt ki aziránt, hogy

a tisztikarnak azt a részét, a mely Károly trónörökös hive, ártalmatlanná tegyék.

A hadseregben általános átcsoportositásokat eszközölnek és folyton cserélgetik az egyes helyőrségeket. Ezenkivül permanenciában van a titkos rendőrség is és a határőrségeket is jelentékenyen megerősitették.

A lap ugy tudja, hogy Bratianuék a belföldi biztonsági intézkedéseket még nem tartják elegendőknek és

már Párisban is akciót kezdeményeztek a trónörökös visszatérésének megakadályozása érdekében.

A liberális párt egyik vezetője péntek este Párisba utazott, hogy ott fogadja az Amerikából visszaérkező Mária királynét és közölje vele azokat a biztonsági intézkedéseket, a melyeket a kormány foganatositott.

A román politikai körök izgalmát egyébként csak fokozza, hogy

Ferdinánd király állapota változatlanul aggasztó.

Leánya, Mária királyné, aki már napok óta Ferdinánd király betegágyánál van, egy héttel meghosszabbitotta bukaresti tartózkodását. Párisból egyébként ujra két specialistát hivatták Ferdinánd király betegágyához.

Veréssel fizetett

Balokovics hegedümüvész

Véresre verte az impresszárióját

Zagrebből jelentik: *Balokovics* Zlatko, az Amerikából hazatért hegedümüvész országos hangversenykörutját, amelyet egészen amerikai izü reklám zaja kisért, most csunya botránnyal fejezte be. A müvésznek, aki a reklámcikkek szerint amerikai dollárhercegnőt hozott feleségül, kétszázötvenezer dináros differenciája támadt zagrebi impresszáriójával, *Krausz* Lajossal. Minthogy Balokovics ismét külföldre készül utazni, az impresszárió a bírósághoz fordult követelése behajtása végett és engedélyt kapott, hogy *az összeg fejében lefoglalja Balokovcs autóját* és *1732. évbeli Guarderius mesterhegedüjét,* amelynek értékét a müvész közel egy millióra becsüli.

Szombaton Krausz meg is jelent egy birósági végrehajtó kiséretében Balokovics lakásán, a foglalás azonban nem sikerült, mert *a müvész, a felesége és az apja közös erővel rátámadtak az impresszárióra és a szó valóságos értelmében véresre verték, azután a végrehajtóval együtt kidobták az uccára.* Krausz Lajos sulyos testisértés cimén bünvádi feljelentést tett Balokovics Zlatko ellen a zagrebi bíróságnál.

Véres legényháboru Bácspetrovácon

A verekedésnek több sulyos sebesültje van

Noviszadról jelentik: Bácspetrovácon péntekre virradó éjszaka véres legényháboru folyt le, melynek *több sulyos sebesültje van.*

Ivicsják Pavle és *Csinkovszki* Pavle petrováci legények csütörtökön elmentek a *táncterembe,* ahol *már* javában folyt a tánc. A két legény a táncolók közé keveredett, de rövidre rá Ivicsják összeveszett egy leány miatt több legénnyel és még ott a táncteremben tettlegességre került a sor. Ivicsják felpofozta Maljács Jankót és Csinkovszki Bence Jánost. A táncot abba kellett hagyni, mert általános verekedés tört ki a két pártra szakadt legények közt. Ivicsják és Csinkovszki azalatt hazamentek Csinkovszki lakására, ahol vasvillákat és baltákat szedtek fel és igy felfegyverkezve tértek vissza a vendéglőhöz, de nem mentek be a táncteremben, hanem meghuzódtak egy kapuban és várták, amig a legények hazamennek.

Szmida Andrija, Krajcsik Janó, Maljács Jankó és Bence Jovan többedmagukkal éjféltájban hazafelé indultak, amikor az egyik kapualjból előugrott Csinkovszki és a vasvillával teljes erővel fejbevágta Szmida Andriját, *aki vértől boritva eszméletlenül összeesett.* A társa, Ivicsják a kezében levő baltával pedig kettéhasitotta a földön aléltan heverő Szmida Andrija fejét, akinek agyveleje nyomban kilocsant. Ivicsják és Csinkovszki a többieket is megtámadták, a további vérengzést azonban a helyszinen megjelent csendőrség megakadályozta.

Szmidát életveszélyes állapotban behozták a noviszadi dr. Mrvos-féle szanatóriumba, ahol mütétet hajtottak végre rajta, de állapota reménytelen.

Ivicsják Pavlet és Csinkovszki Pavlet letartóztatták és beszállitották a noviszadi ügyészség fogházába.

---

csak becsukom az ajtót, igy és lehuzom a kulcsot, igy és most elmondom az én jó ötletemet. Elbfeld Hermannak, az én apámnak, nincs fia. Csak lánya van és az én vagyok. És énnékem ma reggel nyolckor itt, ebben a szobában lesz a polgári házasságkötésem Kovacsevicscsel, a dusgazdag malomtulajdonossal. Akit utálok. És akihez hozzákényszeritenek. Nincs menekvés. Megszöknöm innen hazulról céltalan dolog. Akárhol is megtalálnak. A vőlegényemnek reggel nyolckor itt kell engem találnia — önnel! Önnek engem kompromittálnia kell! Eredményesen kompromittálnia! Ez még mindig előnyösebb módja a kölcsön visszafizetésének, mint készpénzben... Tehát: vállalkozik erre?...

A nagy szinész minden pózt elfelejtett. Mint a csapdába esett egér, vergődött. Aztán hirtelen az ajtó felé indult.

— Nézze mester — szólt a leány — az ajtó be van zárva. A kulcs nálam van. Különben is, nézzen ide! — És gyönyörü kis gyöngyházrevolvert szegezett a homlokának... — Üljön szépen le, ide a pamlagra, én maga mellé ülök, aztán majd elbeszélgetünk kedélyesen. Egyelőre még csak hétóra van. Háromnegyedórát alhatik is még, ha ugy tetszik... Elvégre maga már nem olyan fiatal ember... Ötvenkétéves... én tudom... A mama is azért jött le, aki tulajdonképpen nem is a mamám, hanem a madmazel... vele főztük ki ezt a dolgot... Az ötvenkét évet pedig ne szégyelje: a vőlegényem ötvenhárom..

4.

A többit már a riporterek irták meg. Azt is, hogy az ötvenkétéves Zsinka, a nagy szinész elvette feleségül a dusgazdag Elbfeld Herman huszéves, gyönyörü leányát: Elbfeld Bubi Ilonát...

CIRKUSZ

Mint vélgaban a bégahur

Hol s merre jár ő, merre vetette a sors, a költőtársat, drága pajtásomat, Jóskát, mióta az a nézeteltérés volt köztünk s ő annyira érzékeny szivére vette a dolgot, hogy eltünt láthatáromról... Mert költők voltunk mi ketten, ó igen, s még minők! Huszonkétévesek, ezerkilencszáztizben, a Newyork-kávéház erkélyén — tudjátok-e, mi volt az? Ezek a mai költők, mit tudnak ezek — a szavakat, amikből verset irnak, készen kapták, mint elkényeztetett gyermek az épitőköveket — mit tudják ezek, mi volt az, akkor, minden kultura ujjászületése, több, kezdete és forrása, a káosz! a Semmi, amiből nekünk kellett megteremteni az egész világot, nekem meg Jóskának! Nekünk nem volt szótárunk, nem volt könyvtárunk, mint ezeknek a konzervativ, begyöpösödött futuristáknak, meg maistáknak itten — mi a Nyelvet, a költészet anyagát s a Beszédet, a gondolkodás anyagát magunk teremtettük — de nem ám ugy, mint Zamenhof, aki az esperanto uj szavait mégis csak régi fogalmak jelölésére gyártotta össze! Nekünk bizony kész fogalmaink se voltak, miután a régieket mind elvetettük — mi előbb a szót alkottuk meg s rábiztuk, hogy teljék meg tartalommal — bizony, fogalmunk se volt róla és megszületett a *halandzsa*, a világ legizesebb nyelve, mely csak szavakat ismer s a beszélő vagy hallgató tetszésére bizza, mit gondoljon s mit értsen a szó mögött!

Mit tudják ezek a mai halandzsálók, mi volt az, akkor és *ottan*, mikor a halandzsa megszületett, ott, a mi asztalunknál — a nyelv öskora, költészete, kulturája, minden!

Mert bejött Jóska a kávéházi asztalhoz, hanyagul és előkelően s kissé borusan, nem köszönt (köszönni! minő értelmetlen ócskaság!) s a mellettem ülő beavatatlan idegen legnagyobb megrökönyödésére azt kérdezte:

— Miért nem voltál ott a jegelésen?

És én minden további nélkül tudtam, hogy ez azt jelenti, hogy mi most mind a ketten hullák vagyunk, besorozva a Szvetenay-utcai *hullakamrák* celláiba és csak az őrmester háta mögött szökünk ki néha. Tehát nyugodtan feleltem:

— A csavarokat át kellett stimmelni.

Mire ő okosat bólintott.

— Persze, a negyedik felvonás végén. Mondtam a marhának, tegyen rá stemplit. Átvetted, kérlek, a csővizet?

— Nem, össze volt folyva. Ki kellett kefélni.

— Sürgönyözz a belügyminiszternek.

— Ha még nem késő.

— Még nem, most szerelik föl a szájkosarat az akácfákra, éppen arra jöttem. Különben hogy vagy?

— Attól a kis kétoldali fülhallástól eltekintve, elég jól.

— Hadd el, én is rossz bőrben vagyok.

— Mi az?

— Még nem mondtam? Vérkeringésem van, két napja.

Ezekután a kibic, aki eleinte olyasfélét remélt, hogy ha nagyon odafigyel, végre mégis rá fog jönni, miről beszélgetünk mi ketten *tulajdonképpen* — rendesen felállt, kicsit támolyogva, bocsánatot kért és a fejét tapogatva — hogy ott van-e még a nyakán — sietve eltünt. Zavartalanul átadhattuk magunkat az alkotás örömének.

— Ma kuruc verset fogunk irni.

— Tiszta haladzsa, vagy lehet benne szó is?

— Tiszta halandzsa, vagy lehet benne

És már diktálta:

Doborza!

Huj, koszmabég, huj kereki!
Vatykos csuhászok vereki!
Dengelegi!...

— — — — — — — — — — — — — — —

Különösen jól sikerült vers volt, tele kurucos tüzzel, régies zamattal. Sajnos, nem emlékszem már az egészre, csak a refrén cseng még a fülembe:

»Ne mánd, ne mánd a veresztː«

Mennyi szép verset irtunk, mindenféle modorban, müfajban! Balladát, szerenádot, népdalt, klasszikus époszt, időmértékes sorokban! Hol *én irtam* és *ő* diktált, hol megforditva. Tökéletesen megértettük egymást, soha nem volt nézeteltérés... Csak annál az átkozott szonettnél, ami miatt szakitott velem!

Ennek a szonettnek is csak az elejére emlékszem, meg a végére. Finom, törékeny vers volt kissé a francia dekadensek modorában. A cime: »Fájdala...« És utána a kezdősorok, borongós, bölcselkedő hangulata:

»A pő, ha engemély, kimár —
De mindegegy, ha vildagár...«

Aztán volt még néhány hasonló reflexió a *pő*-vel kapcsolatban. Még csak a befejező két sor hiányzott. Ő irta, sebesen, az ihlet lázában, csillogó szemekkel:

»... mert engemély minder bagul,
Mint vélgaban a bégahur...«

Diadalmas mozdulattal nyujtotta át a két verset. Figyelmesen átnéztem, vizsgáltam, bólogattam.

— Rendben van? — kérdezte lelkesen.

— Azt hiszem, nagyon jól sikerült — mondtam szerényen. Csak itt, egy betüt kellene változtatni.

— Hol?

— Itt a végén, az utolsó sornál. Azt irtad »bagul...« és a végén »bégahur«. Irjuk »bégahur« helyett »bégahul«.

Nagyranyeresztett szemekkel nézett rám.

— Minek?

— Hát a rim kedvéért. Ha »bagul«, akkor a másik legyen »bégahul« — igy szebb a rim, egyforma betüvel végződik.

Nem számitottam szerény kérésem hatására. Elsápadt, aztán vérhullám öntötte el az arcát. Felugrott, a szeme villámlott.

— Csak *nem gondolod* — kiáltott a legnagyobb felháborodás hangján — hogy egy hitvány rimjáték miatt föláldozom *az egész vers értelmét?!* Pfuj!... Mindig sejtettem, hogy számodra csak puszta formaság a költészet!

Köszönés nélkül elrohant. Soha nem *láttam* többet.

Pribicsevics beszédének közléséért

felségsértés cimén elkoboztak egy radikális lapot

Becskerekről jelentik: A becskereki királyi ügyészség rendeletére szombaton délután a rendőrség elkobozta a *Banatski Glasnik* szombati számát. Az elkobzásnak az az oka, hogy a szerb nyelvü radikális hetilap leközölte azt a beszédet, amit Pribicsevics Szvetozár az elmult vasárnap tartott pártjának becskereki népgyülésén. Az ügyészség *Pribicsevics beszédének egyik kitételében felségsértést látott fenforogni.* Jeftics Milán, a Banatski Glasnik szerkesztője ellen felségsértés cimén indult meg az eljárás, ami annál nagyobb feltünést keltett, mert a Pribicsevics-párt népgyülésén hatósági közeg volt jelen és semmiféle intézkedést nem tett, sőt rendre sem utatotta Pribicsevicset az állitólagos felségsértés miatt.

A Banatski Glasnik az ügyészség elkobozó határozata ellen felfolyamodással élt. A felfolyamodás ügyében hétfőn határoz a becskereki törvényszék.

A vajdasági városok uj tisztviselői illetményszabályzata

Pancsevó város beterjesztette a belügyminiszterhez az uj szabályzatot

Pancsevóról jelentik: Pancsevó város kiszélesitet tanácsa novemberi közgyülésén uj tisztviselői illetmény és nyugdijszabályzatot fogadott el és felterjesztette jóváhagyás végett a belügyminiszterhez. Az uj szabályzat a belügyminiszter által készitett tervezet alapján készült és a belügyminiszter rendelete előirja, hogy valamennyi vajdasági városnak november hónapban el kell készitenie az uj szabályzatot. A pancsevói szabályzatot ugy készitették el, hogy azt kisebb változással az összes vajdasági városok átvehetik.

Az uj szabályzat képesités szerint sorozza a fizetési és rangosztályokba való besorozást, szabályozza az előléptetés feltételeit és a nyugdijjogosultságot.

Az illetményszabályzat a városi alkalmazottakat három csoportra, u. m.: kvalifikált hivatalnokokra (csinovnik), alkalmazottakra (zvanicsnik) és altisztekre, vagy szolgákra osztja. Az első csoportban két kategória van. Az első kategóriába tartoznak azok a hivatalnokok, akiknek egyetemi, vagy ennek megfelelő képzettségük van, a másodikba pedig azok, akik érettségit tettek. A városi alkalmazottak második csoportjába (zvanicsnik) tartoznak azok, akiknek négy középiskolai képzettségük van. Végül városi altisztek és szolgák csak azok lehetnek, akik legalább is irástudók, vagy a katonaságnál altiszti rangot értek el.

A szabályzat a városi alkalmazottak fizetését francia rendszer szerint két részre osztja: alapfizetésre (osnovna plata) és szolgálat, illetve kvalifikáció szerinti fizetésre, amit helyzeti fizetésnek neveznek (polozsajna plata.) Ezekhez járul még a lakbér, a családi pótlék és a drágasági pótlék, amelyeknek nagysága marad a régi.

Azokat a tisztviselőket és alkalmazottakat, akik jelenleg képzettségüknél magasabb szolgálatot teljesitettek, az uj fokozatokba való beosztásnál a magasabb osztályba kell sorozni, ha ebben a szolgálatban már 15 évet eltöltöttek. A jövőben azonban minden *szolgálatra csak a megfelelő képzettségü egyének alkalmazhatók.*

A nyugdij tekintetében általában az eddigi elvek maradtak irányadók. Eszerint *nyugdijjogosultsága van minden városi alkalmazottnak, aki legalább tiz évet töltött beszámitható közszolgálatban. Az állami szolgálatban eltöltött időt a reciprocitás elvénél fogva a városi szolgálatba feltétlenül beszámitják.* A magánszolgálatban töltött idő csak külön közgyülési határozattal számitható be. Teljes nyugdijra harmincöt évi szolgálat után van az alkalmazottaknak igényük.

A nyugdijba beszámitják az alapfizetést, a helyzeti fizetést és a lakbért. A nyugdij lehet személyi és családtagokat illető. Az alkalmazott elhalálozása után családtagjai kaphatnak nyugdijat. A személyi nyugdij tiz évi szolgálat után az utolsó fizetés negyven százaléka, amely minden további szolgálati évben évenként 2.4 százalékkal emelkedik.

Nyugdijba mehet minden városi alkalmazott: ha nemzetgyülési képviselőnek választják meg, ha betöltötte hatvanadik életévét, ha betegség miatt szolgálatképtelenné lett.

Hivatalból nyugdijazni kell azt, aki hatvanötödiki évét betöltötte, aki betegség miatt szolgálatképtelen, végül akinek állását megszüntetik és 12 hónapon belül nem állitják helyre, vagy hasonló munkára nem tudják alkalmazni. Ha az ilyen alkalmazottat más hasonló szolgálatra akarják alkalmazni, de ezt nem fogdja el, akkor nyugdijjogosultságát elveszti.

A nyugdijasok ugyanannyi családi pótlékot kapnak, mint a szolgálatot teljesitő alkalmazottak. A családtagok egy személyre az elhalt alkalmazott nyugdijának ötven százalékát kapják, minden további személy után pedig ujabb tiz százalék jár.

A fizetések nagyságára vonatkozólag a belügyminiszter alaptervezete szintén meghatározott bizonyos alapösszegeket, amely azonban az egyes városoknál a lakosság száma és a városok vagyoni helyzetéhez mérten megfelelően változik.

(G. S.)

Csalt, hogy megnősülhessen

A pénzügyminisztérium nevében csapta be a beogradi kereskedőket egy szélhámos

Beogradból jelentik: A beogradi rendőrség szombaton letartóztatta *Korlatovics* Szlavoljub városi hivatalnokot és *Gyukics* Milorád magánhivatalnokot, akik hamisitott igazolványokkal a csalások egész sorozatát követték el.

Korlatovics és Gyukics a csalásnak egészen eredeti módjával akartak pénzhez jutni. A pénzügyminisztérium pénztárának a pecsétjét hamisitották, amelylyel a legkülönbözőbb nevekre kiállitott hamis igazolványokat készitettek és végigjárták a nagyobb beogradi szövetkereskedéseket. Ugy mutatkoztak be mindenütt, mint a pénzügyminisztérium főtisztviselői és felmutatták a hamisitott igazolványokat. Kijelentették, hogy a pénzügyminisztérium alkalmazottai számára nagyobb szövetbevásárlást akarnak eszközölni. Mindegyik üzletben többezer dinár értékü árut vásároltak és egy-két száz dinár előleg lefizetése után elvitték a szöveteket azzal, hogy a pénzt hivatalos uton fogják a kereskedőknek kiutalni. ***Közel ötvenezer dinár értékü árut sikerült igy kicsalniok különböző cégektől.***

A csalások ugy derültek ki, hogy az egyik kereskedő, akinek pénzre volt szüksége, elment a pénzügyminisztériumba és egy ismerős tisztviselőtől megkérdezte, hogy mikor kaphatja meg pénzét. Természetesen azonnal kiderült, hogy a kereskedőket agyafurt szélhámosok rászedték. Feljelentést tettek a rendőrségen, amelynek sikerült néhány órai kutatás után elfognia a szélhámosokat, akik beismerő vallomást tettek.

Gyukics azt vallotta, hogy azért követte el a csalásokat, mert szerelmes volt egy leányba, akinek ugy mutatkozott be, mint pénzügyminisztériumi titkár és a napokban akart megesküdni. Pénze nem volt, a házasság és berendezkedés sokba került, tehát csalással akarta a szükséges pénzt megszerezni.

A rendőrség a két csalót átadta a bíróságnak.

Minden

háztartásban található elhasznált bőráru: barna cipők, irattáskák, utitáskák, bőrszékek stb. amelyek

Brauns-féle

„VILBRA“ bőrfestékkel

bevonva — olyanok lesznek, mint az uj.

Az átfestett bőráru örömet szerez Önnek is

Vilim Brauns festékgyár Celje

KISEBBSÉGI ÉLET

Marosvásárhely magyarsága körében kinos megütközéssel fogadták a belügyminiszternek azt a rendeletét, mely a Székely Napló megjelenését bizonytalan időre betiltja. A rendelet, melyet maga Goga Octavián irt alá, azzal indokolja a betiltást, hogy a magyar lap sérti az állam érdekeit. A város magyarsága elhatározta, hogy küldöttséget meneszt Bukarestbe, hogy a belügyminisztériumnál kieszközölje a Székely Napló elleni betiltó végzés hatálytalanitását.

*

Érdekes tervet valósitanak meg az erdélyi és óromániai ujságirók. A bukaresti ujságirószövetség és az erdélyi, bánsági kisebbségi ujságiró-szervezet között megállapodás jött létre, hogy november 27-én a kolozsvári Nemzeti Színházban együttes román-magyar sajtóünnepet rendeznek. Az eddig megállapitott program szerint Hodos Sándor képviselő, a bukaresti Nemzeti Szinház igazgatója tartja az ünnepi beszédet. A magyar sajtószövetség nevében dr. Paál Árpád szindikátusi elnök és Kádár Imre szólalnak föl. A bukaresti Nemzeti Szinház egyik elsőrendü müvésze Petőfi fordításokat szaval, Jean Atanasiu, a kiváló operaénekes magyar zeneszerzők müveit énekli zenekiséret mellett. A kolozsvári román opera zenekara Liszt-rapszódiákat ad elő; Baróti Erzsi, a kolozsvári Magyar Szinház müvésznője román balladát szaval és Mihályffy László román költők müveit tolmácsolja. Az előadásokat Tordán, Nagyváradon, Szatmáron, Aradon, Temesváron, Marosvásárhelyen és Brassóban is megismétlik.

*

Az erdélyi kisebbségi egyházak iskolabizottsága Makkai református püspök, Blascovics szenátor és Pacha Ágoston vezetésével felkeresték Petrovici közoktatásügyi minisztert, akinél az iskolaügyek ügyében interveniáltak. A temesváriak konkrét panaszokat terjesztettek elő a temesvári iskolainspektor müködése ellen. Petrovici miniszter nagy megdöbbenéssel hallgatta az előterjesztést és kijelentette, hogy a felsorolt esetek nem fedik az ő intencióit. Az államsegély ügye is szóba került, a delegátusok azonban határozott igéretet nem kaptak.

*

Makkai püspököt a miniszternél tett látogatás után felkeresték a magyar ujságirók.

— Miért jött méltóságod Bukarestbe? — hangzott az első kérdés.

— Bizonyos egyházi ügyekben kell eljárnom

— Bizalmas helyről arról értesültünk — mondották az ujságirók — hogy a minisztertanácson határozat történt az elkobzott bukaresti református iskolák ügyében. A kormány tudvalevőleg, három miniszterből álló delegációt küldött ki a kérdés megvizsgálására és az erre vonatkozó referátum előterjesztésére. A bizottság már bevégezte a vizsgálatot és az eredményeket előterjesztette. Az előterjesztések alapján, a minisztertanács kimondotta, hogy nem változtathat a régi helyzeten, ami más szóval azt jelenti, hogy az iskolák továbbra is az állam birtokában maradnak.

Makkai püspök csodálkozva válaszolt:

— Meglep ez a körülmény, mert én Bucsan miniszter előtt fölemlitettem ezt a kérdést az elkobzott iskolák ügyében. A bizottság müködése tudomásom szerint jelenleg az anyaggyüjtés stádiumában van.

*

A prágai magyar szabadegyetemen dr. Flachbarth Ernő a kisebbségi kérdésről tartott előadást. »A kisebbségi kérdés — mondotta Flachbarth többek közt — nemcsak nemzeti sorsunk és látókörünk egyik legfontosabb problémája, hanem egész kontinensünket foglalkoztató téma is, melynek megoldásához a legmesszebbmenő humanizmus az alapfeltétel.« Az előadó rátért az elzászi németek jogi és kulturális helyzetének ismertetésére, azokat, mint minorité de sentiments-t jellemezte és rámutatott Poincaré legutóbb kibocsátott iskolaügyi rendeleteinek célszerü voltára. Az olaszországi kisebbségek egyre sulyosbodó balsorsának vázolásánál különösen a német és szlovén iskolák elolaszositására és a legutóbbi névváltoztatási rendeletre hivta fel a figyelmet. Dániának a német kisebbségek irányában különösen az iskolaügy terén tanusitott nemes magatartását mintaképül állitotta oda. A belgiumi és svájci viszonyok bemutatása és az ott uralkodó egyenjoguság kifejtése után az utódállamok kisebbségi politikáját ismertette és rámutatott, hogy Magyarországnak arra kell törekednie, hogy példát nyujtson a humánus, emberséges kisebbségi politikára.

*

Az **elszászi** németek lapja, a *Zukunft* a német kisebbség követelését igy foglalta össze legutóbbi megjelent számában. »Azt követeljük, hogy ősi és mindig tiszteletben tartott anyanyelvünk jogait elismerjék a kisebbségi jogok alapelve alapján. Ennek következtében azt kérjük, hogy a német nyelv egyenjogusága a francia nyelvvel ismertessék el az egész országban, főként a közigazgatásban és az igazságszolgáltatásban. A hatóságok köteleztessenek arra, hogy a felek kérésére épugy használják a német nyelvet, mint a francia államnyelvet.« A lap ezután a kulturális követeléseket sorolja föl.

Albrecht és Ileana házasságáról
Londonban tárgyal a román királyné
Angol vélemény szerint a magyar választások is a román-magyar uniót szolgálják

Londonból jelentik: Az angol politikai köröket is élénken foglalkoztatja

Habsburg Albrecht főherceg és Ileana román hercegnő házassági terve és a román-magyar unió kérdése.

Londoni felfogás szerint egészen bizonyos, hogy

gróf Bánffy Miklós budapesti utja és a magyar választások kiirása is ezzel a kérdéssel függ össze.

mert *Bethlen a kérdés rendezésénél a nemzet frissen megnyilvánult bizalmára akar hivatkozni.*

Jól beavatott angol körökben egyébként ugy tudják, hogy az Amerikából visszatérő

Mária román királynő Londonban tárgyalni fog az ügyről,

amelyet akkor hoznak tető alá, amikor már tisztában lesznek az angol hivatalos felfogással.

Vasárnap életbelépnek az olasz rendkivüli törvények
Külön titkos rendőrség alakul Olaszországban a fasiszta államrend védelmére

Rómából jelentik: A szenátus jogügyi bizottsága pénteken este adta ki jelentését a halálbüntetés visszaállitásáról és az államvédelmi intézkedéseket tartalmazó törvényekről. A jelentés hangsulyozza a törvényjavaslat sürgős jellegét és megállapitja, hogy *a kormánytól nem szabad megtagadni semmiféle olyan eszközt, amely alkalmas arra, hogy megsemmisitse a fasizmus ellenségeit.* A bizottság jelentése hangsulyozza még, hogy *a halálbüntetést politikai büntetteken kivül adandó alkalommal közönséges büncselekményekre is ki kell terjeszteni,* mert a közönséges büncselekmények elkövetői vállalkoznak legtöbbször politikai büntettekre is.

A szenátus szombat délután kezdte meg a rendkivüli törvények tárgyalását és azt valószinüleg az est folyamán még meg is szavazza. Az államvédelmi törvények a hivatalos lap vasárnapi számában jelennek meg és igy *a rendkivüli törvények vasárnap már egész Olaszországban életbe is lépnek.*

A hivatalos lap rendeletet közöl, amely szerint *Olaszországban különleges megbizatással uj titkos rendőrség alakul,* amelynek feladata a fasiszta állam rendjének politikai téren való biztositása.

A francia sajtó az olasz kivételes törvényekről.

Párisból jelentik: A baloldali sajtó élénken tárgyalja, hogy mi lesz az Olaszországban müködő külföldi ujságirók és laptudósitók sorsa. A lapok megállapitják, hogy a külföldi ujságirók hivatásának teljesitését az olasz kormány fojtogató rendelkezései teljesen lehetetlenné teszik. A baloldali lapok hangsulyozzák, hogy az emberi jogok sulyos megsértéséről van szó és az ügyet feltétlenül a Népszövetség elé kellene vinni.

Briand, Chamberlain és Mussolini konferenciára ülnek össze
Egy francia lap Németországot vádolja az olasz-francia viszony elmérgesitésével

Párisból jelentik: A *Petit Journal* londoni értesülése szerint *Chamberlain* külügyminiszter már napok óta bizalmas tárgyalásokat folytat *Brianddal* és *Mussolinivel,* hogy megnyerje őket egy közös konferencia tervének, amelyet a három külügyminiszter a népszövetségi tanács decemberi ülésszaka alatt tartana meg Genfben. Kétségtelen, hogy Mussolini eleget tesz a felszólitásnak és igy

Briand, Chamberlain és Mussolini között nagyfontosságu tanácskozás lesz decemberben Genfben.

A jelek azt mutatják, hogy a *Petit Journal* értesülésének komoly alapja van. Erre vall, hogy a nacionalista *Averier* szombati vezércikkében azt irja, hogy mulhatatlanul szükséges az, hogy Briand személyesen találkozzék Mussolinivel. Lássa be végre Briand — irja a lap — hogy

Németország az, amely ellentéteket szit Franciaország és Olaszország között.

Mint a hármas szövetség megkötésekor Olaszországot biztatták, hogy megkapja francia Rivierát, ugy most

a német birodalom azzal áltatja Olaszországot, hogy uj területeket fog kapni és hogy Németország támogatni fogja az olasz gyarmati igényeket.

A lap szerint Németország aknamunkájának máris van eredménye, mert Mussolini, aki eddig erélyesen tiltakozott Németország és Ausztria egyesülése ellen, most már egészen másképp gondolkozik erről a kérdésről és ma már nem foglal el merev álláspontot.

Egyenrangu társhatalmak lettek a brit birodalmi gyarmatok
Anglia nem irhat többé alá a gyarmatok nevében nemzetközi szerződést

Londonból jelentik: Az angol birodalmi konferencia péntek délutáni ülésén jóváhagyta az Anglia és a gyarmatok egymáshoz való viszonyának tanulmányozására kiküldött bizottság jelentését. A bizottsági jelentés a gyarmatok jövőjét illetőleg döntő fontosságu megállapitásokat és intézkedéseket tartalmaz. A jelentés szerint

a gyarmatok az angol király szuverénitása alatt egyenrangu társult hatalmakká válnak.

Az egyes gyarmatok kormányzói eddigi szuverén hatalmukat elvesztik és csak mint az angol király személyének képviselői szerepelnek.

Az egyes gyarmatok ezentul közvetlenül tárgyalnak az anyaország kormányával

és nincsenek többé arra kötelezve, hogy igénybevegyék a kormányzó közvetitését.

A birodalmi konferencia határozata értelmében

minden gyarmat jogot nyer arra, hogy kereskedelmi szerződéseket kössön idegen államokkal,

azzal a feltétellel, ha ez a kereskedelmi szerződés nem sérti az anyaország és a többi gyarmat érdekeit. A gyarmatok most még kivételesen maguk is ratifikálják a locarnói szerződést, de hangsulyozzák, hogy

Angliának nincs többé joga nemzetközi szerződéseket aláirni a gyarmatok nevében is,

hacsak nem kéri előzetesen a gyarmatok jóváhagyását.

Becsületsértési pör
a kivágott ruha miatt
A petrovaradini katholikus lelkész kiutasitott a templomból egy urlányt, aki a legujabb divat szerint öltözködött

Noviszadról jelentik: Érdekes becsületsértési pört tárgyalt szombaton a szremszki-karlovcii járásbiróság.

A petrovaradini katolikus templomban két hónappal ezelőtt egy vasárnapi istentiszteleten kinos incidens játszódott le. *Jalovác* katolikus lelkész szentbeszéd alatt a szószékről hangosan leszólt S. C. urileánynak:

— *Menjen ki azonnal a templomból, maga félig meztelen!*

Az urileány, aki természetesen nyomban kiment a templomból, becsületsértésért pört inditott a lelkész ellen. A szremszki-karlovcii járásbiróságon *Ljubinkovics* Szvetozár járásbiró tárgyalta a nem mindennapi pört. Jalovác beismerte, hogy az urileányt kizavarta a templomból, de azzal védekezett, hogy *a djakovói püspök egy körlevélben utasitotta a lelkészeket, hogy a modern divat szerint öltözködő nőket, ha ruházatuk frivol, utasitsák ki az istentiszteletekről.* A fölperes képviselője, dr. *Sivconovics Csokics* Stevan előterjesztést tett, hogy a biróság rendelje el S. C. urileány megjelenését ebben *a ruhában, amelyikben annakidején a templomban volt és rendelien ki szakértőket annak megállapitására, hogy a ruha tényleg olyan frivol-e,* melyben közbotrányokozás nélkül nem lehet istentiszteleteken megjelenni.

Ljubinkovics járásbiró helyt adott az előterjesztésnek és a tárgyalást elnapolta.

Séta
a nyomortanyán
Négy ember, egy kutya és egy kecske egy szobában — Falón szardiniás dobozokból — Négyszáz dinár évi jövedelem

A [illegible]-kül- és belvárosi tömeglakásokban a nyomornak olyan megdöbbentő képei tárulnak az ember elé, amilyenekről csak orosz regényekben lehet olvasni.

A város kellős közepén, a Bene Szudarevics és Jukicseva-ucca sarkán egy üres telken van egy ilyen nyomortanya. I. J. hadirokkant lakik itt családjával. Kérdezem: hányan laknak itt?

— Hát csak hatan — válaszolja az öreg rokkant, aki egyik lábát ott hagyta az olasz fronton.

Aztán számolni kezdi:

— A feleségem, én, két kis gyermekem, a Pajkos kutyám és a családfentartó — a kecske.

Négy méter hosszu és két méter széles deszkaviskó. A deszkák között három ujnyi üreg, amit ujságpapirral ragasztott be a gondos házigazda, hogy a gyerekeket és a butort megóvja a széltől és esőtől... Felülről szardiniás dobozokból összetákolt tető védi a lakás belsejét. Egy alacsony kis »ajtón« kell bemenni a szobába. Szoba, konyha, kecske- és kutyaól itt együtt van. Az ajtótól jobbra egy kis vásári kályha. A kályha alatt gubaszt a Pajkos, aki a lakók távollétében a »házat« őrzi. A gyalulatlan deszkákból készült ágyon két beesett szemü, sovány, sápadt kisfiu kuporog. Kenyeret majmolnak. Ez a reggelijük. Rongyokba vannak öltözve, a hajuk hosszu, gondozatlan és beesett mellükbe már bevésődött a nyomor: köhögnek...

A lakás padlózatát elsárgult falevelek pótolják. Sár, piszok, büz mindenütt. A »ház« előtt a láncravert kecske a novemberi füvet nyalogatja. Vajni kevés tejet adhat.

A Vucsidolban nincsenek deszkabódék, hanem még szánalomra méltóbb oduk. Regényekben, mozivásznakon találkozhat csak az ember a nyomornak ennyire megrázó rajzával

Egy három négyzetméter nagyságu földes szobában négyen laknak. Egy kilencvenhét éves asszony és három rokona. Mind a négyen oreg bunyevác asszonyok. A legidősebb elmondja, hogy hat év óta laknak itt. Azelőtt házuk volt és földjük, de a háboru mindent elvitt.

— Még fiatal lány voltam — meséli — amikor matricákor (bunyevác népünnep) karácsony előtt két héttel: *Jelacsics* Róza, az akkori Szabadka leggazdagabb asszonya, egy zsebkendő aranyat adott. Egyszerre gazdagok lettünk. Akkor hét éves voltam és most kilencvenhét éves vagyok. Sokkal szegényebb, mint valaha.

Egész sor ucca, azután a Bajai-uti temető mellett huzódó házak, mind nedvesek, penészesek, büzösek, lakhatatlanok és tömegesen laknak benne. Legtöbbnyire öreg favágók, napszámos emberek, tehetetlen aggok és egy nyugdijas kishivatalnok.

A nyugdijas hivatalnok ezelőtt elegáns lakásban lakott. Cselédet is tartott. A háboru után nyugdijazták és hatvan dinár nyugdijat állapitottak meg neki, amihez négyszáz dinár dragasági pótlékot kap havonta. Ebből száz dinár a penészes oduért. Es a többi háromszáz hatvan dinárból élni kell. Muszáj!

(s. j.)

Körbe-körbe
Öngyilkos lett Becgradban egy zagrebi örnagy elvált felesége, mert törvénytelen férje, egy becskereki biztositási igazgató feleségül akarja venni egy gimnáziumi tanár feleségét, akinek ura egy másik tanár feleségébe szerelmes

Eltünt az öngyilkos asszony tizennégyéves leánya

Becskerekről jelentik: Egészen különleges, szinte fantasztikusan komplikált családi tragédia játszódott le Becskereken.

Petrovics Szlavkó, a *Royal Exhange* angol biztositó társaság becskereki fiókjának igazgatója öt év előtt beleszeretett *Hajdinák* zagrebi örnagy feleségébe. Hajdinákné elhagyta urát és összeköltözött Petrovicsal, egyidejüleg pedig válópert inditott férje ellen. A válóper még most sem nyert befejezést és Hajdinákné mindeddig a legjobb házastársi viszonyban élt *Petrovics* Szlavkóval. Néhány hónap előtt az asszony Zagrebba utazott, hogy ott egy szabászati tanfolyamon vegyen részt. Ezalatt *Petrovics* Becskereken ismeretséget kötött egy gimnáziumi tanár feleségével és az ismeretségből csakhamar heves szerelem lett. A gimnáziumi tanár viszont egy kereskedelmi iskolai tanár feleségébe szeretett bele. A két tanár-házaspár és Petrovics *barátságosan megállapodtak* abban, hogy mindkét tanár elválik feleségétől, *Petrovics* feleségül veszi a gimnáziumi tanár feleségét, a gimnáziumi tanár pedig a kereskedelmi iskolai tanár feleségét veszi nőül.

Petrovics Szlávkó megkérte egyik barátját, hogy Zagrebban lévő vadházastársát értesitse arról, hogy többé ne térjen vissza, mert ő más asszonyt vesz feleségül. Öt nappal ezelőtt az asszony Zagrebból visszatért Becskerekre és kérlelni kezdte Petrovicsot, hogy vegye vissza magához, mert első urához nem mehet és tizennégyéves leányával együtt a legnagyobb nyomor vár reá. Petrovics kijelentette, hogy mást szeret és hallani sem akart arról, hogy az asszony visszatérjen hozzá. A szerencsétlen asszony elkeseredve panaszolta el sorsát egy barátnőjének és kijelentette, hogy öngyilkos lesz. A barátnő igyekezett lebeszélni az asszonyt szándékáról és ugy is látszott, hogy az asszony megnyugodott. Csütörtökön az asszony elutazott Beogradba. A pályaudvarra kikisérte leánya, aki az állomásról visszatérve elvitte könyveit egy iskolatársnőjéhez, *Birovljev* Fülöp leányához, akinek azt mondotta, hogy vigyázzon a könyveire, mert tornaórára megy. A tizennégyéves *Hajdinák Zlatka azóta nem került elő.*

Szombat este értesités jött Becskerekre, hogy Petrovics törvénytelen felesége Beogradban öngyilkosságot követett el. A beogradi rendőrség erről szóló távirata nem emliti meg, hogy milyen módon akart a szerencsétlen asszony véget vetni életének, hanem csak az derült ki, hogy az asszony nem halt meg, csak megsebesült. A beogradi rendőrség azt is közli, hogy *Petrovicsnét* Becskerekre szállitják

Petrovics Szlávkó, aki néhány nap óta üzleti uton van, még semmit sem tud a családi tragédiáról.

Beogradi ügyvédet választottak meg
a nemzetközi munkaügyi hivatal előadójául
Dr. Topalovics Zsivkó lesz Thomas Albert helyettese

Noviszadról jelentik: A jugoszláv munkásmozgalmat nagy kitüntetés érte. A Népszövetség mellett működő Nemzetközi Munkaügyi Hivatal meghivta dr. *Topalovics* Zsivkót, a jugoszláviai munkáskamarák központjának vezértitkárát a hivatal genfi vezetőjének, Thomas Albertnek helyettesül.

Thomas Albert, aki a világháboru idején francia muníciósminiszter vol, és a szaloniki-i frontot megszervezte volt, a világháboru után is többizben járt a Balkánon, ahol a munkásság helyzetét tanulmányozta. Thomas Albert tanulmányutjai alkalmával meggyőződött arról, hogy a balkáni állapotok teljesen elütnek a nyugati viszonyoktól és a balkáni munkáskérdés tanulmányozására egy nagytudásu, egész emberre van szükség, aki ezzel a kérdéssel állandóan és behatóan foglalkozik és aki a Nemzetközi Munkaügyi Hivatalban az összes Balkán-államok munkásmozgalmainak előadójaként szerepeljen.

Thomas Albert erre a nagyfontosságu megbizatásra a Balkán-államok munkásmozgalmaiban szereplő személyiségek közül dr. *Topalovics* Zsivkót találta a legalkalmasabbnak és javaslatot tett a Munkaügyi Hivatalnak, hogy hivja meg Topalovicsot a hivatal főnökhelyettesévé. A hivatal állandó tanácsa mult héten tartott ülésén Topalovicsot egyhangulag meg is választotta a hivatal főnökhelyettesévé.

Dr. *Topalovics* Zsivkó neve ismeretes a nemzetközi munkásmozgalomban. Legutóbb az osztrák szociáldemokrata pártkonferencia alkalmából németnyelvü előadásával vonta magára a nemzetközi munkázmozgalom vezetőinek figyelmét.

Dr. *Topalovicsnak* a jugoszláv munkásmozgalom rendkivül sokat köszönhet és nevéhez számos nagy siker füződik. A Carlier-perben, mint Carlier védője tett tanuságot arról, hogy kiváló szónok és egyuttal kitünő jogász is. Ezzel a perrel kapcsolatban a nyugati nagy államok lapjaiban megjelent cikkei az ország határán tul is feltünést keltettek.

A jugoszláv munkásmozgalomban a nemzetközi ügyek előadója és titkára volt, ő tartotta fenn a kapcsolatot a nemzetközi szociáldemokrata pártok vezéreivel és az amszterdami internacionáléval. A háboru előtt és a háboru után is a beogradi községi képviselőtestület tagja volt, a legutóbbi választásokon a Vrsac—pancsevói kerületben a szocialista párt listavezetője, a szombori kerületben Divac Nedeljko helyettese volt, de mindkét helyen kisebbségben maradt.

A munkáskamarák országos központja december elején Splitben tartja meg rendes negyedévi teljes ülését, amelyen mótávozása alkalmával is történt dot akarnak találni arra, hogy Topalovics uj munkaköre mellett továbbra is megmaradhasson a kamarák központjának élén és ezután is egyik vezetője legyen a jugoszláv munkásmozgalomnak.

Páncélsisak
a rablógyilkos fején
Februárban állitják bíróság elé Brankov Zsarko rablóbandáját

Szomborból jelentik: A szombori csendőrség még mindig nem tudta befejezni *Brankov* Zsárkó és társai bünügyében a nyomozást, mert a sztapáriuti rablógyilkosok ellen ujabb és ujabb terhelő adatok merülnek fel egyéb büntettekkel kapcsolatban is. A nyomozásban résztvesz dr. *Kupuszárevics* Mihájló állami vezetőügyész is, aki minden kihallgatásnál jelen van.

A nyomozás során megállapitották, hogy Brankov Zsárkó rablóbandája müködését kiterjesztette a Szombor környéki falvakra is, Telecskán, Szivacon szintén sok rablást és betörést követtek el. A rablóbanda tagjaira eddig egy kétszeres rablógyilkosság, tizenegy rablás bizonyult, de előreláthatólag még egyéb büncselekményeket is sikerül rájuk bizonyitani. A kihallgatások alkalmával Parcsetics Szteván, Parcsetics Péró, valamint Nécin Szima beismerő vallomásokat tettek, Brankov Zsárkó és Slukics Zsárkó azonban rendületlenül tagadnak. Dr. Kupuszárevics ügyész javaslatára a csendőrség a közeli napokban a rablógyilkosokat kiszállitja Telecskára és Szivácra, hogy a helyszinen folytassák le velük a nyomozást.

A nyomozás folyamán megkerült Brankov Zsárkó mici-sapkája is, amelyet a gyilkos a sztapári-uti gyilkosság alkalmával elvesztett. Érdekes, hogy ez a sapka acélsodronnyal van kibélelve. Brankov valószinüleg azért használt ilyen páncélsapkát, hogy az esetleges ütéseket felfogja.

A sztapáriuti gyilkosság ügyében előreláthatólag februárban tartják meg a főtárgyalást.

Eltünt Budapestről
egy volt szuboticai ujságiró
Páll Tamás három hét óta nem adott életjelt magáról

Budapestről jelentik: A főkapitányság eltünési osztályán *Páll* Tamás hirlapiró felesége tiz nappal ezelőtt bejelentette, hogy férje, az Uj Nemzedék munkatársa eltünt. *Páll* Tamás, aki két évvel ezelőtt Szuboticáról került Budapestre és Kispesten lakott, az utóbbi időben sulyos anyagi gondokkal küzdött, kártyázni kezdett és nem tudta családját eltartani. Eltünése után hozzátartozói egyideig nem is tettek jelentést a főkapitányságon, mert eleinte azt hitték, hogy Páll Tamás Aradra utazott, hogy ott lakó testvérbátyját, Páll Györgyöt, aki az októberi forradalom idején Budapesten rendőrfőkapitányhelyettes volt, meglátogassa. A család táviratozott is Aradra, de onnan azt a választ kapták, hogy *Páll* Tamás nem érkezett oda és *Páll* Györgynek sincs tudomása öccse hollétéről.

Az Aradról érkezett válasz után Páll Tamásné azonnal jelentést tett a főkapitányságon, azonban tiz nap óta eredménytelenül keresik az eltünt ujságirót. Valószinünek tartják, hogy Páll Tamás sulyos anyagi bajai miatt öngyilkosságot követett el. Néhány nappal ezelőtt a Szentkirályi uccában egy ismeretlen fiatalember levetette magát egy ház második emeletéről és meghalt. Az életunt személyazonosságát nem tudták pontosan megállapitani és pontos agnoszkálása nélkül temették el. Most azt hiszik, hogy ez az öngyilkos azonos Páll Tamással és ezért megtörténtek az intézkedések, hogy ezt hivatalosan is megállapithassák.

Aki azonban *Páll* Tamás kalandos természetét ismeri, nem tartja kizártnak hogy a volt szuboticai ujságiró egyszerüen odébbállt Budapestről anélkül, hogy erről családját értesitette volna, mint ahogy az annakidején Szuboticáról való

HIREK

— **Bánáti küldöttség járt Beogradban a sulyos adókivetések miatt.** Beogradból jelentik: Budisin Jócó becskereki képviselő vezetésével szombat délelőtt küldöttség járt Beogradban, ahol Perics Ninko pénzügyminisztert akarta felkeresni, de a miniszter minisztertanácson volt és nem fogadhatta a küldöttséget. A küldöttség, amelynek Budisin Jócón kivül Bogdán Márkó volt kikindai polgármester, dr. Mara Jenő becskereki lapszerkesztő és Stepanovics Milán szerbiai képviselő voltak tagjai, ezután Leticát, az egyenes adók vezérigazgatóját keresték fel, akit kértek, hogy a bánátiak részére az adófizetések tekintetében engedményeket, indokolt esetben pedig halasztást is adjon a pénzügyminiszter. Letica vezérigazgató kijelentette, hogy ő erre vonatkozólag nem tehet igéretet, mire a küldöttség elhatározta, hogy a jövő hét folyamán ismét leutazik Beogradba és kérésével a pénzügyminisztert keresi fel.

— **Egyházmegyei kinevezés.** Rodics Rafael Beograd—szmederevói érsek, bánáti apostoli kormányzó Molnár László csókai plébánost tiszteletbeli szentszéki tanácsosnak nevezte ki. Molnár László 35 éven át kifejtett nagyértékü egyházi szolgálatainak elismeréséül kapta a kitüntetést.

— **Venizelosz Londonba érkezett.** Londonból jelentik: Venizelosz volt görög miniszterelnök szombaton Londonba érkezett, hogy megkezdje a pénzügyminisztériumban a görög háboru adósságok rendezése ügyében a tárgyalásokat, amelyeket a mult év nyarán megszakitottak.

— **Zagrebban ókatolikus pappá szenteltek egy dán mérnököt.** Zagrebből jelentik: A zagrebi ókatholikus plébánián szombaton lelkésszé avatták Wreben Wenck mérnököt, aki Dániában szándékozik megalakitani az ókatholikus egyházat. A felszentelési szertartást Kalogyera zagrebi ókatholikus püspök végezte esperantó nyelven. A horvát ókatholikus egyház ugyanis elhatározta, hogy külföldi papok felszentelésénél ezentul az esperantó nyelvet fogják használni.

— **A noviszadi repülőezred uj parancsnoka.** Noviszadról jelentik: A tragikus halált halt Jugovics Jovan alezredes utódjául a noviszadi első repülőezred parancsnokává Petrovics Zsivorad alezredest nevezte ki a hadügyminiszter. Petrovics alezredes, aki a szalonikii front legkitünőbb pilótája volt, pénteken megérkezett Noviszadra. A tisztikar az uj parancsnok tiszteletére diszebédet adott.

— **Topolai iparosok a nagy adók ellen.** Topoláról jelentik: A topolai iparosok ülést tartottak, amelyen a jövedelmi adó leszállitásáról tárgyaltak. A jelenlegi hétszáz százalékos adónak kétszáz százalékra való leszállitását követelték, amelyet illetékes helyen már régen megigértek. Elhatározták, hogy memorandumot terjesztenek fel a pénzügyminiszterhez, amelyben kérni fogják az adó leszállitását. A memorandumot valamennyi topolai iparos aláirta.

— **Kosztics Borisz szimultán versenye a szuboticai sakk-körben.** Kosztics Borisz, a világhirü jugoszláv sakkmester vasárnap délután fél három órai kezdettel szimultán versenyt rendez a szuboticai sakk-körben. A sakk-kör szivesen lát vendégeket. Sakkot a játékosok hozzanak magukkal.

— **Békésen intézték el a Bolgár—Jedlicska pöröket.** Budapestről jelentik: Jedlicska Jenő dr. volt szentai ügyvédnek Bolgár Imre dr. elleni perében az eljárást beszüntették, mert Jedlicska Bolgárnak a bíróság előtt tett nyilatkozata alapján a feljelentést visszavonta. Minthogy Jedlicskának a budapesti lapok ellen inditott pörei már korábban ugyancsak békés uton befejezést nyertek, teljesen likvidálódott az affér, amely éveken át foglalkoztatta a magyarországi és vajdasági sajtót.

LEGUJABB

Az olasz szenátus is megszavazta a kivételes törvényeket

A szenátus titkos ülésen tárgyalta le a javaslatokat

Rómából jelentik: A szenátus szombati ülésén 183 szavazattal 49 ellenében *elfogadták a halálbüntetés bevezetéséről és a fasiszta államrend fokozottabb védelméről szóló törvényjavaslatokat.* Az ülésen a javaslat ellen csak néhány képviselő szólalt fel.

Tamassia szenátor beszédében kijelentette, hogy a halálbüntetés nem alkalmas fegyver erre a célra, mert a rendet és a békét erkölcsi és szellemi fegyverekkel kell megteremteni. *Crispoldi* szenátor szintén a javaslat ellen szólalt fel.

Mussolini hosszabb beszédben hangoztatta a törvényjavaslat elfogadásának szükségességét és többek között a következőket mondotta:

— Nem azért kell a halálbüntetést bevezetni, mert ellenem merényleteket követtek el. *Engem mind a négy merénylet hidegen hagyott.* Azonban a merényletek nem hagyják hidegen a nép legszélesebb rétegeit. Azok a jelenségek, amelyek ilyen merényletek után mutatkoznak, nyugtalanitanak bennünket. De biztositathatom azt, hogy a törvény életbelépése után a rendkivüli katonai törvényszék mindenkor igazságos itéletet fog hozni.

A javaslatot a szenátus titkos ülésen tárgyalta.

— **Diákegyleti választás a zagrebi egyetemen.** Zagrebből jelentik: Vasárnap lesz a zagrebi egyetemen a diáksegélyegyleti választás, amelynek politikai jelentősége is van, mert az eredmény az egyetemi ifjuság politikai meggyőződését tükrözteti vissza. Heves agitáció előzi meg a választást. Az egyetem épületét és környékét röpcédulákkal árasztották el. Ebben az évben kivételesen a horvát blokk jelöltjeinek van kilátása a győzelemre, mert az ugynevezett jugoszláv blokk pártjainak az utolsó pillanatig sem sikerült egységes listában megegyezni, hanem külön listákat állitanak.

— **Az oszijeki szinház jubileuma.** Oszijekről jelentik: Az oszijeki szinház ebben a szinházi idényben ünnepli meg müködésének husz éves évfordulóját. A szinház vezetősége elhatározta, hogy a jubileumot fényes keretek közt tartja meg és pedig a jövő évi január 15-étől kezdődő öt estén át. A zagrebi nemzeti szinház, a beogradi és ljubljanai szinházak teljes társulattal vesznek részt a testvérszinház jubileumán.

— **A vajdasági orvosszövetség Noviszad részére gyermekkórházat kér.** Noviszadról jelentik: A vajdasági orvosszövetség legutóbbi ülésén elhatározta, hogy az egészségügyi minisztériumnál közben fog járni Noviszadon létesitendő gyermekkórház érdekében. Dr. Velicskovics Miladin, a szövetség elnöke személyesen is közbenjárt az egészségügyi miniszternél, aki megigérte, hogy Noviszadon gyermekkórházat fognak létesiteni.

— **Veszedelemben van a vatikáni Sixtus-kápolna.** Rómából jelentik: A Vatikán legbecesebb épitészeti főhomlokzati falának talapzatán nagy repedés mutatkozik és az alapfalak több helyen megrepedeztek, ugyhogy nagyszabásu tatarozásra szorul. A munkához már hozzáfogtak.

— **Bernard Shaw mégis elfogadja a Nobel-dijat** Stockholmból jelentik: Bernard Shaw és a Nobel-dij pályabirái között létrejött a teljes béke. Shaw visszavonta levelét, amit a svéd akadémiához intézett és hajlandó átvenni a Nobel-dij összegét. Shaw kijelentette, hogy kész alávetni magát a Nobel-dij átvételével kapcsolatos minden formaságnak, az azonban más lapra tartozik hogy nem áll el eredeti tervétől és a Nobel-dij összegéből ujabb alapitványt létesit a svéd-angol irodalmi kapcsolatok kimélyitése céljára.

— **A nyitott kut áldozata.** Szomborból jelentik: A szombori törvényszéken szombaton tárgyalták Smitue Gergely hetvenkét éves csonopljai gazdálkodó bünügyét. Smitue ellen azért indult eljárás, mert a földjén levő kutat nem keritette be. A nyitott kutba beleesett Pecs István gazdálkodó kisfia, aki a vizbe is fult. A bíróság a bizonyitási eljárás befejezése után Smitus Gergelyt egyhónapi fogházra itélte.

— **Felmentettek egy erkölcstelen merénylettel vádolt bajmoki kereskedőt.** Noviszadról jelentik: A noviszadi felebbviteli biróság pénteken tárgyalta Wöllfl Gábor bajmoki kereskedő bünpörét, aki ellen az volt a vád, hogy 1925-ben erkölcstelen merényletet követett el egy nyolc éves bajmoki kislány ellen. A felebbviteli biróság Wöllfl Gábort jogerősen felmentette, mert a tárgyalás folyamán beigazolódott, hogy Wöllflt zsarolási szándékkal jelentették fel.

— **Kémkedés miatt vesztegetés.** Noviszadról jelentik: 1921 novemberében özvegy Majer Józsefné bélimonasztiri asszonyt többedmagával kémkedés gyanuja miatt letartóztatták. Majerné a bélimanasztiri vasuti rendőrség főnökének pénzt igért, hogy bizonyos kedvezményeket kapjon az ellátásban. A noviszadi törvényszék január 18-án Majer Józsefnét, akit a kémkedés gyanuja alól felmentettek, vesztegetés miatt 15 napi fogházra itélt. A noviszadi felebbviteli biróság pénteken a büntetést 100 dinár pénzbüntetéssel megtoldotta. A főügyész és az elitélt semmiségi panaszt jelentettek be.

— **Noviszadi sakkverseny.** Noviszadról jelentik: A noviszádi sakk-klub másodosztályu sakkversenyének jelenlegi állása a következő: Schmidt Nándor 8, Juhász István 7½, Velendrics Mihajlo 6½, Stern Alfréd 6, Szpaszics Boskó 5, Bokor Ernő 4½, Rajkovics Milutin 4½, Löwy Jenő 4½, Csányi János 4½, Friedländer Richárd 3, Leiner Simon 2, Lédérer Márton 2, Weitzenhofer Lajos 2, Lipkovics Károly 1½, Bugarszki Milos 3½, Dragincsics Jován 1, Bastrancsics Jován 1.

— **Inast bujtottak fel lopásra.** Noviszadról jelentik: Mogin Leposzáva bácspetrovoszelói háztartásbeli, Mogin Nikola sztaribecsei földmives és Pálicsné Nagy Katica sztaribecsei varrónő felbujtatták Csosics Bránkó kereskedő inasát, hogy munkaadójától különféle tárgyakat lopjon. Az inas ezerötszáz dinár értékü árut lopott az üzletből és átadta a felbujtóinak. A noviszadi törvényszék pénteken a három asszonyt egy-egy havi fogházra itélte. Az ügyész és elitéltek felebbeztek.

— **Öngyilkos aggastyán.** Noviszadról jelentik: Csurogon péntek reggel 9 órakor egy kilométerre a határtól az országuton egy fán felakasztva találták Laurics Márkó nyolcvanéves csurogi gazdálkodót. A megejtett vizsgálat kétségtelenül megállapitotta, hogy Laurics öngyilkosságot követett el.

— **Szerdán ér véget a karlovci-i püspökgyülés.** Noviszadról jelentik: A görög-keleti szerb püspökök karlovci-i gyülekezete már befejezte volna tanácskozását, de Dimitrije pátriárkának Beogradba kellett utaznia, hogy a beogradi görög-keleti szerb templom bucsuján résztvegyen. A tanácskozást emiatt néhány napra megszakitották. A püspöki gyülekezet munkája valószinüleg szerdán ér csak véget.

— **Tanitói áthelyezések és kinevezések.** Becskerékről jelentik: A közoktatásügyi miniszterium a következő tanitói áthelyezéseket rendelte el: Áthelyeztettek: Grujcs Nevenka Mali-Idjosról Mokrinba, Sztojkov Milica Novivrbászról Nakovóra, Suklovacski Zsoka Mokrinból Krnjajára, Prica Jelka Becskerekről Postrucsnicsába, Fejes Terézia Veliki Gajról Écskára, Detlics Darinka Horgosról Sztarakanjizsára, Jelasics Deszanka Sztaribecséről a novibecsei polgári iskolához, Simrekaj Emma Krusnicáról Knicsaninba. Kinevezték Szakai Vilmát Kraljevbregre és Juhász Nándort Sztarakanizsára a Bagi-szállási iskolához.

— **Ötezer romlott tojást elkoboztak a szuboticai piacon.** A szuboticai rendőrség kihágási osztálya szombaton reggel razziát tartott az élelmiszerpiacon. A razziának megdöbbentő eredménye volt. A rendőrség ugyanis több mint ötezer romlott tojást kobozott el és semmisitett meg, az árusitók ellen pedig eljárást inditott. A rendőrség erre való tekintettel a jövőben többször fog razziát tartani az élelmiszerpiacokon és a romlott élelmiszerárusitókat a legszigorubban meg fogja büntetni.

— **Kommunista légiók garázdálkodnak Lisszabonban.** Párisból jelentik: Lisszabonból érkező jelentések szerint ott véres zavargások vannak napirenden. A városban vörös légiók alakultak, főleg kommunistákból, akik rombolva vonulnak végig a város uccáin. Az egyik ilyen portyázó csapat megtámadta és sulyosan megsebesitette a lisszaboni rendőrfőnököt is.

Mielőtt csillár szükségletét fedezné, tekin se meg raktáramat vételkötelezettség nélkül
KARLO KRAUSER
Karadjordjev trg 10598

— **A zsidó nőegylet felruházási ünnepélye.** A szuboticai izraelita Nőegylet november 21-ikén, vasárnap délután három órakor tartja szegényei felruházási ünnepélyét a Népkonyha helyiségében. Az ünnepélyen szivesen látják a tagokat és érdeklődőket.

— **Megnyitás előtt az uj oszijeki gyermekklinika.** Oszijekről jelentik: Az uj gyermekklinika épitkezési és berendezési munkálatai már a befejezésükhöz közelednek és jövő hó első felében lesz a klinika ünnepélyes megnyitása. A gyermekklinikai osztályon kivül könnyebb tuberkulotikus betegek, valamint vérbajosok részére is külön osztályok nyilnak meg. Az uj egészségügyi intézmény vezetésével dr. Hirsch kórházi főorvost bizták meg.

Azt ajánljuk, hogy a „MON PLAISIR“ shimmyt hallgassa meg és rendelje meg kottáját a
BACSMEGYEI NAPLÓ
zeneműosztályától Ára Dinár 7·50

— **Megtámadta a rendőröket.** Lokról jelentik: Krizsán János gazdálkodó 18-ikán éjjel találkozott egy rendőrjárőrrel, amelyet Nesztorovics Velizár helyettes-rendőrőrvezető vezetett. Krizsán szidalmazni kezdte a rendőröket, majd ki akarta tépni az egyik rendőr kezéből a fegyvert. A rendőrség letartóztatta a gazdálkodót és megindította ellene az eljárást hatóság elleni erőszak miatt.

— **Uj postamesternő Noviitebején.** Noviitebejről jelentik: A posta- és távirdaügyi miniszter özv. Jankovity Zsivka volt loki postamesternőt Noviitebejre helyezte át. Az uj postamesternő már átvette hivatalát.

— **Automobilszerencsétlenség — öt sulyos sebesülttel.** Vinkovciről jelentik Strajnić Mitó, markusicai jómódu földesgazda pár nappal ezelőtt autót vásárolt magának és barátaival próbautra ment. Ostro és Mustar között az országuton, melyet maga Strajnić vezetett, szembekerült egy parasztkocsival Strajnić oly szerencsétlenül tért ki a kocsinak, hogy az autó felborult és maga alá temette utasait. Strajnicot és barátait sulyos sebesülésekkel a vinkovcei kórházba szállitották.

— **Transvaalban ujabb gyémántmezőt találtak.** Newyorkból jelentik: Transvaalban a kincskeresőknek egész tömege tódul Littenburgba, amelynek környékén uj gyémántmezőt fedeztek fel. Mesze vidékekről rohannak egész családok a gyémántmező felé csákánnyal, ásókkal és kapákkal felszerelve. Az első napon tizenkétezer ember tódult az uj igéretföldje felé.

— **Tilos a vadászat Baranyában.** Dárdáról jelentik: A legutóbbi árviz alkalmával a baranyai vadászterületen rengeteg szarvas és más vadállomány ment tönkre. A még megmaradt vadállomány kimélése céljából a bácskai főispánság rendeletet adott ki, melylyel az 1926. és 1927. évre a vadászatot Baranya egész területére eltiltja.

— **A régi bün.** Becskerekről jelentik: Sztereszku Anna malitoraki asszonyt névtelenül feljelentették az ottani csendőrségen, hogy két év előtt megfojtotta gyermekét és elásta. A csendőrségi kihallgatás során az asszony bevallotta, hogy két év előtt egy hat hónapra szült életképtelen gyermeket hozott a világra, akit megfojtott és egy skatulyában elásta a kertben. Az asszonyt letartóztatták.

— **A Louvre Monna Lisája hamisitvány?** Párisból jelentik: A Louvre azt a szenzációs hirt közli, hogy Leonardo da Vinci hires Mona Lisája, amelyet a Louvreban őriznek, közönséges hamisitvány. A képet tudvalevőleg tiz évvel ezelőtt ellopták a Louvreből, ahova azonban később visszakerült. A lap szerint a muzeumba visszakerült kép hamisitvány és az eredeti egy magángyüjtő tulajdonába került, ahol a lap munkatársa állitólag látta is.

— **Huszonegy halott, nyolcvanöt sebesült egy petroleumszállitó hajó égésénél.** Newyorkból jelentik: A Baltimore mellett horgonyzó Mantilla nevü petroleum-gőzösön pénteken kigyulladt egy tartály és csakhamar az egész hajó lángbaborult. Az explozió a hajó oldalfalát és fedélzetét felszakitotta és a hajó teljesen leégett. A hajó norvég személyzetéből és a munkások közül huszonegyen meghaltak és nyolcvanöten sulyosan megsebesültek. A sebesültek közül sokan olyan sulyos égési sebeket szenvedtek, hogy nincs semmi remény felgyógyulásukhoz.

Házasságok. Rujer Kató Apatin és Resch Károly Szombor, november 25-én tartják esküvőjüket Apatinban.

— Domenko Milán korvettkapitány november 21-ikén, vasárnap az Uspenska ulicai görög-keleti templomban oltárhoz vezeti Dimsics Irént, Dimsics Alekszandernek, a semmitőszék elnökének leányát.

— Klár József zagrebi rokkanthivatali tisztviselő és Turza Ilonka, Turza János dubrovniki nyugalmazott kántortanitó leánya e hó 17-ikén tartották esküvőjüket Dubrovnikon.

— Tomik Margitka B. Topola és Erdélyi Imre Mol folyó hó 20-ikán házasságot kötöttek. (Minden külön értesités helyett).

— **Átszöktek a határon.** Topoláról jelentik: Kaporjai János és Major József moravicai földmivesek átszöktek a magyar határon. A magyar határőrök elfogták őket és előbb Bácsalmásra vitték, ahol két napig ültek. Innen Szegedre kerültek, ahol egy hétig tartották fogva őket. Ezután visszatoloncolták őket Moravicára, ahol letartóztatták mindkettőjüket és átszállitották Szuboticára.

— **Kirabolták a beogradi állami tisztviselők beszerzési szövetkezetének kasszáját.** Beogradból jelentik: Nagyarányu betörés történt pénteken éjjel Beograd egyik forgalmas helyén, a Frankopanska ulicában. A betörők behatoltak a beogradi állami tisztviselők beszerzési szövetkezetének üzletébe, a hol feltörték a pénzszekrényt és abból huszezer dinár készpénzt és értékpapirokat vittek el. A rendőrség energikus nyomozást inditott a tettesek kézrekeritésére.

— **A Népkör kulturestje.** A szuboticai Népkör kulturbizottsága november hó 24-én, szerdán este nyolc órai kezdettel a Népkör disztermében kulturestét rendez nagyszabásu müsorral, amelyben a következő számok szerepelnek: 1. Nyitány. Előadja a Népkör mükedvelő zenekara. 2. A Munkás Dalárda énekszima Kovács Kornél karnagy vezetésével. 3. Szavalatok. Előadja Garay Béla. 4. Müvész-kvartett. 5. Operaáriák. Énekli Mészáros Ádámné, zongorán kiséri Barsy Illy. 6. Hegedüszám. Előadja Szegedi Sándor, zongorán kiséri G. Pénzes Sári. 7. Modern ujságirás. Előadja Havas Károly. 8. Ady-dal. Énekli Kopunovics Péter. 9. Szavalatok. Előadja Tolnay János. 10. Népdalok. Énekli a Munkás Dalárda. 11. Vera Mircseva, egyfelvonásos dráma. Előadják Deutsch Janka és Garay Béla. A kulturestnek nincs belépődija.

Eljegyzések. Esztergomy Erzsike és Jámbor Géza Szombor jegyesek.

— Rukavina Rózsikát eljegyezte Sztipancsevics József Szubotica. (Minden külön értesités helyett).

— **Szerencsétlenség a petrovoszelói vasutállomáson.** Petrovoszelóról jelentik: Nagybarna József petrovoszelói napszámos káposztát rakott be a pályaudvaron egy vagonba. A napszámos nem vette észre, hogy egy üres vagont tolatnak arra s mikor az üres vagon a káposztásvagonhoz ütődött, Nagybarna a raktár párkánya és a vagon közé került. Három bordája eltört és sulyos belső vérzést kapott. A rendőrség megindította az eljárást annak megállapitására, hogy a szerencsétlenségért kit terhel a felelősség.

Nyomtatvány-kiállitás november hó 28-ikán a volt betegsegélyző helyiségeiben.

— **Elfogott piaci tolvaj.** Vrbászról jelentik: A vrbászi piacon november 18-ikán Baló Etel tizennyolcéves topolai leány több zsebmetszést követett el. Schidt Józsefnétől háromszázhetven dinárt, egy másik asszonytól kétszáz dinárt lopott el. Amikor a harmadik asszonynak zsebéből emelt ki 180 dinárt, észrevették és letartóztatták. Átadták az ügyészségnek.

— **Elfogták a loki ablakok rémét.** Titelről jelentik: A loki csendőrség már hetek óta nyomoz egy titokzatos társaság után, amelynek tagjai, kevés kivétellel valamennyi loki ház ablakait betörték. Pavlovics Zsárkó rendőrfelügyelőnek pénteken sikerült az ablakok rémét Mojisko Pál loki bognársegéd személyében elfogni, aki azzal védekezett, hogy tettét ittas állapotban követte el. Az eljárást folytatják ellene.

Lepedat i Jovanovics szuboticai cégnél vásárolt sorsjegyek közül a november 19-iki sorsoláson a következő számok nyertek:

150.000 dinárt nyert: 22771.
8000 dinárt nyert: 142018.
6000 dinárt nyert: 80126.
5000 dinárt nyert: 118894.
1000 dinárt nyertek: 26574 97114 101394 116522 120031 131347 133691 141829.

400 dinárt nyertek: 4057 86 7155 13809 16805 46 61 69 75 20673 94 22728 62 27902 37 40 31516 34319 38 36014 74 41047 68 41814 37 43641 52 57 68 77 85 50524 37 60 56132 40 96 97 57333 57948 70 63119 33 67961 48 71020 73188 76933 69 81183 84890 85711 75 86420 500 87110 44 56 88932 92407 17 56 87 99 99806 32 54 100288 101371 88 102613 35 103053 98 104924 92 105815 35 75 110809 17 55 115602 8 23 116515 118879 119097 243 47 120070 89 124161 126253 81 94 127630 85 99 130607 20 50 66 74 131334 37 132915 133668 134832 137946 80 141840 142033 144970 83 146018 21 42 147706 148003 149829 36.

Ingyen kapja a Moravetz zenealbum tartalomjegyzékét
BÁCSMEGYEI NAPLÓ
zeneműosztályától.

— **Elégett tizenegyezer kéve kukoricaszár.** Vrbászról jelentik: Özvegy Scheibert Henrikné novivrbászi földbirtokos asszony szállásán egy eldobott égő gyufától meggyult az egyik szalmakazal. A tüz rohamosan terjedt és ötven métermázsa széna, valamint tizenegyezer kéve kukoricaszár a lángok martaléka lett. A kár hatvanezer dinár. A csendőrség a nyomozás során megállapitotta, hogy a gyufát Bekes János béres dobta a szalmára, mire letartóztatták.

— **Kézrekerült szerencsejátékos.** Sztaribecséről jelentik: A sztaribecsei rendőrség letartóztatta Bakics Vladimir rovott multu csavargót, akiről kiderült, hogy tiltott szerencsejátékkal foglalkozik.

— **A Francia Klub vasárnapi teadélutánja.** A szuboticai Francia Klub vasárnap délután fél öt órai kezdettel teadélutánt rendez, tánccal. A zenét Pátkai Sándor hegedümüvész zenekara szolgáltatja.

— **A rádió és az amerikai közönség.** Amerikában most érdekes statisztika került nyilvánosságra, amely a rádió hatalmas térhóditását bizonyitja. A statisztikából kitünik, hogy Amerikában is ott szerepel a négy, vagy öt lámpás apparátus. Amint befejezik a gyárakban a munkát, sietve iparkodik mindenki haza, hogy a pihenés idejének nagy részét a rádió mellett töltse el. A mulatóhelyek jóformán üresek és a tánclokálok iránt is nagy mértékben megcsappant az érdeklődés, amit a statisztikusok szintén a rádiósport rohamos terjedésének tulajdonitanak. Amikor ezt a statisztikai kimutatást olvassuk, örömmel állapitjuk meg, hogy Szuboticán is szaporodik az antennák száma. Az utóbbi időben az árak is stabilizálódtak annyira, hogy ma már nem okoz nagyobb anyagi gondot, kitünő rádióapparátus beszerzése sem.

— **Meggyilkolta az apját.** Oszijekről jelentik: Haraszti baranyai községben borzalmas gyilkosság történt. Ferenczi Iván negyvenhárom éves lakos egy házban élt hetvenegyéves atyjával. A fiu erős alkoholista volt és a gyengeelmejüség tünetei mutatkoztak rajta. Pár nappal ezelőtt Ferenczi egy véres konyhakéssel a kezében jelentkezett a községházán és a legnagyobb nyugalommal jelentette, hogy meggyilkolta az apját. A csendőrség azonnal a helyszinére ment, hol a hetvenegyéves Ferenczit vérében fagyva, holtan találták. Az apagyilkos azzal indokolta véres tettét, hogy az atyja megtámadta és ő önvédelemből nyult a késhez. Ferenczit letartóztatták és átadták az oszijeki ügyészségnek.

Üzleti- és reklámnyomtatványok müvészi kivitelben láthatók a november 28-ikán rendezendő nyomtatvány-kiállitáson. (Volt betegsegélyző helyiségeiben).

Roth Olga kozmetikai intézetében (Szubotica, Kralja Alekszandra ul. 4. Rossija Fonsiere palota) az összes szépséghibákat u. m. szeplő, pattanás, májfolt, szemölcs, alkalmatlan hajszálakat, arcbőrhámlasztást stb. garantált eredménnyel kezel. — Minden hölgynek érdeke, hogy a könnyen eltávolitható szépséghibáktól és az ezekkel együtt járó lelki depressziótól mielőbb megszabaduljon. Kiváló hatásu saját készitményü szépségápoló szerek, kenőcsök, puderok, gyógyszappanok, arcfehéritő és szeplőkenőcsök szétküldése az egész országba utánvéttel. Tanitványokat kiképzésre elfogadok.

YES porcellánpuder egyedülj a világon, mely a pórusokat nem tömi el.

Kraljevbregi pezsgő a vezető márka!

Urinők figyelmébe! Szinte lehetetlen olcsó árban készülnek angol és francia munkák elsőrendü kivitelben Weinert női divatszalonjában I., Paje Kujundžića 22. 8062

Munkásbiztositópénztárhoz — Majsai-utra — városi fatelepig autóbusz közlekedik. Indulás Hitelbank épülete elől minden negyed és háromnegyedkor. Vissza fél és egész órakor.

UNION
ČOKOLADA
KAKAO
BONBONI

— **Megsebesitette a disznó.** Szalma Jánosné szuboticai asszony Párhuzamos-ut 237. számu háza előtt őrizte disznóit. Egyik disznó egyszerre nekiugrott az asszonynak és bal felsőlábszárát sulyosan megsebesitette. Sulyos sérülésével beszállitották a közkórházba.

— **Eltünt szülők.** Oszijekről jelentik: Gittner Mihály oszijeki lakos és felesége pár nappal ezelőtt távoztak lakásukról és azóta nyomuk veszett. Az eltünt házaspár négy kis gyermeket hagyott vissza, kikről most egyelőre a jószivü szomszédok gondoskodnak. A rendőrség keresi az eltünt szülőket.

Orvosi hirek. Dr. Kohn Imre, a beogradi állami közkórház orvosa rendel privát betegeknek délután 2—4-ig. Cim és telefonhivás: Beograd, državna bolnica, tuberkulozno odelenje.

— Med. un. dr. Bauer József megnyitotta rendelőjét Noviszadon a Futaki-ut 59. szám alatt. Rendel délelőtt 10—12-ig, délután 2—6-ig.

— Dr. Gál Imre fogorvos specialista orvosi tanulmányutjáról visszaérkezett és rendeléseit Szomborban Kralj Alekszandra ulica (Főucca) 20. megkezdte.

UTAZZON CSAKIS
RENAULT
AUTÓTAXIN

— **A zsidó nőegylet csokoládédélutánja.** A szuboticai izraelita Nőegylet és a Népkonyha december 8-án délután a Bárányban vidám látványos táncrevüvel egybekötött csokoládé-dédutánt rendez.

Minden kereskedő és iparos saját érdekében tekintse meg a nyomtatványkiállitást november 28-ikán.

A »Kelico« nemeslikör és konyak lepárolómüvek, amely nemes és finom gyártmányaival az országban első helyet foglal el és még a legelőkelőbb márkáju külföldi gyártmányokat is kiszoritja, a világhirü Siegfried Geszler »Altvater« likőrgyárak céggel (Jägerndorf, Wien, Berlin, Budapest, Bielsko és Cernanti) érdekközösségbe lépett. Ez a körülmény sokban hozzájárul ahhoz, hogy a »Kelico«-cég nem csak szakmájában tartsa meg továbbra is vezetőszerepét, hanem az egész ország egyik legszámottevőbb közgazdasági tényezője legyen.

Dr. Miladinovići neće slaviti svoju krsnu slavu Sv. Arhangela Mihajla.

MALACHIN (Grossinger (fel) fris-iti a vért, tápláija és erősiti az idegeket s igy nélkülözhetetlen mindenkinél akinek idegei menültek ki az élet küzdelmeiben.

A **MALACHIN** egy pompás izü a malaga borból készült ital, amely fokozott munkára képesiti a testet és a szellemet.

Erő, egészség, életöröm jár egy MALACHIN kura nyomán.

Kapható minden nagyobb gyógytárban

Gyári lerakat:

Grossinger-féle Szt. Háromság

gyógytárban Novisad, — a kath. nagytemp'om mellett, Trg Oslobodjenja.

KINTORNA

A férj: Sokat fizettél az uj kalapodért?

A feleség: Semmit sem fizettem.

A férj: Talán ingyen kaptad?

A feleség: Dehogy, hanem a számlád terhére irattam!

*

Az öreg Blau hatvanéves korában elvett egy tizennyolcéves leányt.

— Hogy tehetted ezt? — kérdezték az ismerősei. — Hogy vehettél el hatvanéves fejjel egy ilyen fiatal leányt?

— Mbach — mondta Blau — hol volt akkor az én fejem?

*

A tanitó felszólitja Mórickát:

— Mondj egy névelőt.

— Schwindler.

— Miből veszed azt, hogy ez egy névelő?

— Onnan, hogy az én papámat Kovácsnak hivják, de az ismerősei mindig ugy mondják, hogy az a swindler Kovács.

*

II. György angol király megtudta, hogy egy szerkesztő korábban akarván adni a trónbeszédet, nem várta be, mig a király azt elmondja, hanem maga irt egyet a lapja számára.

— Remélem — mondta a király a jelentést tevő miniszternek — hogy az illető csak igen kis büntetést kap.

— De miért felség?

— Mert én összehasonlitottam az ő trónbeszédét az enyémmel és ugy találtam, hogy az övé sokkal jobb.

*

A kereskedőt az országuton este tiz órakor megtámadja egy csavargó.

— Pénzt vagy életet! — rivall rá az apacs.

— Egy pillanat, uram — feleli Kohn, ceruzát és papirt huzván ki zsebéből — megengedi ugy-e, hogy egy rövid kalkulációt csináljak?

KÖZGAZDASÁG

Elkészültek a vajdasági kereskedelmi egyesületek szövetségének alapszabályai. Noviszadról jelentik: A noviszadi kereskedelmi- és iparkamara területén levő kereskedelmi egyesületek október 29-ikén megtartott alakuló ülésükön szövetséggé tömörültek. A szövetség ideiglenes vezetősége elkészitette az alapszabályokat, amelyeket már bemutattak a noviszadi rendőrségnek és most a kerületi főispáni hivatal utján a belügyminiszter elé terjesztenek jóváhagyás végett. A szövetség december 1-én megkezdi működését.

December első napjaiban befejeződik a cukorkampány. Noviszadról jelentik: A vajdasági cukorgyárak december első napjaiban befejezik ezidei kampányukat, amely a tavalyinál lényegesen jobban sikerült.

Uj találmány az acélgyártásban. Berlinből jelentik: A Farben Industrie részvénytársaság oly szabadalmat vásárolt meg, amelynek, ha a hozzáfüzött remények valóra válnak, forradalmi jelentősége lesz az egész világon az acélgyártás terén. Az eddigi kisérletek fényesen sikerültek és a badeni anilingyár telepén sikerült a vasat vegyi uton ugy kezelni, hogy acél lett belőle, amely minden tekintetben felülmulja a mostani gyártási módszerrel előállitott acélt és annál lényegesen könnyebb és ruganyosabb. Az ujfajta acélgyártás olyan pontos és tökéletes, mintha természeti erők végeznék el a folyamatot.

Megkezdték a részvénytársaságok adófelebbezésének tárgyalását. Noviszadról jelentik: A noviszadi tartományi pénzügyigazgatóság mellett működő adófelszólamlási bizottság november 23-ikán kezdi meg a részvénytársaságokra kivetett kereseti adó elleni felebbezések tárgyalását. A bizottság működése az egész Vajdaságra kiterjed. Először a szuboticai részvénytársaságok adófelebbezéseit tárgyalják le.

SPORT

Mi lesz vasárnap?

Szuboticán vasárnap két mérkőzést játszanak le: egyiket a Bácska, a másikat a SAND-pályán.

A *Bácska-pályán* az SzMTC—Szombori Amateur bajnoki mérkőzés kerül eldöntésre. A két stilusos futballt játszó csapat küzdelméből előreláthatólag az egyre javuló SzMTC kerül ki győztesen. A mérkőzés délután fél háromkor kezdődik.

A *SAND-pályán* a beogradi Jedinstvo mutatkozik be. A kitünő fővárosi csapat, melynek SAND lesz az ellenfele, komoly játékerőt képvisel. A BSK-t legutóbb pompás játékkal 4:1-re verte meg. A Jedinstvo ellen a SAND átcsoportositott csapattal áll ki:

Siflis — Weisz, Beretka — Bence, Becics, Held — Dér, Dömötör, Kovács, Horváth, Ördög.

A mérkőzés fél háromkor kezdődik.

—

Budapesten az első profiligában vasárnap a következő mérkőzéseket bonyolitják le: Hungária—III. ker., Ferencváros—Kispest, Ujpest—33 FC, Vasas—Nemzeti. Szegeden a két vidéki rivális: a Bácska és Szabária találkoznak.

A Szombori TK Noviszadon. Noviszadról jelentik: A NAK vasárnap saját pályáján vendégül látja a Szombori TK-át barátságos mérkőzésre.

Vasárnap játszák le a beogradi futballderbyt. Beogradból jelentik: Az őszi forduló legérdekesebb mérkőzését, a Jugoszlávia—BSK meccset vasárnap játsza le a két rivális.

Tandler és Hierländer Amerikába megy. Bécsből jelentik: Tandler és Hierländer, az Amateur válogatott játékosai Amerikába, a Giants-hoz szerződtek. A két kiváló osztrák játékos a legközelebb elindul a tengerentulra.

HORNIMANS TEA
LONDON

100 ÉV ÓTA A LEGJOBB
VEZÉRKÉPVISELET:
ADOLF SCHOSSBERGER
NOVISAD 10527

RÁDIÓ-MÜSOR

(A város melletti szám a hullámhosszt jelenti)

Hétfő, november 22

Bécs (517.2): 11: Koncert. 16.15: Hangverseny. 19.30: »Szent Erzsébet legendája« Liszt-oratórium.

Zagreb (275.2): 20: Népies világtörténelmi előadás. 20.15: Dal- és áriaest. 21.30: Hirek, időjárás.

Milanó (315.8): 16.35: Jazzband. 21: Az »U. R. J.« kvintett hangversenye.

Lipcse (357.1): 16.30: Koncert. 22.30: Tánczene.

London (361.4): 20.30: Koncert. 21.15: Jazzband.. 21.45: Hangverseny. 22.30: Ének-est.

Róma (422.6): 17.15: Hangverseny. 21: Dalest.

Berlin (483.9): 17: Koncert. 21.15: Hangverseny. 22.30: Tánczene.

Rossz fejkagylókat
fél órán belül garancia mellett javitunk!
KONRATH D. D. SUBOTICA

Budapest (555.6): 9.30, 12 és 15: Hirek, közgazdaság. 19.30: Hangverseny.

Kedd, november 25

Bécs (517.2): 11: Koncert. 16.15: Dalest. 20.05: Rubinstein-est.

Zagreb (275.2): 19.30: Előadás. 20.15: Kamarazene. 21.30: Hirek, időjárás.

Milanó (315.8): 21: »La Favorita« Donizetti operája. 23: Jazzband.

Lipcse (357.1): 16.30: Koncert. 19.30: Operaest. 22.15: Tánczene.

London (361.4): 20: Koncert. 20.45: Kamarazene. 22.30: Jazzband.

Róma (422.6): 17.15: Hangverseny. 21: Koncert.

Berlin (483.4): 16.30: Kamarazene. 20.15: Hangverseny.

Budapest (555.6): 9.30, 12 és 15: Hirek, közgazdaság. 16.45: Kamarazene. 18.30: Rádió-amatőrposta. 19: Operaest, utána tánczene.

TŐZSDE

Zürich, nov. 20. *Zárlat:* **Beograd 9.145**, Páris 19.35, London 25.145, Newyork 518.75, Brüsszel 72.15, Milanó 21.70, Amszterdam 207.35, Berlin 123.05, Bécs 73 egynyolcad, Szófia 3.75, Prága 15.365, Varsó 57.5, Budapest 72.60, Bukarest 2.80.

Noviszadi terménytőzsde, nov. 20. Buza 5 vagon bácskai 75—76 kilós 2%-os 282.5—285 dinár. Kinálat 75—76 kilós 2%-os 285 dinár. Zab 2 vagon bácskai 152.5 dinár, 1 vagon bácskai szombori tőzsde 157.5 dinár, 1 vagon szerémi 150 dinár. Tengeri 1 vagon április—májusi kereslet 155 dinár, 1.5 vagon uj garantált minőségü 130 dinár, 5 vagon bácskai száritott decemberre 150 dinár, 11 vagon szerémi garantált minőség per december 10. 135 dinár, 2 vagon szerémi száritott 150 dinár, 2 vagon bánáti száritott 145 dinár. Liszt 1 vagon 0-ás G. bácskai 460 dinár, 1 vagon 6-os bácskai 290 dinár, 1 vagon 7-es bácskai 210 dinár. Irányzat: lanyha. Forgalom: 33 és fél vagon.

Budapesti gabonatőzsde, nov. 20. A határidőpiacon szombaton ugyanolyan mértékben estek az árak, mint ahogy pénteken emelkedtek. Az áresés a készárupiac lanyhább üzletmenetében és az amerikai gabonapiacok jelentős áresésében leli magyarázatát. Hivatalos ármegállapitások ezer koronákban: Buza novemberre 400, márciusra 424.5—425, zárlat 424—425, májusra 424.5—426, zárlat 424—425, rozs márciusra 333.5—335, zárlat 334.5—335. A készárupiacon alig volt üzletkötés, az irányzat változatlan. Hivatalos árfolyamok ezer koronákban: Buza 380—407.5, rozs 302.5—307.5, árpa 250—270, sörárpa 320—370, köles 190—200, tengeri 265—270, uj tengeri 195—200, zab 227.5—240, repce 565—570, korpa 167.5—170, lucernamag 27—31, lóheremag 26—28.

Csikágói gabonatőzsde, nov. 20. Buza decemberre 133.125, buza májusra 137.25, buza juliusra 130.875. Tengeri decemberre 71.25, tengeri májusra 80.125, tengeri juliusra 83.125. Zab decemberre 41.75, zab májusra 46.25, zab juliusra 45.375. Rozs decemberre 90.25, rozs májusra 97.125, rozs juliusra 96.375.

Newyorki gabonatőzsde, nov. 20. Buza őszi vörös 145.625, buza őszi kemény 148.875. Tengeri 85.25. Liszt 700—735. Irányzat buzánál és rozsnál alig tartott, tengerinél tartott.

Elég volt a szenvedésből!

Szent Rókus lábsó uj lábat csinál.

Ezen készitmény, mely külföldön régen és kitünően bevált, különleges sóessenciákból áll, melyet meleg lábvizben feloldunk. Ezáltal egy oxigénnel telitett vizet nyerünk, mely csodálatosan jótékony hatást gyakorol a fáradt és fájós lábakra, megszünteti a fájdalmakat, melyeket a cipő szoritása okoz, meggyógyitja a láb püffedtségét és égő érzéseit

Elegendő, ha egy csekély mennyiséget ebből a lábsóból teszünk egy lavor meleg vizbe és áztatjuk a fájós lábat 10—15 percig. Ezen idő mulva a láb dagadtsága, zuzódása, a kinzó égető érzések egy csapásra megszünnek és többé ujra el nem kezdődnek.

Hosszabb áztatás megpuhitja a tyukszemet és börkeményedéseket annyira, hogy azok könnyü szerrel, kés vagy beretva nélkül eltávolithatók.

A legégetőbb, legmakacsabb lábfájások, fagyások elmulnak a Szent Rókus lábsó használata által.

Meg lehet Ön győződve, hogy a Szent Rókus-lábsó a lábat tökéletesen ujjá alakitja, ugy, hogy a szük cipő, sőt az uj cipő is épen olyan kényelmes lesz, mintha évekig hordta volna. Megszabaditja önt a láb különböző zavaraitól, annyit járkálhat, amennyit akar, gyalogolhat, vagy állhat egy helyben órákig a fáradtság vagy fájdalom legcsekélyebb érzése nélkül.

Egy nagy csomag Szent Rókus-lábsó ára 16 dinár. Kapható minden gyógyszertárban és drogériában. Ha nem kapná, forduljon az SHS királyság területére jogositott képviselethez:

NADA DROGERIA Kolari Gabrić Subotica Strossmayerova u'ica 2.

Megérkeztek és kirakatomban láthatók a legujabb modellek, Goldscheider, Rosenthal, mymphenburgi, berlini és meisseni mütárgyak. Bőrmappák, iró- és dohányzókészletek, eredeti olafestmények és radierungok állandó kiállitása.

BALOG LINA cég
SUBOTICA

KÖNYVEK

Béklyózott erők feltámadása

Fekete Lajos verskötete

Ady Endrének földije, onnan indult el ő is, »hepehupás vén Szilágyból« és Ady után ő is a költészet rögös, tövises utját járja. Fekete Lajos költő, aki szenved az egész világ helyett, aki viseli mindenki keresztjét és aki álmodik a világ felszabadulásáról, uj Márciusról és nagy Szerelmekről.

Meglátszik Fekete Lajos versein nagy földijének hatása, mint ahogy Ady Endre hatásától senki költő magát fel nem szabadithatja. De Feketénél az Ady-hatás alig nyilvánul meg másban, mint az ő szép, kifejező, magyaros és költői szókincsében és hasonlataiban, amelynek szavai sokban hasonlitanak Adyéhoz.

Hej, most az Élet cifra bálján,
borus kedveink karneváljan
fagyos frasangi szelek fujnak.

Ezeken a sorokon meglátszik az Ady-rokonság. De csak a külsőségekben. Belül, a lelkében, a versei mélyén, Fekete alig hasonlit földijéhez. Fekete nem tombol és nem rombol, nem rázza fel a világot, nem harsonázik, csak szenved, szenved szeliden, maga és mások, milliók helyett, de csöndes, rezignált szivfájdalmai csakhamar vigasztalást találnak »hüs, hamvas erdők rengetegjén« vagy a virágos kert édes illatán, vagy Asszonya ölelő karjaiban.

Pedig forradalmat hirdet, uj világot hirdet, a béklyózott erők feltámadását hirdeti:

Szirénás forró orkánok bugtak
parazsas, pernyés, rőtszinü zivatart.
— Iszonyu volt igy a béklyózott Erők feltámadása...

amely rombolva, pusztitva, dübörögve tombol és nyomában milliók érkeznek trappos menetben és esetlen barna táblát hoznak, rajta vérszin betükkel áll: »jöttünk ujra kovácsolni a Világot!...«

De ez a forradalmi hang nem az ő igazi hangja, csak a hazátlanság, számkivetettség és a proletár nyomoruság mondatja vele pillanatnyi elkeseredésben. A hontalanság feletti fájdalomnak igazi hangját azonban abban a versében olvashatjuk, amelyet Branko Radicsevics, a nagy szerb költő emlékére irt:

Nagy szláv testvér, régi lantos,
de jó pihenned idefent,
hálás nép őrzi sirodat,
engem a fajtám kivetett...
Pedig én nem kértem sokat,
az én álmom, vagyam se nagy:
kicsi menhely nagy lomb alatt,
egy ősi tölgy...
csend és béke...

Ez az igazi Fekete Lajos: nyugalom, béke, szelidség, szeretet, jóság van a lelkében és semmi bün, gyülölet, lázadás nincsen. A versei felüditenek, megnyugtatnak, álomba ringatnak és megvigasztalnak az élet ezernyi gondjaiban. Könyvének megjelenése nagy öröm és vigasztalás azoknak, akik a vajdasági magyar irodalom haldoklásától aggódnak. Ime, uj kötet, magyar könyv jelent meg ujra itt és pedig meleg, szép, drága magyar versek, a mi édes, könnyes, szerető testvérünktől: Fekete Lajostól.

Dr. Hesslein József

*

Mindnyájunk Könyvtára. Négy nagyon szép könyv került asztalunkra, mind egy ujonnan indult vállalat, a *Mindnyájunk Könyvtára* első kötetei. Örömmel forgatjuk az izléses köteteket, meglepődünk olcsó árukon (kötetenkint 40 dinár) s el vagyunk ragadtatva érdekes tartalmukon. Csupa elsőrendü irók olyan müvei, amelyeket egyforma élvezettel olvas a kényes izlésü irodalmi inyenc és a szórakozást kereső egyszerübb olvasó. Ha igy folytatja, valóban Mindnyájunk Könyvtára lesz ez a szép uj sorozat. A négy kötet közül három elsőrendü regény, különböző nemzetek hirneves irőmak különböző természetü müvei: az ellenállhatalanul elegáns *Marcel Prévost* regénye *Az őszi szerelem*, *Balzac* páratlan szépségü regénye *Az*

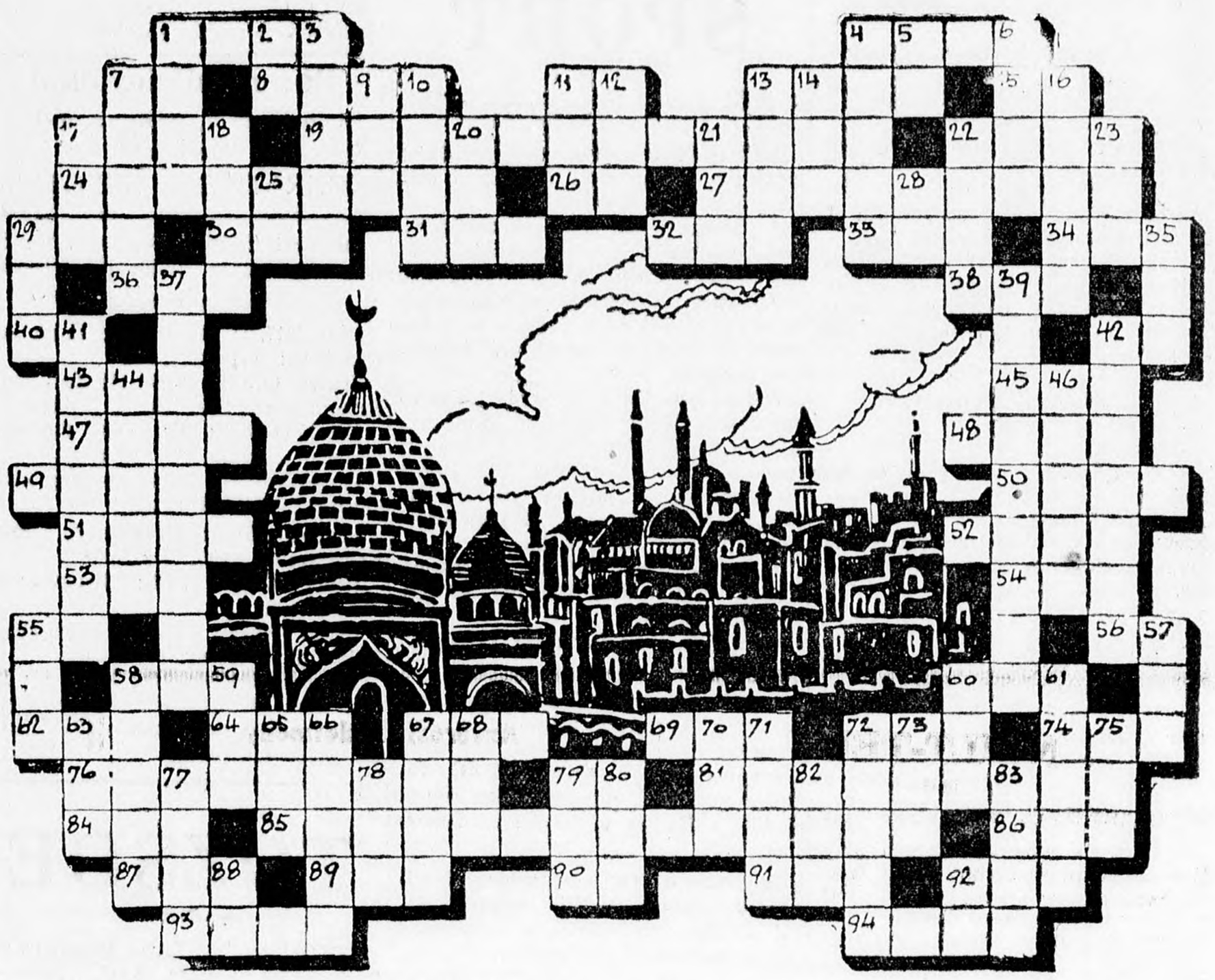
alkony. Páris mondaine szaloniainak finom és érzelmes világába vezet, az asszonyi élet megragadóan szépen megirt valóságát tárja elénk. A hirneves orosz *Brjusszov A tüzes angyal* cimü regénye a XVI. század misztikus világába vezet elbájolóan költői kalauzolással, a spanyol *Aragon Kaland az óceán fenekén* technikai fantasztikus kalandregénye a tengeralattiáró hajók romantikáját irja meg. Regényes életrajz, de a legjobb regények érdekességével vetekszik *Chateaubriand Napoleon életrajza*, amelyben két nagy lélek ragadja meg az olvasót: a kor legnagyobb költője ir benne a kor legnagyobb hadvezéréről. Ez a négy kötet kész program. A Mindnyájunk Könyvtára ezzel a programmal a legnépszerübb magyar könyvsorozatok közé fog kerülni. A nyomdai kiállitás a kiadó Franklin-Társulat remeklése. A könyvek megrendelhetők a *Minerva* könyvosztályában.

*

Csengics aga halála — francia nyelven. Érdekes könyv hagyta el a napokban a sajtót. *Pekics* Petar, a szuboticai városi könyvtár vezetője francia nyelvre forditotta Mazuranics Iván horvát költő népszerü éposszát, amely »Csengics aga halála« cimmel ismeretes. Pekics, a forditó már régebben érdemes munkásságot fejt ki annak érdekében, hogy a szerb-horvát költészet remekeit francia nyelven a nyugattal is megismertesse és ez a forditása nem az első ilyen kisérlete A könyv előszavában a forditó ismerteti a költőnek, Mazuranics Ivánnak életét és munkásságát és egyben érdekes képet fest a mult század közepének délszláv irodalmáról. Maga a forditás hüen adja vissza az eredeti hősköltemény szépségeit és egész hangulatát és a forditó pillanatra sem fordul el a költő intencióitól. Pekics Petar az éposz leforditásával érdemes munkát végzett és szolgálatot tett a délszláv irodalomnak.

KERESZTSOROS REJTVÉNY

Megfejtése 10 egység

Vizszintes:

1. Ehhez imádkoznak a mecsetben
4. Akinek az anyja se érti a szavát
7. régi ürmérték — magánhangzók nélkül
8. Jónevü szuboticai fehérnemü szalon
11. Nemzet
13. Nincs — németül
15. Olasz kötőszó
17. Ez is Alah-hoz imádkozik
19. A pagodák hazájából jött ez az indus költő
22. Keleties női név
24. Itt pihent Juszuf, a költő
26. Német névmás
27. A ravasz ember ilyen
29. Keleti versekben is van
30. A libás asszony igéje
31. Kis ház
32. Családtag
33. Korszak
34. A vihar
36. Italia kék...
38. Női név
40. Időhatározó
42. Minden keresztrejtvényben előforduló rövid ige
43. Alma franciául fonetikusan
45. Ezekből áll az egyesület
47. Férfinév
48. Hegy — idegen nyelven
49. Világháboruban sok volt
50. Jelző
51. Ilyen hir is van
52. Két egymás mellett álló mássalhangzó fonetikusan
53. Játék szerbül röviditve
54. Jaj, de hideg (német szó)
55. Mint 40. vizszintes
56. Felkiáltó szó
58. Szerszám
60. Vagy vörös
62. A vésnök teszi
64. Családtag
67. Kártya figura
69. Állat himje
72. Kedvelt humorista irói jele
74. Ritka — idegen nyelven
76. Jugoszlávia egyik legnagyobb városa
79. Életkort jelentő rövidités
81. Fegyverfajta
84. Kutyafaj
85. A pesti mulatók kedvelt alakja
86. Mutató szó
87. Az operákban fontos
89. Román női név
90. Arany franciául
91. Ürmérték
92. Mindannyiunk rokona
93. Madár
94. Kopasz ember feje

Függőleges:

1. Sokat... a szarka
2. Mint vizsz. 42.
3. A gonosz Kemal megszüntette
4. Unokanővér — idegen nyelven fon.
5. Névmás
6. 2. függ. ragozva
7. Beogradi nagy napilap
9. Sakkifejezés fon.
10. Rokona a 92. vizsz. és a 6. függ.
11. Helyhatározó szó
12. A raccsoló ezt nem nem tudja kimondani
13. Konzervgyár
14. Női név becézve
16. Némelyek néha itt is dolgoznak
17. Vonatkozó névmás
18. Állitólag ez is öl
20. Egy betü hijján — kereskedelmi alkalmazott
21. Megszünt pesti napilap
22. Szappan közkeletü idegen szóval
23. Megforditva nagy állam röviditve
25. A lányos apa erre vágyik
28. Megforditva kereskedelmi röviditès
29. Ijesztő más szóval
35. Mint 34. vizsz. megforditva
37. Igy nevezik a tbcés beteget
39. Ez imádkozik a mecsetben
41. Beteges kedélyállapot
42. A teaházból az ilyet kiszuperálják
44. Ideig...
46. 13 ilyen vértanu volt
55. Mü más szóval
57. Allegóriát irt róla Vergilius
58. Sörös hordó
59. Magyar agrárhivatal röviditett cime
60. Király franciául
61. A mükedvelő ezt érzi mikor először szinpadra lép
63. Ige felszólitó módban
65. Görög néptörzs
66. Nansen is ez, meg a vigéc is
67. Viz latinul hibásan irva
68. Ez is mar
70. Mint 17. függ.
71. 58. vizs. rokona a népdalban
72. Ilyen madár is van
73. ... Ubi
75. 33. vizsz. megforditva
77. Szántó föld
78. Három egyforma magánhangzó
79. Világnyelv
80. Csapadék
82. ... palotát heverő magának
83. Jugoszláv agrárszövetség röviditett neve
88. Akit megvernek
92. Hires pesti vendéglő fon.

ENGLESKI MAGAZIN
fiókja Beograd, Vuka Karadžića 18
Mértékosztály legfinomabb férfiruhákra
Fehérnemü mérték után
Különlegesség: kész angol ulsterek, raglánok, eredeti „Burberys“ esőköpeny
Sportruházati különlegességek 3310

UJ FILM!

Emlékszik még arra a viharos lelkesedésre, melyet 10 évvel ezelőtt a **Nordisk filmgyár** a

Maharadzsa gyöngye

cimü indiai filmjével az egész világon aratott? Akkor a hölgyek képzeletében csak egy férfi létezett — a Maharadzsa —

Gunnar Tolnaes

aki ezzel a filmjével meghóditotta az egész világot. A Nordisk filmgyár nevéhez rengeteg siker füződik és mégis 20 éves jubileumának megünneplésénél

Rabindranath Tagore

indus költő „Maharadzsa gyöngye" c. regényének uj megfilmesitését találták a legalkalmasabbnak. A Maharadzsa gyöngyét teljesen uj kosztümökkel, a modern technika minden vivmányának felhasználásával, 1 millió dollár költséggel ujra elkészitették, hogy bennünket a gyönyörü Rivierán keresztül a varázslatos Indiába, a fakirok csodás és büvös birodalmába vezessen.

A jubileumi film pompázatos szépségét legjobban bizonyitja, hogy azt az ujonnan átalakitott modern

LIFKA MOZI

egy héten keresztül (november 22—28) naponta 3 előadáson fogja bemutatni

Az előadások külön meglepetése: eredeti orientális kosztümökkel és zenével

énekes és táncos revü

melyet a film illusztrálására Jugoszláviában elsőnek a **Lifka Mozi** vezet be.

Minden előadáson katonazene!

Rendes helyárak!

KORZO MOZI — **Pola Negri** — **FANAMET-FILM**

egyéniségéhez irt gyönyörü ujdonság:

A FEKETE MARCHEZA (Az élet játéka 6 felvonásban)

2951

NYILT-TÉR

Özv. Kun Szabó Mihályné sz. Rieger Etelka mint édesanya és **Kun Szabó Dezső** mint fivér bánatos szivvel, de az Isten akaratában gyermeki bizalommal és keresztényi megadással megnyu. godva tudatják, hogy a szerető gyermek és testér, a nagy reményekre jogositó ifju

KUN SZABÓ FERENC

IV. éves orvostanhallgató

f. hó 18-án, 22 éves korában Budapesten váratlanul elhunyt.

Drága halottunk hült tetemét november hó 21-én d. u. 3 órakor a suboticai személypályaudvarról kisérjük örök nyugalomra az u. n. bajai temetőben levő családi sirboltba a róm. kath. egyház szertartása szerint. Az engesztelő szent misét a megboldogult lelki üdvéért f. hó 22-én d. e. 10 órakor szolgáltatjuk a szent Ferenc-rendiek templomában.

Subotica, 1926. november 19.

Uram, a Te nagyságod előtt meghajol a mi fájdalmunk!

Az elhunytat siratják még: **özv. Rieger Antalné** sz. **Berkes Etel** nagyanyja, azonkivül számos rokonai, jóbarátai és ismerősei.

2954

Árverési hirdetmény

Banát-Topolya község, mint erkölcsi testület f. évi november 29-én d. e. 10 órakor a községházán nyilvános árverésen elad 2 drb községi jól hizlalt és köztenyésztésre nem alkalmas bikát és 2 drb kiselejtezett kant.

Banát-Topolya, 1926. november 16.

10681 **Községi elöjáróság**

A „Sreća" Jótékony Kiházasitó Egyesület igazgatósága felkéri az alul felsorolt tagsági könyvek tulajdonosait, hogy az egyesület hivatalos helyiségében megjelenni szíveskedjenek a segély kifizetés napjának meghatározása véget; 663, 190, 115, 400, 135, 366, 510, 519, 306, 440.

10699 **Igazgatóság.**

Használt Ford-autók

uj és használt

Cséplőgépek

uj 6—8 HP

Skoda-motorok

Motor- és iga-eké: a legolcsóbban beszerezhetők.

AMERICAN-AUTO

WEIGAND & Co.

SUBOTICA

Telefon 4-47. Autogarage Mech. javitómühely.

10730

1000 pár

gyermek fiu és lányka cipő érkezett

38 számig, 30 dinártól 90 dinárig kiárusitom!

Garantált kézimunka magasszáru fekete és barna boxbőr. Női divatharisnyák dupla talppal téli 12 din. Divatos ridikülök 18 din. Téli alsó trikóingek 48 din. Óriási választék nyakkendőkben 10 din. Férfiingek 50 din. Férfi és gyermek gyapju kalapok 40 din.

PRIESNER

RUDIĆEVA ULICA

Győződjék meg a még nem létezett olcsóságról!

Legjobb koser-virsli és felvágottak

a helybeli főt. főrabbiság felügyelete alatt csakis

Kőrösi Géza

cégnél kaphatók, Szuboticán

4573

Karácsonyfa

mindenféle nagyságban 1—3 m. nagyságu gyönyörü, egészséges, szabályos forma, minden mennyiségben gyökerestől is kapható

Kohut Péter

Sombor, Krekova ul. 31.

5974

1/4 millióval

1 milliót!

Irásbeli ajánlatokat:

VIG LAJOS, SENTA

címre kérek.

10546

ÓRÁK és ÉKSZEREK RÉSZLETRE SUBOTICA, SOKOLSKA-U. 2.

Fiatal bécsi kereskedő

németnyelvü levelezést óhajt folytatni rendkivül csinos, karcsu, jó családból való 15—19 éves fiatal hölggyel. Ezévi fényképeket és nem névtelen leveleket „Marica 1927/1889" jelige alatt az Österr. Anzeigen-Ges. A. G. Wien I. Brandstätte 8 továbbit. 0697

CHAMOTTE-

téglák, habarcs, kályhatégla, sütő emecelap és kályhabetétek 102 és 108 sz. promt ab raktár kaphatók,

NOVISAD, Futoški put 4.
Ing. SOLAROVIĆ.
10757

Olasz mortadella,
sonkák, töltött láb, májas pásté omok n o a frissen készülnek
Szabadosnál
Subotica, Városház-épüle
Tanoncok felvétetnek.
9581

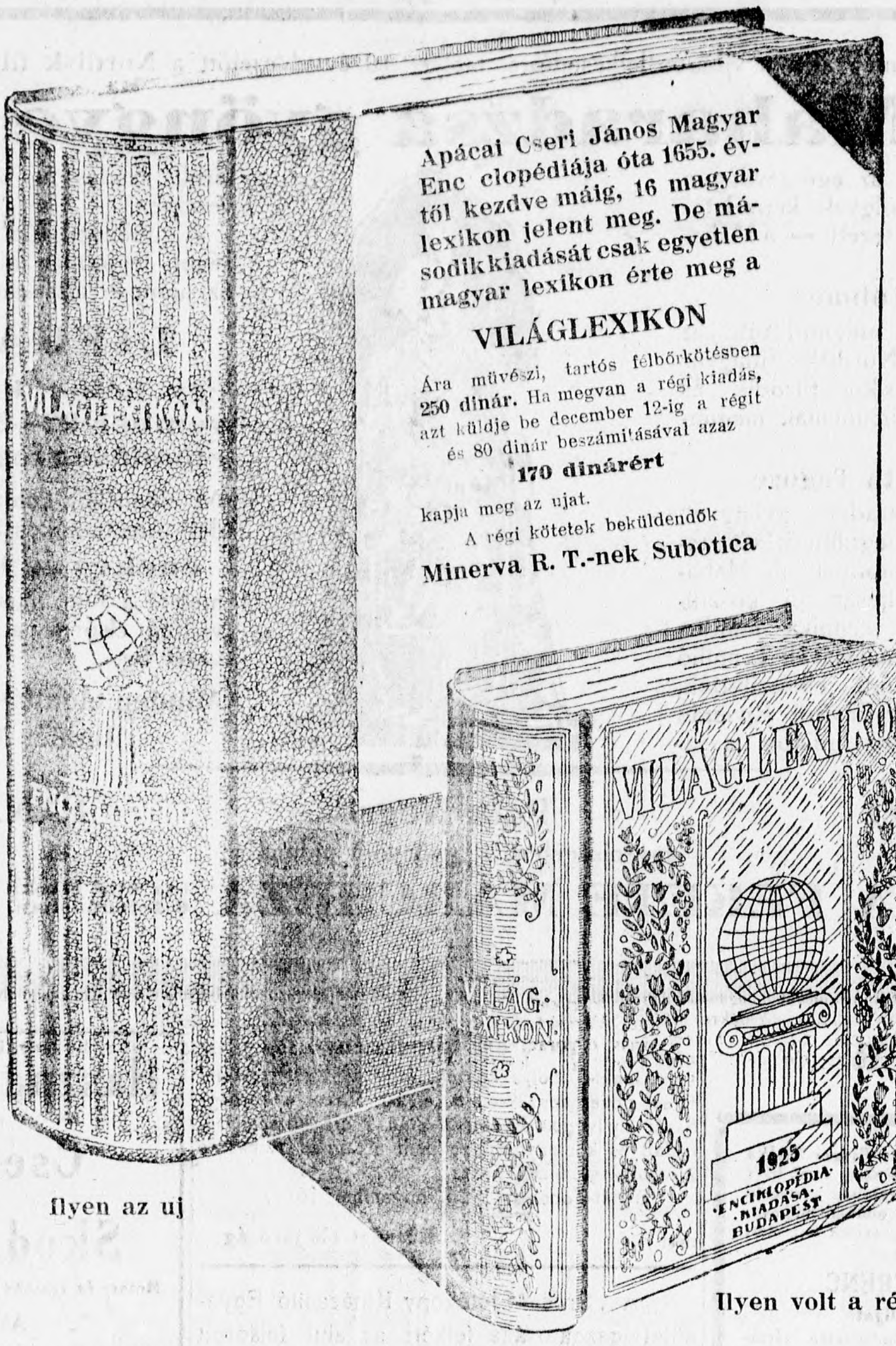
Kereskedelmi ügynök

iparcikkek és hasznos cikkek jutalékos alapon való eladásához, ügyfélkörnél e jövedelmező vevőkörnél e van vezetve, egy ausztriai gyár szuboticai vezérképviselőjénél keresetik. — Kimeritő irásbeli ajánlatok „Industrieol" jelige alatti a kiadóhivatalba intézendők. 9770

Révai Adolf Subotica
Sokolska ulica 2. (volt Gombkötő-ucca, Kunelz-féle ház). Telefon 551

Ajánl:

Szavatolt kőmentes **épitőmeszet**, elsőrendü fehér darabos **meszet,** beocini portland **cementet**, elismert kitünő minőségü tešlici **RETORTA FASZENET** pécs-szabolcsi kétszer mosott **KOVÁCSSZENET**
8286

Apácai Cseri János Magyar Enc clopédiája óta 1655. évtől kezdve máig, 16 magyar lexikon jelent meg. De második kiadását csak egyetlen magyar lexikon érte meg a

VILÁGLEXIKON

Ára müvészi, tartós félbőrkötésben **250 dinár.** Ha megvan a régi kiadás, azt küldje be december 12-ig a régit és 80 dinár beszámitásával azaz

170 dinárért

kapja meg az ujat.

A régi kötetek beküldendők

Minerva R. T.-nek Subotica

ilyen az uj

Ilyen volt a régi

Használt
pálinkás hordókat
(Transport) 50—150 litereseket megvételre keres
Pustás, Temerin

Sertésvágást
vállal 10696
naponta friss
serté - és marhahus és felvágottak
Palotás Istvánnál
Save Tekelija ul. 41

ÜGYNÖKÖK
kik az összes fü zer- és vegyeskereskedőket látogatják, az ország egész területére magas provizió mellett
felvétetnek
Ajánlatokat „AGILIS" jelige alatt SCHMOLKA hirdetőiroda Novisad Jevrejska ulica 7 továbbit.

VULKÁN cserépkályhák
Valódi cseh samottégla-, por- és meteorkályha, bélés legolcsóbb **áron** kaphatók
Átrakások, javitások, samottozások, jutányos **áron** készülnek
TAKÁCS MIHÁLY
kályhás Subotica
Pašićeva ulica 2.
(Edény piac) 10145

ELŐNYOMDÁT
MODERNÜL FELSZERELVE, LEGOLCSÓBBAN SZÁLLIT
Leopold Sámuel
előnyomda berendezési gyára
4852 **Senta**

Autógummikat
Galosnikat
Hócipőket
10731
és mindennemü gummikat.
Szakszetüen és megbizhatóan javit amerikai módszerrel
AMERIKAN-AUTO
WEIGAND & Co.
SUBOTICA
Telefon 4-47 **Autogarage**
Mechanikai javitómühely

A tiszta, fehér és bársonysima
szép arc titka
a nagyenyedi Kovács-arckenőcs és borax-szappan
Kapható minden gyógyszertárban, drogériában és illatszertárban
Főlerakat: Hercl drogéria, Subotica
Aleksandrova ul. 1., Beograd-szállóval szemben

Eladó
Szomborban egy jóforgalmu és modernül felszerelt
nyomdavállalat
Bővebb felvilágositást nyuj a Szombori Iparbank R. T.

Cipészüzletemet
Cara Dušana ul. 5., saját házamba (Vas Ádámmal szemben) helyeztem át,
ahol mérték után a legolcsóbban és a legujabb modellek szerint vállalok rendelést
NAGY FERENC cipészmester
9901

Szabó! **Paplan!**
VATTA
eredeti gyári áron kapható
S. KRAMER, SUBOTICA
Nagyban! **Trumbićeva ul 11.** **Kicsinyben!**
9900

A legmodernebb férfi és női cipők raktáron
Mérték után a legdivatosab cipők angol és francia divatlap szerint. Javitások olcsón és izlésesen
Altmann cipőüzletében Subotica, Vilsonova ul. 16. Fazekas-ház.
7455

Szappangyár
kisebb üzemü, olaj és doboz készlettel előnyös árért szabadkézből
eladó.
Feltételek dr. Róna Gyula ügyvédi irodájában Somborban megtudhatók.
Telefon 369.
10333

A legdivatosabb, a legsikkesebb **bársonykalapokat**
„Dame"
kalapszalonban kaphatók
Karadžičeva ul. 14. (Bárányköz)
Reklámkalapjainkat hihetetlen olcsón adjuk.
Alakitások olcsón, szépen és gyorsan!
Vidékiek aznap kielégittetnek!

Eladó
alig használt **Lanz-féle** félstabil **gőzgép** 96 HP. 12 atm. 31 m² tüzfelülettel, üzemképes **lokomobil** ikergép, 18 HP. 5 atm. 16 m² tüzfelülettel, 2 drb. üzemképes **„Casalli"** **TENGERI MORZSOLO** óránkénti 1 - 1 vagon teljesitménnyel.
a Häfner-féle gőzmalomnál
Novisad.
10756

ELLO

finom cognac

a hozzáértők kedvence

LEVELEZÉS

Ingyen mintacsomag! Dosztil toilette gyöngyporából. Egyszeri használat elég. Pattanás, mitesszer, arctisztátlanság eltünik. Bélyegre 1½ dinárt. Kemikalija Novisad 144. 10590

HÁZASSÁG

Fiatal egyedülálló beavatott kereskedő, jobb kereskedőcsaládból, tartalékos kapitány, német nyelvtudással, felsőbb iskolai végzettséggel, kellemes megjelenésü, szolid, 32 éves, ismeretség hiányában ezuton keresi házasság céljából olyszellid lelkületü, jobb családból származó 22—26 éves leány ismeretségét, ki beszél szerbül vagy németül. Saiátkezüleg irt és fényképpel ellátott leveleket, kölcsönös becsületszó biztositék mellett »Ozbilian brak« jelige alatt a kiadó továbbit. 10558

Házasságot legjobb családoknál diszkréten elintézek Megbizást elfogad »Doktorné« Szubotica. Uicim: Pašićeva 3. 9072

Házasságot urikörökben, ugy bel- mint külállamokból is létrehozok a legnagyobb diszkrécióval. — Marie Feies, Vel.-Kikinda, Cara Lazara ulica br 1625. 10258

I a cseh gyártmányu

cserépkályhák

kaphatók

Schomann és Bauer

cégnél, Novisad, Jevrejska ulica 9. 105 z

Melyik jobb iparos fiatalember akarna megismerkedni házasság céljából két vidéki vigkedélyü barna leánnyal, kinek szép kelengyéje, butora és némi hozománya van. Leveleket »Nem fogiák megbánni« jeligére a kiadóba kérünk. 10617

FOGLALKOZÁS

Zongoristat, fiatalt keresek Topolai mozim részére szombatra és vasárnapokra. Nagymozgó. 10378

Fiatalember gabonaüzletben vagy malomban raktárnoki állást keres. Cim a kiadóban. 10531

Nemokleveles gyógyszerészsegédet vagy gyakornokot, ki már önállóan dolgozik, nyelvismerettel felveszek. Ajánlatokat Milan Ivković gyógyszerész, Vel.-Kikinda kér. 10532

Fogorvosi rendeléseimet ujból megkezdtem. Dr. Blum, Szubotica, a gimnázium szemben. Női alnáziummal szemben. Női alkalmazottat felfogadok. 10538

Középkoru jómegjelenésü *nő házvezetőnőnek* vendéglőbe azonnal felvétetik. Cim noviszadi kiadóban.

Házvezetőnői állást keres középkoru komoly nő jó bizonyitványokkal. A háztartás minden ágában jártas. Cim a noviszadi kiadóban. 10589

Könyvszakértő az egyszerü és kettős *könyvvitelben*, német nyelv és kereskedelmi **levelezésben** jótállás mellett **tanitást vállal.** Cim a kiadóban. 10599

Kifutófiu, erős, jóházból való, felvétetik. Cim a kiadóban. 10633

Suche deutsche Kindergärtnerin zu zwei Mädchen 1½ und 3 Jahr alt. Offerte mit Libenslauf und Lichtbild an dr. Aleksander Fürst, Novivrbas. 10634

Cipészek figyelmébe!

Speciális felsőrész készités mindenféle fazon szerint legocsóbban és legmodernebb kivitelben

Róka István 7344

cipőfelsőrészkészitő, Subotica, Zrinjski trg 16. (az udvarban)

Intelligens, németül tudó kisasszonyt keresek egy gyermek mellé. Ajánlatokat fényképpel. Mikuska, Subotica, Sudarevićeva ulica 25. 10649

Tanulóleányokat felvesz Pompadour kozmetika Városház épület. 10651

Vállalok könyvlefektetést, mérleg készitést, elhanyagolt könyvek rendbehozását, *könyvszakértői munkákat*, állandó órakönyvelést, könyvvitel tanitást. Borbély L. magán és birósági könyvszakértő. Noviszad, Postafiók 75. 10193

Malomiavitást legolcsóbban vállalok. Vidékre is megyek. Szivák Ferenc malomszerelő Jaša-Tomić (Banat). 10667

Perfekt horvát könyvelőt vagy könyvelőnőt, aki biria a német és horvát nyelvet (lehetőleg gyorsiró) azonnali belépésre keresek. Cim a kiadóban. 10669

Bársonykalapot
már 150 dinártól
kaphatók
„PÁRIS“
SZENDI JOLÁNKA
kalapszalonjában
Szubotica, Pašićeva-ulica 9.

Vasesztergályos, lakatos elektromotor szerelő és tekercselő tanoncokat felveszek. Jelentkezés Vladislav Reiter elektromos gyár, Subotica. 10712

Happy prince. I hope you know, what you have to know. Nevertheless I should like to read your lines, because you are and will me the same, what you were. 10705

Kalaposnő elsőrendü, azonnali belépésre állást keres. Ajánlatokat 10752 szám alatt a kiadóba kér. 10752

Helyszerző irodából francia szakácsot, szobaasszonyt, kaszirnőt, főpincért, ételhordókat, nevelőnőket, házvezetőnőt, gabonabevásárlót, raktárnokot, irodaszolgát, cukrászt stb. Lang agentur, Subotica, Pašićeva 3. I. 10754

Házmestert keresek azonnalra. Sombor, Kralja Petra ulica 30. 10587

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetüs és cimszó kétszeresen számit. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jeligés leveleket továbbitunk Kérdezősködésekhez válaszbélyeg mellékelendő.

Házvezetőnőnek idősebb urhoz vagy gyermekek mellé ajánlkozik egy 25 éves szerénvebb igénvü özvegyasszony. Azonnal beléphet. Ajánlatok Buttás Ádám cimére Staribečei, Szenttamási ut 24. küldendők. 10686

Szerszám vagy üzemlakatosi állást keresek. — Cim: Fülöp Hegedüs, Pašićeva ul. 2. 10726

Társalkodónőnek, anyahelyettesnek, vagy orvosi rendelőbe ajánlkozik intelligens uriasszony. Cim a kiadóban. 10722

Megbizható középkoru házvezetőnő jó bizonyitvánnyokkal állást keres. Cim a kiadóban. 10721

Francia és német órákat adok. Cim: Párhuzamos 179. Zaleiski. 10716

Felveszek egy idősebb lakatossegédet vegyes munkára, aki a tüzimunkát is érti. Borv gépmühelv, I., Stosova ul. 7. Subotica. 10742

35 éves urinő házvezetőnői állást keres magánvos urnál azonnali belépésre. Cim a kiadóban. 10743

Fogorvosi rendeléseimet ujból megkezdtem. Dr. Blum, Subotica, a gimnáziummal szemben. Női alkalmazottat felfogadok.

VÉTEL-ELADÁS

Ui virágüzlet. Kain Laiosné, Városháza, naponta friss élővirág, menyasszonyi és koszoruslányi csokrok, virágkosarak, koszoruk, délszaki és cserepes növények, magas és bokor rózsák, diszcserjék. Kert rendezés. Kertészeti telep Palički put, Villanytelep mellett. 10235

Parlan részletfizetésre gyári áron, heti vagy havi fizetésre. Raktáron klott és vatta minden mennyiségben, paplanok minden szinben és minőségben 140.— dinártól feljebb, paplan-varrás 55.— dinár. Buljovčić Béláné Német Margit paplanos, Subotica, Pašićeva 8. — Edénypiac. Gőzfürdő során. 9549

Olcsó cipővásár. Üzletátszervezés miatt az összes raktáron levő cipőimet minden elfogadható árban elárusitom. Gonda cipőüzlet, Pašićeva 7. 10062

2 dinár cukrászsütemény
60 dinár 1 kiló teasütemény
INSTITORISZNÁL
Vilsonova ulica 44 szám. 10116

Motoros-morzsoló, szivógáz és benzin üzemre, jutányosan eladó. Üzemben megtekinthető Vadócz Károlynál, B.-Topola. 10188

MÁV gyártmányu 32—35 és 20—22 lóerős szivógáz magániáró, hozzá 48" és 54" golyóscsapágyu MÁV egy és kétéves cséplőszekrények, 28—35 lóerős Lanz szelepes vezérmüvü magániáró, hozzá hároméves MÁV 54 golyós cséplőgép, 15—18 lóerős Hoffherr magániáró hozzá 42" egy éves MÁV golyós cséplőgép, 10—12 lóerős angol gyártmányu nyersolaj lokomobil ui. Más vállalkozás végett azonnal eladó. Mészáros Ádám Szubotica, I. Brozova ul. 10. 10331

Olcsón eladó 1 Ford teherautó, 1 drb 10 üléses Ford omnibus, Reichel, Novisad Streliačka ul. 47. 10674

ZENEMŰVER

Vig Zsigmond Sándor

zeneműi és könyvkereskedésében

Subotica

Olcsó árak! Ingyen árjegyzék!

Az elegáns preciziós óra

mérsékelt áron

minden jobb órásüzletben kapható

Ui ház a beltéren, melv áll hét szobából: előszoba, fürdőszoba, cselédszoba, konyha, éléskamra, fáskamra, mosókonyha, pince, házmesterlakás, ártézi kut és egy hatvan méter hosszu és nvolc méter széles, csukott raktár 12 évi adómentességgel eladó. Bővebbet I Brozova ul. 10. 10332

Eladó Jómenetelü élelmiüzlet berendezéssel együtt, havi jövedelem 60.000 dinár, jutányos áron megvehető. Cim: Zemun, Postafiók 8. 10384

Üres vashordók 200—400 liter tartalommal jutányosan kaphatók Braća Čelković Novisad. 10442

Egy liter 7 fehér bor 7 din.

Tea-rum, cognac, liqueur, pálinkafélék kimérve és palackokban, leszállitott árban kaphatók

Szilasi Sándornál

Trumbićeva ul. 16.

1007 (Csirkepiac)

Ui zongorák raktára Somborban. Bécsi és berlini gyártmányu zongorák állandó nagy választékban vannak. Bármilyen javitások olcsón és szakszerüen lesznek elkészitve. Harkai Ferenc zongorakészitő, Sontai ut 2. 10222

Palicson egyike a legszebb villáknak butorozva egész évre kiadó. Villamoshoz, vasuthoz nagyon közel. Cim a kiadóhivatalban. 10537

Jókarban levő cipészgép balkaros, sima, gombivuk varró olcsón eladó. Takács Mihály cipész VI. Save Tekelije ul. 68. 10547

Jóforgalmu polgári vendéglő berendezéssel, házzal együtt eladó nagybeszálló udvarra, istállóval. Bővebbet a tulajdonosnál, Mikula Nándor, Staribečei 10579

Eladó 10 éves Gasse, amerikai gyártmányu 40 HP. gőzkazán 5 éves Máv, tizes, golyós cséplőszekrénnyel Vaida Sándornál, Orom, vasutállomásnál, Senta mellett. 10596

Adler irógép latinbetüs No. 7, teljesen ui, amely eredetileg 7500 dinárba kerül, 2800 dinárért eladó Nemzetközi Iroda, Aleksandrova ul. 9, Subotica. 10695

RELIEF

festéshez alapozó festék, szines lépor, csillámgyöngy, selyem és posztópor minden szinben

TEMPERA festék

TEMPERA pótlófesték

BATTIK festék

és minden hozzávaló kelléket nagy választékban legjutányosabban szállit

BRŐDER i KOVÁCS

NOVISAD

Futoški put 43.

Legolcsóbban vásárol kész férfi-, női- és gyermekruhákat Földes Samu ujonnan berendezett ruháruházában. Gyümölcspiac, Rudics utca. Divatos férfiöltöny 500 din., férfi raglán 600—700, fiu télikabát 475, lánykabát 350, női raglán 550, gummi köpeny 250, szövetgumi 450, bőrkabát 850, szőrmebéléssel 975, divatnadrág 225, munkaköpeny 145 és öltöny 165. Vidékre utánvéttel, meg nem felelés esetén a pénzt visszaküldöm. — Saját érdekében ügyeljen a cimre. Földes Samu ruhaáruháza. Külön osztály mérték utáni rendelésre. 5905

Eladó más vállalat miatt sürgősen jutányos árban 1 európai és 1 Ford-kocsi, keveset használt, teljes jó karban. Bata Gézánál, Sztarakanizsa. 10654

Klubgarnitura asztalkával olcsón eladó. Cim a kiadóban. 10606

Jóforgalmu füszer- és rövidáru-üzlet vidéki városban, más vállalat miatt olcsón eladó. Cim a kiadóban. 10647

Villa telkek 450 □-ölesek Palicson az Abbázia kávéház közelében olcsón részletfizetésre eladók. — Bővebb: Faragó Béla, mészáros, Halpiac. 10625

Eladó egy jókarban lévő elevátoros gözkukoricamorzsoló. Mavrik József kovács, Bačko-Gradište 10741

Eladó Becskereken több modern uri villa 4—5 szobás, 1—2 szobás, ujonnan épült, azonnal beköltözhető munkásházak. Bánátban vasut és község mellett 200 holdas birtok élő és *holt* felszereléssel, 4 évi lefizetésre, buzavalutában. Bodor Lajos ügynök, Velikibecskerek, Begejski red 8. 10738

Kovácsszerszámok eladók Kovács Mihálynál Bacsko-Petrovoszelón. 10629

KORZO MOZI

Csütörtök—vasárnap!

Premier!

GLORIA SWANSON

Amerika népszerü primadonnájának kivételes kvalitásu attrakciója

Madame Sans Gene

Történelmi vigjáték Victorien Sardou hires szindarabja után

Szemé yek:

Hübscher Kata, Gloria Swanson
Napoleon Emile Drain
Lefebre Charl de Roch

LIFKA MOZI

Csütörtök—vasárnap!

Harry Liedke
Lya Mara
Verebes Ernő

a Marica grófnő, Erdészleány, Főhadnagy ur a feleségem kitünő együttesének pompás ujdonsága

Keringő királynő

(An den schönen blauen Donau)

Hétfőtől! Uj film!

A maharadzsa gyöngye

Rabindranath Tagore romantikus indiai története 9 felvonásban. Táncos revüvel.

Minden előadáson **katonazene**

Legelsőrangu üzlet!

Kalapszalon „ESTERKA“

a KORZÓN, „Aleksandrova ulica 9.)

Bársonykalapok legszebb anyagból és elegáns kivitelben 90—100—150 dinár

Filzkalapok 80—100—150 dinártól és feljebb

6527

Frissen érkezett **bécsi és párisi modellek.**

Elegáns alakitások olcsó áron!

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetüs és cimszó kétszeresen számit. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jeligés leveleket továbbitunk Kérdezősködésekhez válaszbélyeg melléklendő.

Eladó családi körülmények miatt Muraköz egy nagyobb mezővárosában **nagy emeletes üzlethäz, több lakással,** amelyek azonnal elfoglalhatók, továbbá gazdasági épületek,. amerikai jégverem, raktárak, nagy pincék, nagy, szép konyhakerttel és gyümölcsösssel. Bőven felszerelt s jól szortirozott vas és vegyesárukerekedéssel; berendezéssel, áruval vagy anélkül. Minden a legjobb karban. Ár megegyezés szerint. Részletekben is fizethető. Cim a kiadóhivatalban. 10704

Üzlethelyiségek, vendéglő lakással, főtéren, örökáron eladók. Bővebbet Földes ruhaüzlet. 10750

Jóforgalmu vendéglő a vasutnál, hálószobákkal, betegség miatt eladó házzal és azonnal átvehető. — Érdeklődések: Gulvás Györgynél. Subotica, Pašićeva 11. 10708

KÜLÖNFÉLE

Varrógépjavitás. Ujonnan felszerelt és elsőrangu szakember vezetése mellett levő mühelyünkben elvállalunk mindennemü varrógépjavitást legjutányosabban és jótállás mellett. Singer varrógépraktár, Subotica, Halpiac. 6955

Füszerüzlet sürgősen kiadó. Cim a kiadóban. 10755

Plisszé és gouvrirozást a legujabb bécsi mintákkal olcsón és pontosan vállal özv. Holländerné, Párhuzamos-ut, Czigler-ház. 9157

Ne mulassza el az alkalmat. Női kézitáskák finom bőrből 30 dinártól. Női harisnyák nagy választékban. Selyem nyakkendők 28 dinártól. Férfi ing, prima anyagból 75 dinártól. Jó minőségü férfi zokni 15 dinár. Gyermekcipők 30 dinár. Duplán varrott szandál minden számban. Vujkovics János (volt Kis Bazár) Rudićeva 3.

Disznóvágást, husfüstölést elvállal Horváth Imre hentes, VI., Madjarska ul. 19 10373

Használja ki a szép időt és ültessen gyümölcsfákat, melyet faitiszta minőségben szállit Bednárz Károly kertészete, Stara-Kanjiža. Kérjen díjtalan áriegyzéket. 10610

Butorozott szoba azonnalra kiadó. Párhuzamos ut 110. Karsai-ház mellett. Tisza Józsefnél 10623

Uricsaládtól bizományba átadott 3×4 méteres Argeman szőnyeg, 2 nagy gobelinkép, egy bronzszobor állvánnyal, eredeti festmények, 12 ebédlőszék, perzsa szőnyegek és egy Wertheim-kassza eladó. Hitelbank-palota, II. em. balra. 10640

Ruhavarrást elsőrendü szalonszabóné uriházaknál, vagy lakásán igen olcsón vállal. VII., Cara Lazara 52. Szubotica. 10642

Teliesen ui üzlethelyiség azonnal kiadó. Bene Sudarevićeva ul. 25. 10648

Bőrbutorait szakszerüen megfesti, megtisztitia Jellinek, Subotica, Paje Kujundžića ul. 4. 10675

Szép butorozott különbejáratu szoba intelligens ur részére azonnal kiadó. — Paralelni put 179. 10676

Elköltözés miatt olcsón eladnám a vardaraci darálómalmot, házzal és körülbelül egy hold kerttel együtt, vagy pedig egy 12 HP nyersolajmotort, malomfelszerelést, házat és kertet külön-külön is.

Érdeklődni lehet Thür Antalnál Darda — Baranjski paromlin. 10601

Jóforgalmu szüigyártóüzlet berendezéssel együtt eladó. Viszmeg Sándor szüigyártó, Mol. 10602

Meteor vaskályha, nagy, legolcsóbban eladó. Cim a kiadóban. 10604

Női fehérneműt

átadok garancia mellett bizományi eladásra. Jól bevezetett vállalatok ajánlatait kérem „Rubija“ jelige alatt Aloma Company Ljubljana cimre. 10673

Sarokház. Subotica főterén üzletekkel, lakásokkal, esetleg 3 részben is eladó és rögtön átvehető. Bővebbet dr. Blumnál. Helyiségek kiadók. 10733

Elcserélném vagy eladnám VIII-ik köri házamat, mely áll két épületből: az egyik épület cseréptetős, 3 szobából s az összes mellékhelyiségekből áll, a másik egy 2 szoba és egy 1 szoba s mellékhelyiségeiből, álló lakásból, mindegyik lakás padlós — megfelelő helyen fekvő három nagy szobás lakásból álló házzal, amely az összes mellékhelyiségekkel, pince, kamra stb. rendelkezik. Esetleg árkülönbözetet ráfizetem. Érdeklődni Pallas Reklam, Paje Kujundžića ul. 4. 10678

Villanymotor 5½ lóerős váltóáramu, keveset használt, inditóval és körfürésszel eladó. Palócz, Save Tekelije 69. 10715

Faüzlet, detail, iólbevezetett és forgalmas, teljes fölszereléssel és egy szobakonyha, azonnal elfoglalható lakással sürgős családi elutazás végett azonnal eladó. Bővebbet Subotica, I., Manoilovićeva ul. 7. szám alatt. 10608

Eladó nagyon szép, fehérre festett, keveset használt csemege- és füszerüzletberendezés. Cim a kiadóban. 10611

Eladó 1 db 6 HP Hoffher Schrantz cséplőgarnitura teljes felszereléssel. Bővebbet Vulits Sztankónál, Somborban. 10224

Eladó egy 10 HP szivógázmotor és egy 36 colos kő. Kovács Mihály, Senta, Lazarević ul. 34. 10636

Fai málnavesszők, földieper tövek kaphatók Ruttkaynál Szegedi szőlőkben. 10639

Sarokház jóforgalmu vendéglővel, 10 szobával, nagy táncteremmel, 3 irószobával, kaszinóhelyiséggel, fedett tekepályával, mellékhelyiségekkel, teljes vendéglőberendezéssel, villanyvilágitással, elköltözés miatt 180.000 dinárért eladó. — Érdeklődni a tulajdonosnál, Beker Lázár vendéglősnél, Feketič (Bačka). 10725

4 HP petróleummotor **magániáró** szallagfürészszel olcsón eladó. Csonka Lajos, Ferrum-gyár. 10746

Hálószobabutor, teljesen ui, modern, féláron eladó. Megtekinthető délben 12—1 óra között. Harambašićeva ulica 21, Jogakadémiánál, kis utca. 10747

Eladó 24 HP Vohanka gyártmány nyersolaj stabilmotor 42 colos francia kövel, köpad és hozzá való transmisszióval együtt. Üzemben megtekinthető. Rakk Eleknél, B.-Topola. 10748

Két pincehelyiség kiadó Braća Uihelyi, Sokolska ul. 11. Ugyanott vincellér felvétetik. 10677

Butorozott szoba egy vagy két személy részére a beltéren kiadó. Cim a kiadóban. 10734

Vásári-, piaciárusitóknak, alkalmas cikkeim megérkeztek. Szép kereseti alkalom. Aleksa Pintér, Ada 10740

Szükségünk van nagymennyiségü mézre. — Ajánlatokat minta és az ár megjelölésével. Nemzetközi Iroda, Aleksandrova 9, Subotica. 10745

Gyökeres rizling, kövidinka, veltelini erős szőlővesszők, még kaphatók ludasi Bohn-féle szőlőtelepen. 10751

Házak eladását, lakások kiadását, elcserélését közvetitem. Gyönyörü ebédlő, háló, Wertheim-kassa, iróasztalok, könyvszekrény, bőr klubgarnitura stb eladók. Megbizásokat elfogad Lang agentura, Pašićeva 3. I. 10753

Értesitem a n. é. közönsége hogy

cipészüzletemet

Manojlovićeva ulica, Pletikosić palotába helyeztem át, ahol,

mérték után

a legolcsóbban és a legujabb modellek után vállalok rendelést

TÓTH ANTAL

cipészmester 7048

Cons-tükör eladó

Pompadour-kenőcs szeplőt, pattanást, máifoltot 2 hét alatt elmulaszt. Korpa és hajhullás ellen legbiztosabb a teljesen szagtalan »Pompadour« hajkenőcs. 10650

Ingyenes tanitás Reliefhimzés egybenolvadó Aida kézimunkaüzletben, Csirkepiac. 10729

Modern lakást

keresek a központban bérbe vagy örök áron. Cimeket a kiadóba kérek

„Földszintes“

jeligére. 10641

Telecskán egy jóforgalmu sarok üzlethelyiség, piachoz közel, azonnal kiadó. Bővebbet: Pesti Péternél. 10690

Narodni Bioskop

Ma vasárnap utoljára

A SAN-SILOSI FENEVADAK

izgalmas kalandorfilm az őserdőből 7 lebilincselő felvonásban

Főszerepben:

MARKO

az akrobata király.

Hétfőtől—szerdáig! Szenzációs őrlási müsor! Tizennégy felvonás!

CIRKUS KOMANELLI

Dummer Auguszt

Hatalmas cirkus attrakció 8 megrendítő felvonásban.

A főszerepben: Reinhold Schümpel.

Azonkivül általános közóhajra Szubotica kedvencei

Zoro és Huru

mint zenészek.

Falrengető komédia 6 nagy felvonásban.

Rendes helyárak! Telefon 300.

Apolló Novisad

November 18—21.

Rudolf Valentino

nagy filmje

Bánky Vilmával

A fekete sas

Alexander Puschkin

drámája

7 felvonásban.

500 DRB. ÓRA INGYEN

Minden **IDOL-KREM** dobozban van egy betü az

J D O L K R E M

szóból. Ha azokat összegyüjti és beküldi az üres dobozokkal együtt

jutalmul kap egy órát

Kérje mindenhol! **Ne fogadjon el mást!**

Prva Jugoslavenska Kemična Fabrika D. D.

NOVISAD

945

1927-es

FORD MODELLER

megérkeztek

Klein Géza és Fiai

9743

Tisztelettel közöljük az áramfogyasztókkal, hogy

nagy tétel különféle luszterunk érkezett

amelyeket rendkivül előnyös áron hozunk forgalomba. Felkérjük továbbá az áramfogyasztókat, hogy

villanyégő szükségletüket

városi irodánkban sziveskedjenek beszerezni, ahol azokat eredeti gyári áron árusitjuk.

Subotička Električna Železnica i Osvetlenje D. D.

világitási és üzemosztálya

Subotica, Kostina ulica 1. — Telefon 508.

A szerkesztésért felelős dr. FENYVES FERENC Subotica. Nyomatott a kiadótulajdonos Minerva r.-t.-nál. Felelős kiadó: FENYVES LAJOS Subotica.

Hogyan lett császár Ferenc József?

Ferenc József halálának tizedik évfordulójára

Irta: dr. Ernst Ottó

November 11-ikén volt tiz éve annak, hogy Ferenc József tiz nap hiján pontosan hatvannyolc évi uralkodása után közvetlen az íróasztala mellől koporsóba tért örök pihenőre. Az öreg császár halálának történelmi jelentősége ma már közismert és *már közhelyszerü* az a megállapitás, hogy az ő halála egyet jelent az osztrák-magyar monarchia halálával, mert személye, ez a személytelen személy, ez az emberformáju institutio volt az utolsó kapocs, mely a soknyelvü és soknépü birodalom szétható elemeit még összetartotta.

Köztudomásu az is, hogy mikor 1848 telén a köröskörül viharzó forradalmak fenyegető nyomása alatt Ferdinánd császár, »a jóságos« lemondott unokaöccse javára, akkor ez mindössze tizennyolcéves volt. A lemondás általános okaként a dinasztia uralmának megmentését emlegetik. Főként azt a körülményt, hogy olyan uralkodó kerüljön a trónra, akit a rebellis bécsiekkel és a még rebellisebb magyarokkal szemben nem köt semmiféle konstitutionális igéret. *Kevésbbé ismert azonban a lemondás valódi története és annak lefolyása.* Ferdinándot, aki valóban jóságos, de valóban — az összes objektiv történetirók megállapitása szerint — *gyengeelméjü* is volt, már Ferenc császár halálakor is mellőzni akarták, mint az uralkodásra teljesen alkalmatlant és hogy nem történt meg, az csupán Metternich féktelen becsvágyának tudható be. Metternich a gyámoltalan Ferdinánd mellett korlátlan egyeduralkodó akart és tudott is lenni. Kiderült azonban, hogy ez a lépés a nagy államférfiu számos ballépéseinek egyik legnagyobbika volt, mert a monarchikus tekintélyt a bábcsászár uralma alaposan lejáratta. A trón legközelebbi várományosa Ferdinánd császár fivére, Ferenc Károly főherceg lett volna, azonban ő, mint az utóbbi években a császár egyik főtanácsadója, szintén nem volt az a *»fehér lap«*, akire a reakciónak szüksége volt, hogy a népnek adott alkotmányos koncessziókat megsemmisithesse. Gyenge személyi képességei is alkalmatlanokká tették őt az elvégzendő nagy feladatok megoldására. Mindezzel tisztában voltak *Windischgraetz, Schwarzenberg, Radeczky*, sőt *Zsófia* főhercegnő, Ferenc Károly okos felesége is és ilyen körülmények közt esett a választás a valóban még politikailag teljesen szintelen »fehér lapra«, a tizennyolcéves Ferenc József főhercegre, Ferenc Károly és Zsófia legidősebb fiára.

Ferdinánd császár lemondatását tehát elhatározták. A császár, aki eddig bizalmas környezetének, minden kivánságát teljesitette és aláirta, semmi ellenállásra nem számitottak. Ámde ezuttal másként történt. Ferdinánd császár a korlátolt emberek szokása szerint érvek részére hozzáférhetetlen volt, megbicsaklotta magát és *nem akarta a lemondási okmányt aláirni.* Minden rábeszélés, minden erőfeszités hiába volt. Pedig az idő sürgetett, minden perc drága volt, a lemondásnak és trónátruházásnak minél előbb meg kellett történnie, már a proklamációk is ki voltak nyomtatva. Csak Ferdinánd császár aláirása hiányzott — és ő nem akart aláirni! *És ebben a kétségbeejtő helyzetben Ferenc császár szelleme mentette meg a szituációt és egyben valószinüleg a Habsburgok ősi trónját is.* Friedjunk szerint Ferenc Károly főhercegnek *»látomása«* volt: Ferenc császár szelleme megjelent és kezeit áldólag unokája, Ferenc József főherceg feje fölé terjesztette. Udvari körökben — Bibl professzor szerint — arról suttogtak, hogy *egy fakó arcu udvari tisztviselő helyettesitette ennél a jelenetnél Ferenc császárt.* (Különösképen nemsokára magas állásba került az illető). De Ferdinánd császár ellenállása meg volt törve, Ferenc József utja szabad volt a trón felé.

1848 december 2-ikán az olmützi hercegérseki palotában, legszükebb családi körben Windischgraetz és Jellachich tábornokok jelenlétében megtörtént a trónváltozás. Ferdinánd az előtte térdelő Ferenc Józsefnek ezekkel a naivul egyszerü szavakkal adta át az uralmat:

»Gott segne Dich, sei nur braw. Gott wird Dich schützen, es ist gerne geschehen«.

*

A bécsi »Haus-, hof- und Staatsarchiv« iratai között megőrizték Ferdinánd császár ama levelét is, amelyet 1848 december negyedikén irt Ferenc Józsefnek. A levél érdekes történelmi és emberi dokumentum. A *volt* császár már *»Eure Majestät«*-tel kezdi — és »ergebene Oheim«-mel végzi a levelet. Az, akinek ir, már nem a tizennyolc éves gyermek-ifju, nem egy unokaöccs a sok közül, hanem az Imperator és az »Allerhöchstes Erzhaus« feje, akinek mindenki, az utolsó alattvalótol a legöregebb főhercegig, vak engedelmességgel tartozik.

A hivatalos Wiener Zeitung erről a valóban világtörténelmi jelentőségü eseményről a következőképen számol be:

Wiener Zeitung
(Hivatalos lap).
No. 222—1848 december 5.

Az uralkodó lemondásáról Olmützből a következő részletekről értesülünk, melyekért szavatosságot vállalhatunk. A császár és a császárné a felséges család tagjaitól körülvéve e hó 2-ikán, szombaton reggel tiz órakor az ottani hercegérseki palota disztermébe vonultak, ahol akkorra már Windischgraetz herceg tábornagy, Jellasich horvát bán és az összes miniszterek megjelentek. Az uralkodó lemondási okiratának felolvasása után kinyilatkoztatta, hogy jogait átadja törvényszerinti utódának. Erre Ferenc Károly főherceg, Ferenc József atvia, a maga részéről szintén egy joglemondási nyilatkozatot olvasott fel és nagykoruvá nyilvánitotta Ferenc Józsefet. Ezek után az ifiu császár Ferdinánd előtt térdre vetette magát, áldást kérve tőle és atviától is. Ez a pillanat megrázó volt. Valamennyi főherceg és főhercegnő felemelkedett helyéről és hangos zokogással, könnyelt szemekkel mutatták be hódolatukat az uj uralkodónak. A hadsereg két képviselője, Windischgraetz herceg és Jellasich báró, akik az egész aktus alatt a császár oldala mellett állottak, mélyen meg voltak rendülve. Ferdinánd császár, miután felemelkedett trónjáról, kézenfogta a két hadvezért és utódjához vezette őket. Erre felnyitották a terem ajtóit és a császári fivérek lemondó nyilatkozatait nyilvánosan még egyszer felolvasták. Az odasereglettek arcán mély fájdalom tükröződött és hangos zokogás hallatszott minden zugból. Ferdinánd császár ezután nyomban elhagyta Olmützöt és Prágát választotta székhelyéül. A pályaudvarról való elutazását szintén megrendítő volt. A mit sem sejtő nép a császártól való elválás felett mély fájdalomba merült.

És hatvannyolc évvel később, 1916 november 21-ikén ugyanez a hivatalos lap a következő trónváltozásról, Ferenc József haláláról ezt a jelentést adja:

Extra Ausgabe
der
WIENER ZEITUNG
No. 267 Dienstag, den 21 November 1916.
Amtlicher Teil

Seine k. u. k. Apostolische Majestät Franz Josef I. sind heute den 21. d. M. um neun Uhr abends im Schlosse zu Schönbrunn sanft in den Herrn entschlafen.

A kettő között a világtörténelem egy jelentős fejezete fekszik, egy hatvannyolc éves uralkodás, egy végzetteljes császári és emberi sors. És utána: a vég kezdete.

KETTEN

Irta: Baedeker

Egy napon igy szólt a nagy francia iróhoz a titkára:

— Ön mindig érdekesen beszél. Kár, hogy a tanulságos szavai veszendőbe mennek, s hogy nincs, aki följegyzi és meg örökiti őket. Gyorsirónak kellene jelen lenni, ha a Mester csevegőkedvében van. Gondolkoztam rajta, hogyan lehetne azt a sok eredeti és elmés ötletet, amelyeket társalgás közben elhullajt, megmenteni, s rájöttem, hogy miként. Hogy volna az, ha beállanék Önhöz Eckermann-nak, France ur?

— Ah! Ugy látszik, maga is olvasta a *Conversations de Goethe*-t. Nagyszerü könyv ez, talán jobb, mint a nagy iró bármelyik müve, s bizonnyal érdekesebb és őszintébb mindegyiknél. Azokat a megjegyzéseit tartalmazza a költőnek, amelyeket az kisebb társaságban, a barátai közt, családi körében s négyszemközti diskurzusban mondott. Nagyon szeretem ezt a könyvet és nem győzöm dicsérni Fasquelle urat, hogy lefordittatta és kiadta.

— Hát nem volna jó, ha hasonló mü jelenhetne meg valamikor ezen a cimen: Beszélgetések Anatole France-szal, s az nemcsak Önt, talán engem is halhatatlanná tenne?

— A magam halhatatlanságát semmiképpen se veszem biztosra, de a magáét, mivelhogy egy csöppet se vagyok irigy, szivesen előmozditanám. Csakhogy ennek a könyvnek a megjelenése s a maga eckermanni szereplése lehetetlenné vált pusztán azáltal, hogy azt egyáltalában szóba hozta.

— Hogyan? Megvonja a bizalmát tőlem? Számüzni akar? Nem engedi, hogy továbbra is a körében maradjak s a társalgásában gyönyörködjek?

— Óh, nem vagyok ilyen energikus. Csak maradjon... Nem nélkülözhetem magát, s szeretem, ha olykor látom. Mert jól tud hallgatni.

— Ez is érdem?

— Nagyon is az. Hallgatni mindig nagyobb érdem, mint beszélni. Beszélni utóvégre mindenki tud, hallgatni pedig csak a szerények s a szellemesek.

— Óh!

— Csodálkozik? Hát nem vette észre, mennyivel több szamárságot hallunk társalgásközben, mint okos mondást? Ez mind azért van, mert a szellemesek hallgatnak s az együgyüek fecsegnek. Maga például, fiatal barátom, elég elmés ahhoz, hogy tudjon hallgatni. S nekünk u. n. szellemes iróknak szükségünk van ily hallgatóságra. Közönség kell nekünk, ha csak *egy* tagból álló is. Sajnos, a legtöbben — nemcsak nők, férfiak is — akkor a legbeszédesebbek, amikor kiváló szellemeknek a társaságában vannak. Ilyenkor e jó embereknek meg nem áll a szájuk, s a kedvező alkalmat a világért se szalasztják el, hogy ragyogtassák a bölcsességüket — ahhoz méltó publikum előtt. Ön, barátom, e tekintetben jó fiu, akiben örömem tellik. Valószinüleg szintén sokat tart magáról — nono, ne tiltakozzon, a tartalmas emberek sincsenek rossz véleménnyel a saját tehetségükről —, de megbecsül annyira, hogy kiváncsibb arra, amit én mondok, mint arra, amit maga gondol el. Kár, hogy ön ily ritka kivétel. A legtöbb ember bizony — még ha együgyü is, s az talán leginkább — imponálni kiván a szellemességével s nem engedi szóhoz jutni a szellemeseket. Valószinüleg attól fél, hogy ezek bárgyuságokat fognak mondani...

— Örülök, hogy meg van velem elégedve, Mester... Igy hát szabad följegyeznem, amit a nyilatkozataiból megörökitendőnek tartok?

— Nem akadályozhatom meg. De tessék elgondolni: Eckermann nem azzal a kijelentéssel állitott be Weimárban az öreg Goethehez, hogy az Eckermannja kiván lenni, hogy jegyzőkönyvet vesz föl a fejtegetéseiről s hogy spirituszba teszi azokat az utókor számára. Ha a »Faust« költője tudja, hogy ily célzattal settenkedik körülötte Eckermann ur, *más* dolgokat és *másként* mondott volna néki, mint amiket beszélt, amikor nem is sejtette, hogy *sub specie aeternitatis* az örökkévalóságnak nyilatkozik. Senki se elfogulatlan, ha arra kell elkészülnie, hogy amit mond, kritikus közönség elé kerül. Talán még a jó Isten is, ha meginterjuolnák, s tudná, hogy a feleletei másnap az ujságokban jönnek, másként beszélne, mint ha, nem gondolva félremagyarázásoknak a lehetőségére, *sua sponte* szólalna meg... Ami engem illet, nem tartok valami igen sokat annak az embertömegnek a véleményéről, amelyet a széphangzás kedvéért közvéleménynek hivnak, — mégis feszélyez kissé, ha elgondolom, hogy amit most elfecsegek, azt bizonyos idő mulva (sőt nemsokára, mert már bosszantóan öreg vagyok), mint kegyeletes visszaemlékezést fogják olvasni valamelyik lapban vagy egy *Entretiens* cimü könyvben. Az iró másképp beszél, ha négyszemközt diskurál egy barátjával, mint hogyha előadást tart a publicitás dobogóján, valamint a legkevésbbé hiu ember is más arcot csinál, ha tudja, hogy fotografálják, mint amikor ez a veszély nem fenyegeti. S ha Ön azzal a szándékkal jön, hogy *Gespräche*-t akar velem-rólam közzétenni, akkor tulajdonképpen interjut adok, amit pedig az irásaimnál is jobban utálok. Az ily társalgás bizony az őszinteség rovására kell, hogy menjen, s Ön azt a célt, hogy az iró valódi véleményeit adja, aligha fogja elérhetni. Önnel szemben ezentul nem lehetek oly őszinte, mint eddig voltam, sem oly elfogulatlan, mint lehetnék, ha a merényletét hebehurgyán be nem jelenti nekem.

— Bevallom, France ur, hogy bakot löttem. De hát ami nagy Mesterünk nem is tud más lenni, mint elfogulatlan és őszinte. Ez az ön egyetlen hibája, s nem az egyetlen kitünő tulajdonsága.

— Majd meg fogom próbálni, hogy ne legyek tulságos őszinte.

— Ez nem fog Önnek sikerülni, Mester.

— Olyan tehetségtelennek tart?

— Annyira igaz embernek ismerem.

— Ez nem sokat jelent. Nem is képzeli, mennyivel könnyebb az igaz embernek hazudni, mint a hazugnak igaz módjára viselkedni.

— Óh, Rousseau távolrul se volt oly igaz férfiu, mint Ön, s mégis a legőszintébb könyvek egyikét irta, s nyiltságban a páratlan egyenességü Alfieri se multa Önt fölül.

— Ki tudja, igazán őszinte könyvek-e azok, amelyekre most gondol? A *Confessions* csak annyiból őszinte irás, hogy a szerzőjére kellemetlen és szégyelnivaló adatokat tartalmaz és nemtelen tulajdonságokat revelál de a nevezetes könyv épp azért ily hires, mert az irója, máskülönben a 18. század legérdekesebb szellemeinek egyike, minden volt, csak igaz individualitás nem... Mivelhogy nem volt egészen rendes esze — a kitünő Lemaite napnál világosabban bebizonyitotta, hogy az elméje kissé meghibbant — abban kereste az eredetiséget, hogy még gyengébb jellemnek festette le magát, mint aminőnek a kortársai, akik rossz véleményt tápláltak róla, tartották.. Ami engem illet, sohase fogok vallomásokat vagy *memoárokat* irni. Nem mernék olyannyira őszinte lenni, hogy a szenzációs önleleplezésekre éhes olvasóknak eleget tehessek, sem annyira hazug, hogy igazán érdekes müvet alkossak. Az Alfieri becsületes önéletrajza például őszinte a legszélsőbb gyónásig, de ez az erénye nem teszi a könyvét oly sokkal vonzóbbá. A szerző hibái, amelyeket feltár benne a jeles drámairó, nem elég sulyosak, hogy döbbentő szenzációkként tudnának hatni, — olyannyira közönséges gyarlóságok

azok... Ha bevallott volna a nemes gróf egy rablógyilkosságot vagy sejttette volna, hogy a nővérével tiltott viszonyt folytatott, akkor talán... De hát sokkal becsületesebb volt, semhogy ekkorákat hazudott és hasonló höstettekkel dicsekedett volna. Igy hát a könyve jóformán csak az irókat érdekli, akik megtudják belőle, mily nehezen fejlődik és egészül ki egynémelyikünk iróvá. A *jó közönséget* az ily lélekfejlődési folyamatok csak annyira érdeklik, mint a nőket az a probléma, hogy az igazgyöngyök, amelyekkel a nyakukat diszitik, hogyan és miből termettek...

— Mégis, az irók nagyrésze érzi a vágyat, hogy közlékeny legyen s világgá tárja, amit egyideig titkolt, a legbensőbb érzéseit.

— Ugy van. Ezt a vágyat én is éreztem sokszor, s amit a hitemnek és meggyőződésemnek vallok, azt megtalálja az olvasó a Bergeret-ciklus köteteiben. Ebben a dologban, mint sok másban, a legbölcsebben — s hogy ugy mondjam: a legiróibb módon — Goethe viselkedett. Ez a rendkivüli férfiu voltaképpen igen kellemetlen ember, — a bölcsességével s az okos életvitelével mindig arra figyelmeztet bennünket, hogy mellette mily kicsinyek és jelentéktelenek vagyunk. Bámulom őt, szinte térdelek előtte, de haragszom is rá. Mért lett oly elérhetetlenül nagy! Ez érzésemben van talán egy kis francia féltékenység is, amely kedvetlenül nézi, hogy a »boche«-ok nemzetének a kulturéletéből egy ily egyetemes szellem tudott kibontakozni. Talán... De bizonyos, hogy ez irónak az irodalomtörténeti alakja egyszersmind a szemrehányásnak a szobra azoknak szemében, akik a kicsiségüket akkor érzik a legfájóbban, ha azt az ő nagyságához mérik. Ismétlem, kellemetlen ember...

— A nagyság és elérhetetlenség mindig kellemetlen.

— Igen, s lehet, hogy néki magának is az volt, mert az se kellemes ám a köztünk legkülönbnek, ha azt érzi folyton, hogy nálánál mindenki kisebb.

— Kár, hogy erről a témáról a Mester még nem irt.

— Még élek, s igy lehet, hogy irok egyszer róla. Hiszen már van egy ember, aki kivánja.

— Gunyolódni méltóztatik szerény szolgájával... Az valóban fölötte érdekes irás lenne. S most azt bátorkodik kérdezni a Mester alázatos Eckermannja: mire célzott, amikor kijelentette, hogy vallomások dolgában is Goethe volt a legokosabb az összes memoárirók közt?

— Ő már a könyve cimlapján is bölcsebb volt mindenkinél, amikor autobiografikus följegyzéseinek ezt a különösen ügyes cimet adta: Valóság és Költészet. Nem látja a ravaszságot benne?

— A Mester bizonyára látja.

— Azt hiszem legalább. A ravaszság ott székel, hogy e rugalmas elnevezés védelme alatt mindent beirhatott a könyvébe, akár igaz volt, akár nem, s biztos lehetett abban, hogy az olvasói és a magyarázói nem fogják tudni, hogy ez érdekes lapokon mi a valóság és mi a költészet. A cimben illatozó *Dichtung*-szó a poézis szineivel vonta be a való részleteket is, a *Wahrheit* pedig a valóság nimbuszát kölcsönözte azoknak a fejezeteknek is, amelyek fantáziás kitalálások voltak. A végén talán a halhatatlan szerző se tudta, hogy mit élt át igazán abból, amit lejegyzett, s mit álmodott meg belőlük langyos éjjeleken. Hiszen a költő élete csupa álom... Arra kérem, barátom, ne figyeljen tulságosan arra, ami — talán könnyelmüen vagy tréfából — kiszalad a számon, s ne tálalja azt szószerint a t.-c. publikum elé. Az ember, ha megöregszik, néha igen fiatalosan, azaz szeleburdi módon nyilatkozik s könnyen sérti meg a *common sense*-et anélkül, hogy ez szándékában volna. Kérem, legyen tekintettel rám és kiméljе az olvasóim érzékenységét, s ne rontsa el azt a szivélyes jóviszonyt, amely köztem és a publikum között a kölcsönös lebecsülés alapján fennáll. Szeretném, ha ez az *entente cordiale* a halálom után még egy ideig megmaradhatna.

— Óh, az még igen sokáig fog megmaradni!

— Gondolja, hogy azok közül való vagyok, akit sokáig fognak olvasni?

— Ön annyira kifejezője és reprezentánsa a francia szellemnek, hogy amig franciák lesznek a világon, mindig lesznek olvasói s ennélfogva bámulói. S amint tudjuk, a hazánkon kivül is mindenfelé van jókora France-közönség, amely esküszik a mester szavára, s ahol Ön átkozottul divatban van, France ur.

— Rettenetes elgondolnom, hogy divatban vagyok, s hogy szinte a *bon ton*-hoz tartozik, olvasni az irásaimat és beszélni róluk. Épp ezért félek, hogy a könyveim rövidebb életüek lesznek, mint a szerzőjük, aki oly botrányos módon tudott megöregedni. Ami modern, az mulandó is... Mondja, nem voltam nagyon is aktuális sokszor? S ez a körülmény vajjon nem lesz-e utjában a müveim fennmaradásának?

— Az Ön kedvelt Goetheje —

— Már megint ez a kellemetlen ember!

— Kérem, nem én kezdtem. A Mester az, aki minduntalan emlegeti... Ez a kellemetlen ember ugy nyilatkozott egyszer, hogy a versei mind alkalmi költemények. Nos, ha ezek halhatatlanok maradhattak, mért ne lehetnének az Ön irásai is azok, amelyek a koruk szellemének hü kifejezései és styl-ben a legplasztikusabb megnyilvánulásai?

— Köszönöm, barátom. Ön megnyugtatott engem. Most már nyugodtan halok meg.

— A mester megint irónikus.

— Hisz' ez a rendes lélekállapotom. De most téved, — szentimentális vagyok. Meghalni magában és elméletben egészen jó dolog, de mégis szomoru. Aki meghal, érdekes dolgokat kénytelen itthagyni. Az emberiség tovább fejlődik vagy sülyed, a városok szépülnek, a repülőgépek tökéletesednek, a muzeumok gazdagodnak, a mozik szaporodnak, a nők szépek maradnak, és — óh balsors! — bizonyos időn tul minden nélkülünk történik. Ez oly lehangoló...

— A Mesterre talán kevésbbé, mint másnak. Hiszen Ön érdekes dolgokat hagy itt más értelemben is: a könyveit.

— Valami emlékét csak kell hagyni a müködésünknek, ha elköszönünk innen. S nekem gondolnom kell erre a bucsuzásra, mert hihetetlenül öreg vagyok.

— Ön talán az egyetlen, aki érzi, hogy Anatole France vénül.

— Tudja, ennél az ügynél végre is én vagyok a legjobban érdekelt fél, s igy én figyelem meg ezt a folyamatot a leggondosabban.

— Az olvasóinak a Mester mindig fiatal marad.

— A közönség nem ismer engem. Bátran följegyezheti az Eckermanniádái közé, nagyon korán lettem öreg.

— Mert a kortársai körülötte fiatalok maradtak. Azaz: fejletlenek és éretlenek. Nem tudtak fölérni a Mesterhez.

— Ez volt mindig a nagy hiányosságom. Nem tudtam arra a mélypontra leszállni, ahol nálamnál szerencsésebb irók oly szilárdul vetették meg a lábukat. Ők tömör, sulytbiró talajon álltak, én az elmélkedés felhői között lebegtem folyton. Engem kevésbbé értettek meg, mint ama boldogabbakat, akiket e szerencséjükért csak azért nem irigylek, mert sokkal büszkébb vagyok, semhogy irigy tudnék lenni.

— France ur, Ön nem panaszkodik, hanem dicsekszik. Az az igazi nagy iró, akit csak minden tizedik olvasója ért meg, s Ön ilyen.

— S a többi kilenc miért olvas?

— Hogy dicsekedhessen az Ön ismeretségével. Sok embernek az minden büszkesége, hogy az Anatole France irásait olvassa.

— Furcsa népszerüség!

— Ez az igazi, mélyen tisztelt Mester!

Emlékezzünk régiekről!

Széchenyi I tván a nemzetiségi poli ikáról

De itten buba merül lelkem, mert én, legalább felette kevés kivétellel, alig ismerek egy valóban buzgó magyart is — és ezen őszinteséggel tartozom szent ügyünknek is, melynek minden személyes tekintetet alávetek — ki, bármennyi ősz haj fedné is fejét, bármily tapasztalat és életbölcseség redőzte volna is egyébiránt velejét, mint elmetévedett, ha rögeszméje pendittetik meg többé kevésbé ki ne vetköznék a kölcsönös méltányosság, sőt az igazság szabályaiból is némileg, ha nyelvünk s nemzetiségünk ügye kerül szőnyegre.

Ilyen alkalomnál a leghidegebb vérü elragadtatik, a legélesebb látásu vaksággal van verve és különben legméltányosb, legigazságosb is hajlandó feledteni, sőt néha valóban egészen el is felejti az örök igazságnak soha nem változó még azon legelső szabályát is — melyet egy alkalommal sem volna szabad szemből szalasztani — miszerint másnak soha olyat ne tégy, mit tőle sem fogadnál örömest. S annyira megy ezen elfogultság, ezen felingerült állapot, miképmindennapi eset, kivált a mostani, a természetesen tul még mesterséggel is felcsigázott napokban, éppen azok kikeléseit és gyanusitásit hallani, még pedig a legsértőbb változatokban, ha más aiku, egyenesen csak példájukat követve, önvére mellett buzog, kik legcsiklandósbak saját nemzetiségük körül. Valóban szomoru, szivrepesztő látvány.

Bosszutlan egy hajszált sem enged fején még érinteni is és ez helyes; ámde mást üstökénél ragadni hajlandó és ez is egyes viadalban és verekedésnél, mikor ember áll ember ellen és anyagi erő és állati bátorság határoz legtöbbet, felette helyes lehet; nemzetnek békés ujjászületésében azonban, ha nem is gyávaság, felette nagy bün és a legkimélőbb kitételtel mindenesetre nem kevésb, mint szánakozásra méltó, magamagán uralkodni nem tudó pajzánság; melynek, t. gyülekezet, ha a mélyebben gondolkozók tapintata és általában véve a nemzet sulya, mielőtt késő volna, féket, zablát nem vet: bizony mondom, a magyar nem lesz, mint azt többen oly gyönyörtelin álmodánk, de rövid idő mulva e négy betü: »volt« fogja illusztrálni valahai létét; s pedig, mert a nemzetek békés átalakitási müködésében, mikor minden, bár a legkisebb erőszak is ellenhatást és egyetlen egy igazságtalanság ezer megbosszulót szül, semmi nem győz, mint egyedül lelki felsőbbség és az örök való.

Akadémiai beszéd

Ugyan *azt hisszük*: nemzetiséget csak ugy rákenhetni bárkire is, ki éppen kezeink közé jut, mint pld. meszet falra, vagy mázat fazékra? És azt hisszük: parancs már elégséges, hogy valaki nemzeti sajátságából kivetkőzzék? Ugyan mi magyarok türnénk ezt ezentul — ezentul, mondom, mert egyszer már majdnem, hogy megtették rajtunk és igenis, engedelmesek lettünk — türnénk-e, mondom, ha bármily hatalom is akarna minket minden legkisebb cikornya nélkül saját mintájára kaptázni, kivált, ha e minta felette messze feküdnék a tökéletesbtől s vajjon engedelmeskednénk-e oly parancsnak, sőt még oly törvénynek is, mely, ha nemzeti hütlenséget egyenesen követel is, sokak alkalmazása és kivált tartalékgondolata által mégis zsarnokká válnék.

Azt remélem, azt hiszem, hogy még akkor sem engedelmeskednénk, ha föröl före mind megegyeztünk volna ily szabályban s annál kevésbé, mert ez nem történt vala igy; mer e világon elidegenitheteden sajátok is vannak, miket tiz-árba becsülni, mi ugyan nem egy hazai reformátornak peng az ajkán, vajmi sok esetben, vajmi pompásan, csakhogy rendszerint vagy nem oly sajátokra alkalmazva, mint pld. becsület, erény, nemzeti hüség s több efféle, miken valóban soha és semmi esetben tuladni nem szabad, vagy egyedül saját érdekeinket méltatva, másokét azonban régi, de néha-néha mégis feltünő Döbrögi szellemben fitymálva, sőt gyanusitva.

Világ

Némi gyülemben, némi vigalomban — óh boldog Isten, nem gyermekek vigalma-e ez? — nem lön-e a magyar kedvéért, igaz, csak kisérlet végett kiküszöbölve gyakrabban minden egyéb nyelv, mint mirigy? Ugyan hány szent szónoklat nem vala elvileg s parancsra intézve oly hallgatókhoz, kiknek tized része sem veheté azt be lelki táplálékul. Bár a legkisebb, mit ide hiány és szövevény miatt máról holnapra magyarrá át nem alakulhata, ugyan nem furia-e magát be a magyar nyelv nyakra-főre s ha erre gyenge vala, magas Góliátként nem hangoztatá-e nemzetbosszulói haragját a nyilvánság nem egy orgánuma? S hány lenézésre, hány méltatlanságra adott alkalmat az, ha valaki az elmezavar árjától mint lelketlen törzsök nem hagyá magát egészen elsepertetni e hazában, hol éppen azok részéről hallatik nem egy fellengős szó: a kitürni-tudásról, az emberi méltóságról a szabadságnak bosszu nélkül fertőzhetetlen voltáról, stb., kik ily zsarnokságok, ily rögtönzések főpapjai? Ugyan nem növekedett-e a tulhév már annyira, hogy az, ki ily alakban látja a dolgot s bátran fel is szólni mer, ne legyen kitéve a rossz, a gyáva hazafiság sőt a hazaárulás legémelygetőbb piszkaival is azok részéről minden változatokban bemocskoltatni, kiknek — mint mondják — minden csepp vérük a kölcsönös méltánylás és az egészen szabad elmesurlódás elve mellett buzog s kik a gyanusitásnak komoly ellenei?

Irományok

Vázsonyi Vilmos emlékezete

November végén megjelennek Vázsonyi beszédei és irásai

Fél esztendeje, hogy *Vázsonyi* Vilmos meghalt és a napokban határozta el a *Vázsonyi Vilmos-Emlékbizottság*, hogy a nagy ember szelleméhez méltó módon örökiti meg Vázsonyi emlékét. November utolsó napjaiban két hatalmas mü jelenik meg a könyvpiacon: *Vázsonyi Vilmos beszédei és irásai.*

Közel negyven esztendeig élt Vázsonyi közéleti pályán, politikus és harcos volt mindvégig és amikor meghalt, özvegyére nem hagyott egyebet, mint a nevét körülvevő rajongó tiszteletet és szellemi hagyatékát. Ritka az olyan volt miniszter, aki nem hagy hátra anyagi javakat és hogy Vázsonyi Vilmos teljes szegénységben hagyta hátra családját, ez ujra csak azt bizonyitja, hogy milyen önzetlenül és önfeláldozóan harcolt és dolgozott ez a kiváló ember egy emberöltőn keresztül. A szellemi örökségen, ami Vázsonyi után maradt, osztozni kell éppen ezért mindenkinek, aki részese volt annak a szellemnek, amely Vázsonyi Vilmosé volt, akikért Vázsonyi küzdött és dolgozott.

Néhány nap mulva jelennek meg Vázsonyi Vilmos összegyüjtött müvei, a melyek nemcsak *beszédeit és irásait* foglalják magukban, de először hozzák nyilvánosságra Vázsonyi *politikai iratait* és *verseit* is, amelyek a nagy politikus és államférfi legbelső lényét is kitárják. Két hatalmas kötetben, lexikon-formában, diszes félbörkötésben Vázsonyi számos arcképével, rajzokkal és illusztrációkkal jelennek meg müvei, amelyekhez a legkiválóbb magyar irók és államférfiak irtak előszót és magyarázatokat.

Vázsonyi Vilmos beszédei és irásai igy egyuttal olyan értékes munka, amely az utolsó évtizedek magyar politikájának és a magyar zsidóság küzdelmeinek is nagybecsü története lesz. Ezenkivül ennek a *münek a jövedelme van hivatva* gondtalanná tenni a nagy ember özvegyének öregségét is és igy erkölcsi kötelesség Vázsonyi emlékezetének áldozni azzal, hogy a két értékes kötetet könyvtárunk müvei közé helyezzük.

Apró kalamitások
a román királyné amerikai utján

Newyork, november.

A román királyné amerikai utazása programszerüen folyik, dacára az apró zavaroknak és pletykáknak, mik ezt a kirándulást annak kezdetétől fogva üldözik. A királyné (akinél furfangosabb politikus, szebb, eszesebb, snájdigabb nő még bajosan ült királyi trónon) első stációja Páris volt. Ott járt napokig, látható volt a Ritz-szállodában, az uccán, autóban és gyalog, a belváros finom üzleteiben, szinházban. legtöbbször gyermekeinek, *köztük a volt trónörökösnek társaságában.*

A newyorki fogadtatás fényesen sikerült. A királyné megkapta mindazokat a látványos külsőségeket, mik minden nagynevü newyorki látogatónak kijárnak. Végigvonultatták a Broadwayn, a felhőkarcolók ablakaiból papir hóvihart zuditottak az uccára, a városház lépcsőin a polgármester fogadta. Ezt már láttuk mozin, a képen az volt szokatlan, hogy a newyorki hivatalos urak cilindert, zsaketot és gamasnit hordtak, ami ugyszólvá példátlan Amerikában, ahol az elnök is nagyobbrészt uccai zakkóban végzi a hivatalos funkciókat.

A városházától egyenesen az állomásra vitték a királynét, az ott várakozó különvonat Washingtonba szállitotta a meghivottakat. Az itteni és a későbbi események is incidens nélkül zajlottak le. A baj ott kezdődött, mikor a királyné az Egyesült-Államok körüli turára indult. Közben Canadában is volt, de ott is minden rendben ment. A lapok elősször arról irtak, hogy a királynénak ez az utja nem egyéb üzleti utnál és hogy őfelsége eljátszik egy kis szerepet egy készülő mozi darabban. Ezt hamarosan megcáfolták, sőt a tervezett californiai kirándulás is elmaradt, legalább egyelőre. A vasuttársaságok az egész turán a különvonatok összköltségéért utasonkint egy dollárt számitottak. Ez az egy dolláros számla, amerikai specialitás, ami az ingyenjeggyel ér fel. Erre a californiai vasuttársaság nem volt hajlandó. Emiatt sem volt nagyobb zavar. Az eseményekbe azonban belépett egy kotnyeles ur, egy bizonyos I. B. Ayres, a Ford gyár megbizottja, aki a vállalat részéről vett részt a kirándulásban. Mr. Ayres még Vancouverban a Csendes Oceán parti canadai kikötővárosban tette azt a kijelentést, hogy Ford finanszirozza a királyné utját és ez az autókirálynak egy fél millió dollárjába kerül. Azonkivül *168* Lincoln automobilt bocsátott a vállalat a királyné és suitje rendelkezésére. Ez a 168 autó közel két millió dollár értéket képvisel. Egyébként a Lincoln autógyár is Ford tulajdona. Ez a Mr. Ayres, automobilon szaladt az udvari vonat után városról városra. A távolság egy alkalommal tulságos nagy volt a két város között, repülőgépet nem tudott kapni és felkéreckedett a különvonatra. Megkapta az engedélyt azzal, hogy maradjon a háttérben és az egész uton ne mutatkozzék. Az instrukciót be is tartotta, de a kiszállásnál szó nélkül beült a királyné kocsijába. Ez által kiszoritotta onnan a kormányzót, aki elősször pofonokat igért Ford megbizottjának, aztán hazament. Mr. Ayrest ez nem zavarta, a helyén maradt, sőt a circlenél összes ismerőseit bemutatta a királynénak. Erre Mr. Ayrest kidobták és megcáfolták mindazt, amit mesélt.

Közben másik két ur is összeveszett. Egyikük Washburn őrnagy, aki a királynét hivatalos minőségben kiséri, a másik S. Hills, aki a nyugati államok részéről fogadta a vendéget. Portlandban történt az incidens. Az állomáson Washburn őrnagy beült az autóba a királyné mellé és igy az Oregon állambeli kormányzó kénytelen volt egy másik kocsival megelégedni, holott Mr. Hills neki szánta azt a helyet.

De történtek egyebek is. A királyné siutjének tagja volt az egész utazás alatt Miss Loie Fuller. Ő valamikor világhirü táncosnő volt, aki az ismert serpentin táncot kreálta husz néhány év előtt a varieté szinpadon és beutazta vele a világot. A serpentin tánc abból áll, hogy az előadó magára vesz egy óriási selyem lepedőt olyanformán, mint a pillangó szárnyai, ezt két bottal mozgatja, egy keveset mozog hozzá, mialatt mindenféle szines figurákat vetitenek rá egy laterna magikából.

Miss Fullert a királyné protezsálta, sőt megvédte Caroll ezredes ellen, aki viszont az egész kirándulás vezetője. Az ezredesnek valahogy nem tetszett Loie. Összevesztek s Caroll ezredes el akarta távolitani a volt táncosnőt. A királyné védelmébe vette Miss Fullert és emlékeztette a kiséretét arra, hogy a nő Románia szegényeinek sok pénzt gyüjtött. Az ezredes még egy személyt elintézett, a táncosnő titkárnőjét, aki amerikai hölgy és az uton főleg a minden lében kanál szerepét játszotta. Mr. Caroll oly vehemensen disputált a titkárnővel és oly részletesen és sokáig magyarázta jogait és teendőit, hogy a nő az utolsó utat már ágyban teszi meg és Deuverben mentőkocsi várja az állomáson és szanatóriumba szállitja. Deuverben megválik a társaságtól Miss Fuller is. Igy a táncosnő, a titkárnő, Mr. Ayres, Mr. Hills és ezek barátai nélkül az ezredes, hacsak valaki közben meg nem jelenik, zavar nélkül be tudja fejezni az utazást. Egyelőre más pletykáról nem tudunk.

W. D.

A cseka halálpincéjétől — a kényszermunkatáborig

(Szemelvények a naplómból)

Irta: Gróh Imre

Az egyetlen női fogoly — A halálpincéből a tyurmába Mi is az a cseka? — A cseka áldozatai

Az eddigi közlemények tartalma:

Az ellenforradalmat leverik, a hatalmat a szovjet veszi át. *1920 aug. 19-ikén* a szerzőt letartóztatják. Letartóztatása után kihallgatásra viszik, megigérik neki, hogy szabadonbocsájtják, ez azonban nem következik be. Visszaszállitják a »halálpincébe« ahol két nap alatt száznyolc ártatlan embert végeztek ki. Milyen élet volt a halálpincében? Egy becsületes tisztiszolgát, a ki kenyeret akart vinni a fogolynak, elzavarnak, mert még mindig kapitány urnak mondja a felebbvalóját.

Ezen incidens után egy ideig nem küldött be nekem a cseka pincéjébe Lovász semmit. Csak amikor a csekából a tyurmába (börtönbe) kerültem. akkor járt oda ismét, a tyurma kapujába, hetenként kétszer, a jó öreg Kummer István, hogy beadja nékem azt a kenyeret, amit Lovász barátom küldött be a számomra. Azt a kenyeret, amit Lovász magától vont meg, az ő napi egy font adagjából.

Lovász Bódognak és Kummer Istvánnak köszönhetem, hogy a börtönben éhen nem haltam.

... Naponta este tiz órakor már teljes csend uralkodott a pincében. Ekkor ha nem is aludt mindenki, de legalább hallgatott. Csak itt-ott zavarták meg a csendet a kétségbeesettek kinos sóhajai és *a tetvektől és poloskáktól agyongyötört emberek fájdalmas nyögései.*

Mindjárt az első éjjel váratlan meglepetés ért bennünket. Talán félegy lehetett éjfél után. Az őrparancsnok egy 19—20 évesnek látszó fiatal, intelligens leányt tuszkolt be közénk a pincébe. Előtte hosszu fekete kötény volt, a kötény közepén egy nagy vöröskereszt. A százkét férfi között ő volt az egyetlen nő, a százharmadik lakója ennek a szomoru helynek. A nagy zajra mindenki felébredt és aki csak oda fért a leány felé tolakodott. Mindenki kérdezett tőle valamit. Amint ez már ilyenkor szokás volt.

De ő senkinek sem felelt. Megállt az egyik sarokban, a fejét dacosan hátra szegezte, a zsebéből mahorkát huzott elő, abból cigarettát sodort. rágyujtott és idegesen füstölni kezdett. Egyik cigarette után a másikat szivta el. Egy-két intelligensebb orosz összébb szorult és helyet csinált a számára. De ő nem fogadta el. Igy állt reggelig. Reggel felé azonban már nem birta tovább. Felkapaszkodott az egyik pricsre, — ahol épen helyet csináltak neki — s nem sokára mély álomba merült.

Három napig volt velünk, a százkét férfi között, ez a szerencsétlen leány. Csak a negyedik napon vitték el a cseka női osztályába. Ugyanazon épületnek egy másik pincéjébe.

Hogy miért kellett erre három nap, s miért nem vitték el oda mindjárt az első éjjel, ki tudna erre felelni? Önkénytelenül is eszembe jut egy orosznak a mondása, akivel még a háboru előtt ismerkedtem meg. Azt hiszem 1910-ben. Feleségemmel Svájcon keresztül Párisba utaztunk. A vasuti kupéban hárman ültünk. Feleségem, én és egy idegen, akivel a hosszu ut alatt összeismerkedtünk s akiről csakhamar megtudtuk, hogy orosz politikai menekült, aki kénytelen volt hazáját elhagyni. Az uton sok mindenről beszélgettünk, a legtöbbet persze Oroszországról. Én már nem tudom, hogy miről lehetett szó, csak arra emlékszem, hogy egyszer feléje fordultam s ezt kérdeztem tőle: »*Warum?*« Ő rám nézett, sóhajtott egyet, majd szomoruan igy válaszolt: »*Mein Herr, wissen Sie nicht, überall hat das »Darum« ein »Warum« — nur in Russland nicht.*«

Hosszu orosz fogságom s szibériai számüzetésem alatt de sokszor eszembe jutott ez a mondás!

Aug. 27-éig ültem a cseka pincéjében. Aug. 27-én ebéd után lejött a pincébe az őrparancsnok, s egy papirlapról, a melyet a kezében tartott, két nevet olvasott fel. Egy orosz gárdahadnagynak a nevét és az én nevemet. Egyuttal parancsot adott, hogy szedjük össze azonnal a sátorfánkat és készüljünk a *börtönbe,* — a tyurmába.

Ez a dolog annyira meglepett, hogy az első pillanatban azt hittem, talán nem jól értettem. Oda léptem tehát még egyszer az őrparancsnokhoz s megkérdeztem még egyszer, hogy mit akarnak velünk, s miért szedjük össze a holminkat. Ő megint csak azt mondta, amit az előbb. Hogy át fognak bennünket kisérni a tyurmába.

Sehogyse értettem a dolgot. Mindenre gondoltam volna, csak erre az egyre nem. Erre igazán nem voltam elkészülve. Ha még átkisértek volna bennünket, két társamat és engemet, a kényszermunkatáborba, ahol a többi magyar tiszt is ült, ezt megértettem volna. Ezt mi magunk is kértük. Alig néhány nap előtt egy közös kérvényt — »*zajavlenijé*«-t — adtunk be a cseka elnökéhez, amelyben kértük átutalásunkat a kényszermunkatáborba, ahol társaink is ülnek. A mi bününk is csak az, ami az övék: az, hogy *magyar tisztek vagyunk.*

S most szétválasztanak bennünket. Két társam a pincében marad, engemet pedig a börtönbe kisérnek. Sehogy sem tetszett nekem ez a dolog. Meg voltam róla győződve, hogy hármunk közül engemet illettek a legsulyosabb váddal. Ezért kisérnek most át a tyurmába.

Nem sok jót vártam a börtöntől. A legkevésbé azt, hogy onnan hamarosan kiszabaduljak.

Mielőtt folytatnám élményeimnek további leirását a börtönben, egy-két szót szeretnék még szólni a Csekáról. Mindenek előtt elszeretném mondani, hogy tulajdonképen mi is az a »Cseka«, hogy született, s honnan kapta a nevét.

A *cseka nem egyéb, mint titkos politikai rendőrség,* amelynek feladata volna az ellenforradalom, a *spekuldció* és a *sabotages* elleni küzdelem. Ugyanaz, ami a cári »*Ochrana*« volt, csakhogy ennél sokkal fontosabb szereppel.

1917 október 28-án ragadták magukhoz Petrogradon a bolsevikiek a hatalmat. A népbiztosok első ülései egy hatalmas, nagy iskolaépületben folytak le a »*Smolny-Intézet*«-ben. Ezt az épületet miután a vörösök még gyengék voltak s nem érezték magukat teljes biztonságban — megerősitették s belőle valóságos várat épitettek. Ennek a várnak a parancsnoka a hires *Dzserzsinki* lett, aki ezreket meg ezreket küldött a másvilágra, s akit még nem is oly régen, csak néhány héttel azelőtt gyilkoltak meg Moszkvában.

Dzserzsinszki mindenfelé az egész városban őrjáratokat szervezett s egész Petrográdot *spionokkal* árasztotta el. Mindenkiben ellenforradalmárt látott, s minduntalan összeesküvéseket fedezett fel. Ezer meg ezer számra tatróztatta le és végeztette ki az ártatlan embereket.

Az ellenforradalom hatásosabb leküzdésecéljából az ő inditványára alakitja meg még 1917 december 20-án a népbiztosok tanácsa a »*rendkivüli bizottság*«-ot, a »*Csrezvicsajnaja Commissia*«-t, amely a Smolni-intézetben székel s amelynek elnöke Dzserzsinszki lesz. A »Csrezvicsajnaja Commissia« kezdőbetüitől, a »Cs« és »K« betüktől kapta nevét a »*Cse-Ka.*«

1918 márciusában a szovjetkormány Petrográdból Moszkvába költözik át. Vele együtt átköltözik Dzserzsinszki is, és a »*Ljubjanká*«-ban megszervezi az összes orosz csekát, a »*Vszerossiskaja-csrezvicsajnaja-Komissia*«-t, azaz kezdőbetüi után röviden a »*We-cse-ká*«-t. Természetes a petrográdi Cseka tovább müködött »*Pe-cse-ka*« név alatt. Nevezték »*Gorohowaja*«-nak is, azután az ucca után, amelyben feküdt. Parancsnoka *Uritzki Mózes volt.* Uritzki ellen később merényletet kiséreltek meg. Ezért a merényletért a szovjethatóságok nyolcszáz *ártatlan tiszt lövettek agyon.*

A petrográdi és moszkvai csekák mintájára csakhamar minden városnak meg volt a maga csekája. *A krasznojarszki* csekának a neve tulajdonképen »*Gubcseka*« volt, azaz *Guberniumi* cseka, miután hatásköre az egész Jenissejszki-Guberniumra kiterjedt.

Amikor mi 1922 április elején kicserélés céljából Moszkvába érkeztünk, már a »*We-cse-ka*« helyét a »*Ge-pe-u*« foglalta el, azaz a »*Gossodartstvenoje-Politicseszkoje-Upravlenije*« — *Az állami politikai igazgatóság,* amelynek elnöke *Unschlicht* lett, de csak névleg. Valóságban továbbra is Dzserzsinszki maradt Az intézmény nevének megváltoztatására és Dzserzsinszki leváltására a külföld miatt volt szükség. Oroszországnak szüksége volt a külföldre. Ezért kellett előbb a csekát átszervezni. Tényleg azonban csak a név változott, a lényeg az maradt.

Még csak egynéhány statisztikai adatot szeretnék közölni annak megvilágitására, hogy micsoda tömegben gyilkolja le a cseka áldozatait.

Adataimat *Ch. Sarolea edinburgi egyetemi tanár* »*Impression of Soviet Russia*« *c. könyvéből vettem.* Ch. Sarolea ugy a háboru előtt, mint a háboru után is hosszabb időt töltött el Oroszországban s kitünően ismeri az orosz viszonyokat. Könyvében a *bolsevista statisztikai hivatal* egyik kimutatását közli, amely szerint 1923 év végéig a cseka: *28 püspököt, 1219 papot, 6000 tanárt és tanitót, 9000 orvost, 54.000 katonatisztet, 260.000 legénységi állományu katonát, 70.000 rendőrt, 12 950 földbirtokost, 355.250 az intellektuális osztályhoz tartozó szakembert, 193.290 munkást és 815.100 parasztot, azaz összesen 1,776.837 embert végeztetett ki.*

Ennyit mond a hivatalos kimutatás. Ezt maga a cseka mutatja ki. S én állitom, hogy az áldozatok száma *ennél jóval nagyobb.* Az egyes városokban, falvakban stb. sok ezer meg ezer olyan embert tettek el láb alól, akikről a központban nem is tudnak. S igy a statisztikai hivatal sem vehetett róluk tudomást.

Esti kertben

Irta: Révész Béla

Távol a várostól, robottól, szabadságon voltam a nyáron.

A hegyláncok ugy futottak, hullámoztak egymás mögött, hogy alig értük el a völgyet: megakadt lejtők között, varázslómesszi a nyüzsgéstől, harsanástól, csöndmarasztaló rengetegek alján a kápolna csengetyüje ugy zendült délben és este a falucska fölött, mint magányos ember hangja, ha fölbuzdultan a világra rákiált és a nosztelen légben visszahangzik a viszhang . . .

Henyélni, felejtkezni, befelé duruzsolni: serkentő tájék volt a szelid vadon; az erdők szerpentinje csak ugy surrant a láb alá, a magosság terelt, köröskörül a fenyvesek nyilegyenesen mutogatták a világosságot és a tekintet mégis elakadt a halkan megszőtt homályban; avar, toboz és gyep szagosodott és tisztasággal érintgetett, mint az urnapi illatosság; a férfias tölgyesek ballagdáltak mellettem és a megcsipett nyárvégi koronájukról csurgott alá az erre hajló nap; szikrázó lombok levelek csipkés kapuján át tisztásra bukkantam, melyiek halmain pirinyó temető vidámult.

A ferde napsütés meghintette a lankást és az aprócska temető a füvek zöldjéből fölélénkült, mint derült, elejtett casetta a váratlan tekintet előtt. Kacskaringókkal ékes vasrács szökdelt körülötte, karcsu, könnyü, aranyhegyes lándzsák a négyszó őrködő vonalában; elvonuló, magányos különösség, mely azért a rács arabeszkjei mögül integetett, e nyáralkonyati érett paráznaságban oly kacéron, fölsugárzón, hogy a »Föltámadás« kapuja előtt megtorpantam, a cifra vaskilincsét megfogtam, megnyomtam a temetőben voltam. Husz-harminc sirhalom mindössze és a magas füben még van hely. A hegyi majorságokban, a környező falvacskákban, tán nem igen halnak az emberek . . . A fenyvesek persze errefelé legyezik a halandókat, az éles hajnal errefelé tövestől rázza meg az emberfiát, a napsütés pedig oly piritva zuhog a bőrükre, fejükre, hogy élet ez, akármennyire zsongitó is eme nyoszolyákkal szendergő kalitka . . .

A sirok fejfáin, márványain öreg évszámok. Busongva beszél a fölirás a vén jágerről, akit elágyaztak itten: a kilencvenéves kovácsnak hü hitvese husz év óta igéri, hogy majdan férje mellé tér és a pázsit mellette vetetlen; az erdész fiatal felesége is meghalt és a csecsemőjével együtt a gyerekágyból átplántálták ide: a hevült napsütés gyujtogatja a rozsdás és aranyba vésett betüket, olvasmány a fejfa, a márvány s a rendületlen hallgatásban sajátos beszédjük van a föliratos fogadkozásoknak, kábuló ájtatosságoknak, naiv, szelid, gyönyörüt érző istenhozzádoknak...

Lehel az erdő. Palástos meleg omlik, ömlik alá az alkonyati derüből.

Bölcs közömbösség, sugdosó béke, elkaroló harmónia a haragvó tájak közé ékelt parcellán.

Mily melódiás, ringó, teljes, hatalmasan elbizakodott az élet a sirok fölött...

A pedáns ágyak visitanak: a muskátli, sarkanytus, paprikavirág, legényrózsa, bazsalikom elboritják az öreg jágert, a magzatot is az anyával együtt; másutt piros futórózsa fonja magát a vaskeresztre, az olajfa ezüstje porzik, a nyilazó rekkenőben: fölforrt melegség és a méhek, lepkék még promenádoznak az esti verőfényben.

Füszer, édesség áramlik a kertben, a parasztvirágok szinte fölemelik az ajkukat és mézes kivánkozásuk még magukra rántják a részeg lepkéket, döngő, ődöngő méheket.

Illat, iz, bibe, porzó nászba szédülnek továbbszülető holtak fölött . . .

Halál és Élet mily fölséges egyensulyban testvérkednek . . .

A betakaró pillantásu. Mindenhez elsugárzó fényesség az ág peremén ugy néz errefelé, mint az Isten szeme . . .

Váltó rendjével fordul az este...

Még egyszer eszméletemre szedem a tündöklő kis temetőt, a daloló alkonyatot: körös-körül...,

Kezem a rácsos kapu vaskilincsén, bucsusan visszatekintek a vén jáger ágya felé, a felejtkező lepkék, méhek keringő falkájára, kezem a kilincsen, markolom, megnyomom, az ajtó nem nyilik...

Elfordultam a rácsos kaputól, a pillantásom még ráakaszkodik a lövellő káprázatra...

Az ajtó nem nyilik...

— Ej... Na...

A kilincset megnyomom, a zárat megrázom...

Nem nyilik...

— Ej... Na...

Meghökkent idegességgel nevetgélek.

A kezem a kilincsen.

Zavart mosolygással vissza-vissza tekintgetek...

Az elsülyedt napgolyó csikja lankadtan még világit, de már árnyulnak, barnulnak a muskátlik a sirok fölött.

A vén jáger ágya mintha elszélesednék...

Tétova idegeskedéssel nevetgélek, az eltünő lepkéket, méheket keresgélem... a vaskaput megrázom, az ajtó nem nyilik...

A kezem a kilincsen, az arcom visszavissza fordul... a zár talán rácsapódott a horgára... billenő higadsággal megszemlélem.

Fogom, markolom a kilincset egy kézzel, két kézzel, fölcipelve alárántogatva...

Este van...

A kis temető nem vidámodik, elborul és látom, amint az ágyak egymáshoz huzódnak, összemennek...

Az ajtó nem nyilik..

Ügyetlenség, elhamarkodás... nyugton kell megfogni a kilincset, fölemelni, az ajtót kitámasztani, fölébe hajolni, gugoló ránehezüléssel fölrántani...

Fülledt az este, veriték siklik alá a nyakamon...,

Nyekereg a kilincs, a závár nem mozdul...

Meleg fejem vissza-vissza fordul, sürüsödő lepel bocsátkozik alá a temetőre.

Nevetgélek, a vén jágerre, a magzatos anyára ránevetek...

A vén tanitó nyoszolyája mögött csuklyás, takaródzó, valaki bólogat...

Az olajfa...

Oh, ezek az alig mozduló esti szürkületben mégis hajlongó fák... a temető parkjában... lejtők ingó sürüjében, magaslatok kuszált feketéjében, hegyhátak lüktető rengetegében és a csillag taszit, a firmamentum elhajlik s nincs más, csak a holtak udvara...

A békülést fölboritja az ösztön és az iszonyodás förgetegével megdöngetem a rácsos kaput.

Az ajtó kivágódik. —

Áthullottam a »Föltámadás« küszöbén, éreztem, amint magához ragad az Élet...

Putnik vajda a szerb Napoleon

Pavlovics Zsivkó tábornok feljegyzései alapján irta: Szabó Tibor

Abból az alkalomból, hogy a jugoszláv kormány Putnik vajda földi hamvait hazahozatta és ünnepélyes formák között helyezte el arra a helyre, amelyet a legteliesebb mértékben kiérdemelt nemzeti kegyelet kijelölt számára, helyénvalónak tartom, hogy mint Putnik vajda legszebb haditetteinek egyik közvetlen és katonai beosztásommal fogva egyik legnagyobb áttekintéssel biró szemtanuja, szerény tehetségemhez képest pártatlanul adózzak e kiváló ember és ritka képességü hadvezér emlékének.

Kumanovo. Bregalnica. Cer planina és Suvobor örökre halhatatlanná tették Putnik vajda nevét a hadtörténelemben.

Putnik vajda volt az egyetlen hadvezér, aki Napoleon után és óta a napoleoni elveket állandóan és következetesen a legtisztábban és legsikeresebben alkalmazta és pedig nem csak a háboruban, hanem már békében is a hadseregszervezés körül.

Ez a békebeli müködés volt az alapja és kulcsa azoknak az óriási sikereknek, amelyeket Putnik vajda és a szerb hadsereg arattak.

Abból a napoleoni elvből kiindulva, hogy mindjárt a háboru elején az erők összesitésével és együttartásával oly csapást mériünk az ellenségre, amely lehetetlenné teszi számára a háboru további folyamán oly erőket összegyüjteni, amelyekkel a győzelmet kivivhatja, Putnik vajda a szerb hadsereget ugy szervezte meg, hogy az első balkáni háboru kitörésekor 15 gyalog hadosztályt, vagyis a szerb nép összes fegyverforgatható ereiét vetette, már az első pillanatban a szervezetlenül álló török birodalomra.

Hogy ez milyen teljesitmény volt a két és fél milliónyi lakosságu Szerbia részéről, azt csak akkor tudjuk megérteni, ha számbavesszük, hogy az ötvenegy milliónyi lakosságu osztrák-magyar monarchia a világháborut 56 gyalogosztállyal kezdette meg.

Az első fényes haditett, amely Putnik vajda nevéhez füződik *Kumanovo*, ahol a szerb fegyverek véglegesen kiköszörülték a Koszovonál eltett csorbát. 1912 október 24-ike döntötte el nemcsak Délszerbia sorsát, hanem nagymértékben biztositotta a szövetségesek győzelmét a törökök felett.

A csata első napján a törökök heves ellentállást tanusitottak, sőt ellentámadásba is átmentek, ugyhogy estefele a szerb front egyes helyeken már ingadozni kezdett.

Putnik vajda minden valószinüség szerint nem volt elkészülve a törökök ilyen erős ellentállására, mert midőn a vranjei főhadiszálláson, ahol Péter királlyal együtt ebédelt s egy küldönc átadta neki a csata kedvezőtlenebbre forduló első helyzetjelentést, láthatólag felindulva igy szólt: *holnap Kumanovonál győznünk kell, mert ettől függ a háboru sorsa.* Putnik vajda azonnal parancsot adott ki, hogy másnap az összes tartalék az utolsó emberig a tüzvonalba vetessék, sőt még a trén és tüzérlegénységet is felfegyverezte és a raivonalba dobta.

Putnik vajdának ezt a napoleoni gesztusát, *napoleoni* siker koronázta. Az összes tartalékok rögtöni harcba dobásával a török hadsereg döntő vereséget szenvedett, mielőtt az utban levő segélycsapatok beérkezhettek volna s vad futással menekült Szaloniki felé s utjában teljesen feloszlott. Délszerbia ezekután, mint érett gyümölcs hullott a szerb hadsereg ölébe.

Putnik vajda rendkivüli felelősséget vállalt magára a szerb hadsereggel és hazájával szemben, amikor az összes tartalékok azonnali bevetésével mindent kockára tett, de ha nem igy cselekszik, a közben esetleg beérkező török csapatok megváltoztathatták volna nemcsak a kumanovoi csata, hanem az egész Balkán háboru kimenetelét.

A másik nem kevésbbé ragyogó fegyverténye Putnik vajdának *Bregalnica.*

A törökökkel kötött fegyverszünet után 1913 juliusában a bolgárok váratlanul megtámadták a Délszerbiának Bulgária felé eső határán felvonult szerb hadsereget. A nem várt támadás következtében, a szerb hadsereget első állásaiból kiszoritották. Putnik vajda ismét az összes tartalékok azonnali harcbavetésével oly döntőleg megverte a bolgár hadsereget, hogy az minden további akcióra képtelenné vált.

Putnik vajda a világháboruban az osztrák-magyar hadsereggel vivott küzdelmekben uiabb hervadhatatlan babérokat szerzett.

A Cer planinán *(Macsva)* 1914 augusztusában aratott győzelem egyike a hadvezetés klasszikus példáinak.

Az augusztus 13-tól 18-ig lezajló átközetben az osztrák-magyar hadsereg részéről a 8-ik és 13-ik hadtest vett részt öt gyaloghadosztállyal, összesen 59 zászlóalial.

Putnik vajda ez alkalommal is gyönyörüen alkalmazta azt a napoleoni elvet, hogy az ellenség döntő megverésére minden rendelkezésre álló erőt egyesiteni kell. A hadvezéri elhatározottságnak és akaraterőnek maradandó példája lesz mindenkor, az a gyorsaság, amelylyel Putnik vajda pár nap alatt az osztrák-magyar hadsereg 59 (a megsemmisült cseh hadosztályt leszámitva 47) zászlóalja ellen a mindhárom szerb hadsereg 116 zászlóaliát tudta páratlan energiával egyesiteni és harcba vetni.

Az osztrák-magyar hadsereg óriási veszteséget szenvedett emberanyagban és felszerelésben, de még nagyobb volt az erkölcsi veszteség.

Putnik vajda győzelmeinek a koronája *Suvobor.*

Azokban a véres és makacs harcokban, amelyeket a szerb hadsereg 1914 szeptember havától egész novemberig folytatott a Drina és Száva partján vitézül védelmezve hazáia határait, a szerb hadsereg csaknem minden lőszerkészletét felemésztette.

A szerb hadsereg két alternativa elé került. Vagy rövidesen oly döntőleg megveri az osztrák-magyar hadsereget, hogy az harcképtelenné válik addig, mig Szerbia ujabb lőszerkészletet gyüjthet magának, amennyiben ez nem sikerül, ugy a szerb hadseregre a teljes megsemmisülés várt.

Átkelni a Drinán és az osztrák-magyar hadsereget Boszniában megerősitett állásaiból döntőleg megverni ez teljes képtelenség volt. Putnik vajda ekkor elhatározta, hogy hadseregével önként visszavonul a Kragujevác—aranygyelováci megerősitett vonalra, amely a terepnél fogva is Szerbiának legerősebb hadállása volt.

1914 november 6-ikán adta ki Putnik vajda a visszavonulási parancsot, amelvet előzetesen a tüzérség és trén hátra rendelésével mintaszerüleg előkészitett.

November hó közepén érkezett a szerb főhadsereg a legnagyobb rendben azokba a hadálásokba, ahonnan döntő csapást szándékozott mérni az ellenségre. Putnik vajdának november hó *második felében* hatalmas segitőtársa akadt az időközben beállott rossz időjárásban. A szakadatlan esőzések ugy megrongálták az amugy is rossz szerbiai utakat, hogy azok áthatolhatatlan sártengerré változtak. Szemtanuja voltam annak, midőn a hagyományos tizenhat ökör sem birt egy megfeneklett kis tábori ágyut a sárból kivontatni. November hó végén érkezett a szerb utóvédekkel folytatott állandó harc és az időjárás viszontagságai által agyoncsigázott és a tifuszjárvány által sujtott osztrák-magyar hadsereg a francia és angol nehéz tüzérség által védett szerb hadállások elé. A legutolsó baka is nemcsak érezte, hanem hirdette is, hogy ez a hadsereg megvolt verve még mielőtt egyetlen egy puska is eldördült volna. A szerb hadsereg fellegvára elé *nem egy hadsereg, hanem egy lerongyolódott, kiéhezett és kimerült embertömeg érkezett,* amelytől az egész tüzérség, lőszer és élelmi vonatok napi járóföldekre lemaradtak. Midőn a hadosztálvparancsnokságok jelentették a hadseregparancsnokságnak, hogy lőszer, élelem és tüzérség nélkül nem lehet az amugy is bevehetetlennek látszó szerb állásokat megtámadni, az a válasz érkezett, hogy *szuronyrohammal kell azt elfoglalni.* Putnik vajda mesterien használta ki azt a körülményt, a melvet *egy betegagyu hadvezér teremtett meg számára.*

Putnik vajda a nagy hadvezér éleslátásával felismerte, hogy elérkezett a döntő pillanat, midőn a Szerbiában harcoló osztrák-magyar hadsereget nemcsak megverheti, hanem meg is semmisitheti. Ezt figyelembe véve nemcsak a csapatok állományát egészitette ki harmincezer ujonc beosztásával, de fegyver alá hivta a hatvanadik évig Szerbia egész népfelkelését, sőt Pasics miniszterelnökkel egyetértésben Kragujevácához rendelte a bolgár határon felvonult harmadik hadosztályt is. Ezeknek az intézkedéseknek következménye volt, hogy az osztrák-magyar hadsereg döntő vereséget szenvedett, halottakban és sebesültekben harmincezer, foglyokban hetvenezer embert vesztett el s csupán harmincezer ember érte el a Száva és a Drina tulsó partiát.

Putnik vajda a rábizott feladatot oly brilliánsul oldotta meg, amelyre kevés példa van a hadtörténelemben.

Az osztrák-magyar hadsereg hosszu hónapokra harcképtelenné vált, mely idő alatt Szerbia ujabb erőket gyüjthetett a további védekezésre. Hogy ez nem járt sikerrel az csupán annak tudható be, hogy a hadvezetést Mackensen vette át, aki Putnik vajda módszerével dolgozott.

Putnik vajda azok közé a ritka emberek közé tartozott, akiknek valódi értékük messze felülmulta a hirt és dicsőséget, amelyet keltettek. Ha valaha ember volt, akinek egy nép nagyságát köszönhette, ugy Putnik vajda és kiváló támogatói *Misic* vajda és *Pavlovics* Zsivkó tábornok a hadseregparancsnokság operációs osztályának vezetőie azok közé tartoztak.

ALAKOK

Repülő

(Az ember a földgolyó egyetlen teremtménye, akinek a repülés kenyérkereső foglalkozása is. Például a madaraknak csak veleszületett hivatása a repülés. Hadd köszöntsem hát az embert, immár nem azzal a részeg, regényes lelkesedéssel, mint annakidején Blerio-t, kinek rozoga masinája először rebbent föl szemem előtt, hanem józanul és boldogan a biztos gépészt, aki majd menetrend szerint indul és érkezik Bécsbe. Itt a rákosi repülőtéren adtunk egymásnak találkozót. Ő még nincsen itt. Pár perc mulva berobog az autója, utrakészen ül benne, bőrkabátban. A pilóta szerény, kedves ember, félénk, mint egy gimnazista, szénfekete bajuszkával és minden lehető kitüntetésekkel, harminchat éves, haját föltelé fésüli. Egy óránk van. Addig cigarettázunk, beszélgetünk.)

— Mondja, családos?

— Négy gyermekem van, a legidősebb kilenc éves fiu.

— Az is repült már?

— Többször.

— Mi lesz belőle?

— Természetesen pilóta akar lenni, de bár ne lenne.

— Miért?

— Minek. Legyen más.

— Az ön édesapja micsoda?

— Vasutas, Sziklaszoroson.

— Szóval magasan, a hegyek felett. Gondolt arra, hogy valamikor repülni fog?

— Erre bizony nem gondoltam. Hanem sokat játszottam az édesanyám varrógépjével, kézzel hajtottam, tetszett a zakatolása. *(A gépet kivontatja a hangárból.)*

— Aztán mi lett?

— Géplakatos.

— Mikor ült először gépen?

— 1911-ben. Azóta folyton a levegőben lógok. Aki egyszer jót kortyintott belőle, nem itt, hanem ott fönn, a mi magaslati klimánkon, az mindig visszavágyakozik. Szeretem a levegőt.

— Hogy szereti?

— *(Egy jó hasonlaton gondolkodik s mint huszadik századbeli ember meg is leli.)* Mint a kokainista a kokaint. *(A mult században ezt igy mondták: mint a galamb a tisztabuzát.)*

— Ideges?

— Csak itt lenn. Ott *(az égre mutat)* soha.

— Most hány méterre fog fölkapaszkodni?

— Az mindig a légrétegektől függ. Tekintve, hogy szép az idő, 1500 méterre.

— Milyen madarakkal szokott találkozni?

— 200 méter magasságban van a vércse, meg a gólya, a fecske 800 méter magasságban röpül, a sas 2000—3000 méter magasságban.

— Legalább köszöntik egymást?

— Mint a kollégák. De azok a madarak, amelyek nem benzinnel szállnak, nagyon félénkek. A köszáli sas is vadul menekül a motor kattogásától. Gyávább az a nyulnál.

— Hol volt a háboruban.

— Hydroplánnal keringtem Ancona felett. Akkoriban mindenki mihozzánk tódult, a szegény komisz bakák a repülőiskolába igyekeztek a sok tetü, bolha elől. Mi voltunk az urak, vezérkari tisztekkel paroláztunk. 1500 embert képeztek ki a repülőiskolánkban. Ezeknek 90 százalékát az ellenség lötte le, 9 százaléka pedig, mint friss fiu, akit csak gyorsan tanitottak ki, az első légi párviadalkor elvesztette fejét, agyonvágta magát. Haj, de gyakran temettek nálunk. Én is minden repülés előtt összecsomagoltam a vackaimat, átadtam a tisztiszolgámnak, hogy majd küldje haza. Maradtunk 150-en.

— Mi a legnagyobb távolság, amit megtett?

— Amsterdam—Budapest.

— És a magasság?

— Csak 8000 méterig jutottam. Többre nem volt szükség. Nem nagy dolog. A szív valamivel gyorsabban ver. Egyébként a magassági rekord ma 12.800 méter, a távolsági 5000 kilométer, Páristól Omszkig egyfolytában. Ezek a gépek afféle légi tankok, 3000 kiló benzint cepelnek magukkal. A gyorsaság rekordja 476 kilométer óránként.

— Ki ma a legnagyobb légi hatalom?

— A francia, 5000 egységgel, utána mindjárt a cseh jön 2000 egységgel, csak aztán következik az angol meg az olasz. A légi kereskedelmet az egész világon 600 gép bonyolitja le, ebből ránk 25 esik. A többi 108 repülőgépünk szárnyát — a békeszerződés értelmében — összetörték, gyujtómágneseinket elvitték.

— A szerencsétlenségekkel hogy állunk?

— Legtöbb van a frankciáknál, mert azoknak sok a gépük s büvészkednek. Sehol a világon nem bosszulja meg ugy magát a hanyagság, mint itt. Az angol a legtapasztaltabb, a német a legalaposabb.

— Hol legbiztonságosabb repülni?

— Isten ugyse nem dicsekszem, de minálunk. Mi vagyunk a legszegényebbek, tehát legjobban vigyázunk.

— Babonás?

— Rendkivül. Először is nem engedem magam lefényképeztetni indulás előtt, a harctéren volt egy kóc-majmom, anélkül sohasem szálltam föl. Aztán mindenféle bolond varázsigéim is voltak. Egyidőben, mielőtt a gépembe léptem volna, természetesen ballábbal, folyton ezt kellett mondanom: popokatepetl.

— És segitett?

— Amint láthatja.

— Ma már nem mondja?

— Fölösleges. Ma a repülés olyan biztos, hogy szinte unalmas. Nem varázslók vagyunk, mint tiz évvel ezelőtt, hanem szürke hivatalnokok. A biztonság 100 százalékos. Több annál 101 százalékos. Négy év óta járom ezt az utat. Ezalatt mindössze az történt, hogy egy utas belevágta fejét az egyik szárnyba, meg hogy kipottyant egy köteg bécsi ujság, melyet rosszul rögzitettek meg. Edisonnak van igaza. Ő tőle 1908-ban megkérdezte valaki, hogy ráülne-e repülőgépre? Az öreg Tamás tamáskodott. Azt válaszolta, hogy még nem ülne repülőgépre, mert a repülés 80 százalékát a pilóta végzi s csak 20 százalékát a gép. Majd ha a gép végzi a repülés 90 százalékát s a pilóta csak 10 százalékát, akkor majd ráül. Hát ez az idő elkövetkezett. Bizonyára hallott arról az esetről, hogy egyszer a pilóta kiesett a gépből a gép pedig tovább repült. Nem tudták, mi lett a géppel. Négy nap mulva megtalálták egy buzatáblán, kifogástalan siklórepüléssel szállt le a kalászok rugalmas felületére, miután elfogyott a benzinje. Egyetlen sérülés sem mutatkozott rajta.

— A gép már okosabb, mint az ember. A benzin gondolkozik helyettünk. De azért önök között is akadnak, akik félnek?

— Hogyne. Vannak olyanok, akik egy bizonyos idő után földiszonyt kapnak, a leszállás előtt idegeskednek, kipottyannak a gépből. Ezek már tulrepülték magukat. Ismertem egy ilyen pilótát. Játszva csinálta meg a légbukfencet, dugóhuzót, ezerszer is fölszállt, de egyszerre fölmondta az idegrendszere a szolgálatot, még a motor berregést sem birta hallani, azonnal rosszul lett tőle.

— Csak fiatalok repülnek?

— Láttam már olyan pilótát is, aki 56 éves korában tanult s kiváló repülő lett belőle.

— Mi a repülés legnagyobb öröme?

— Az, hogy három dimenzióban mozgunk: ez valami komondhatatlan hatalmi érzetet, a mindenhatóság mámorát gyujtja föl bennem, egy csodálatos, megokolt nagyzási hóbort fog el, ilyenkor. De furcsa meglepetések is várnak ránk. A centrifugális erő olykor megtréfál bennünket. Egyszer a fordulónál, amint hirtelen bedöltem, föl akartam emelni a lábamnál heverő pár kilós fényképező-gépemet. Meg se birtam mozditani. A sebes repülésnél pedig, a 450 kilométeres rekordnál pedig azt tapasztalták, hogy a pilóta a fordulónál szörnyet halt. Nem tudták, hogy mi ennek az oka. Aztán a mérnökök kezükben az ironnal kiszámitották, hogyha a gép ilyen sebességgel halad és hogyha a pilóta 30 foknyi szögben fordul be, be, akkor az ember másfél kiló agyveleje a centrifugális erő folytán 20 kilogram önsulyu lesz, ugyhogy a repülő nyomban gutaütést kap. Pardon. *Beugrik a gépbe, leszijazzák).* Indulunk.

— Mit tapasztalt az utasokról?

— Azt mondják, hogy csak a levegőben a jó. De egy különös: minél jobban vágtatunk, annál türelmetlenebbek, hamar megszokják a gyorsaságot, elvesztik mérték-érzésüket. Lent négy hosszu óráig gurulnak az ugynevezett gyorsvonaton Bécsig. Én ha jó hátszelet kapok, egy óra egy perc alatt teszem meg az utat, de nekik ez is sok, örökké az órájukat nézegetik.

— Mi a legkellemetlenebb a kezdő utasnak?

A gurulás, mert az ráz. *(Mégis csak nehéz elszakadni az anyaföldtől.)*

— Olykor le kellett szállnia utközben is?

— Csak a köd miatt, olyan viharban is vigan repültem, mikor az Andrássy uton fákat csavart ki a szélvész. Pompás gép ez. *(Megkopogtatja a fatüléstt, én is kopogok.)* Négy éves. Azóta azonban 82 féle változtatást tettünk rajta, mindig ujra és ujra átalakitják, aszerint, hogy mit tapasztaltunk.

— Mit csinál majd ezen az uton? Enni is tud?

— Csak legyen mit.

— Ujságot olvas?

— A szél innen egy egész könyvtárat elfujna. Hanem cigarettázom. Bécsig két-három cigaretta. Rövid az ut.

(Csöngetnek, ez már az indulás. Az utasok beszálltak: egy párisi hölgy a tizenkétéves kisleányával, egy bolgár kereskedő, egy pesti öregur, tul a hatvanon, egy vidéki nagyiparos, kövér, testvérek között is 95 kiló. Potomság. A gép teherbiró ereje 600 kiló. Mindenki föltelé tekint, az eget kémleli, mint a tengerész a tengert. A kövér nagyiparos a pilótához hajol, érdeklődik jó utjuk lesz-e, az azonban csak a bajusza alól felel, hogy majd a végén megmondja. Porzik az őszi fü, csillog a napfény, gurulnak, lihegve lüktet, acsarkodik a motor, oly fülsiketitő lármával, mintha az egész földgolyót magával ragadná. Hajrá, már repülnek, legyőzték a nehézkedési erőt. Newton, szégyeld magad. Az én pilótám ott van a hegyek felett, az erdők felett, pirinyó pont az öt utasával együtt, nyugat felé száll egyenletesen, de még nézem, integetek, szerencsés utat, önkéntelenül kiabálok, éljen, éljen).

Kosztolányi Dezső

Soma

avagy

a meztelenség kultusza

Nem Samu és nem Samuel, igy: *Soma.*

Egy lap fején láttam meg ezt a nevet, mikor is azt gondoltam magamban: be előkelő vagy te nekem Samu! A rikkancs azonban, aki árulta Somát, felvilágositott, hogy ez a Soma nem azonos és nincs rokonságban semmiféle Samuval és kérjem vissza a tandijat a görög tanáromtól. Mert *soma* görög szó és magyarul *azt jelenti, hogy test.*

Ha egy kicsit logikusan gondolkoztam volna, erre magamtól is rá kellett volna jönnöm. A lap fején igaz, hogy ez a név tündököl, hogy

S O M A

ami tényleg valamelyik Samu képzetet ébreszthette, de egy sorral alább már Soma pontos definiciója olvasható:

DAS MAGAZIN FÜR KÖRPERKULTUR UND KUNST

Szóval a testkultura és müvészet magazinja.

Ha netalán nem értenék a szóból, ugy a cimlap leplezetlenül elárulja, hogy a jelen magazinban mezitelen testek vannak raktáron. Közelebbről megszemlélve a cimlapot, egy teljesen pucer Soma, illetve egy tetőtől talpig mezitelen Sománé ötlik szemünkbe, aki ugyan nagyon igyekszik egy fa mögé rejtőzködni, de higyjék el nekem igen tisztelt hölgyeim és uraim, ez csak egyszerü póz. Mert bár a fáktól nem láthatni az erdőt, ettől a fától, amely mögé nagyssága bujt, mindent lehet látni. Mindent, a soknál is többet, az összes előnyöket és az ügy hátrányait. Mindent, ami a test fogalmát kimeriti. A hagyományos fügefalevelet is hiába keresem, amin szintén nem szabad megütközni, hisz a természet alaptörvénye, hogy ősszel a fügefalevelek lehullanak.

A régi időben az ilyen Somára azt mondták, hogy pornografia. Ma testkultura a neve. A bécsi könyvesboltok kirakatában, ujságárusitó helyeken közszemlére vannak helyezve az ilyen testkulturális füzetek, amelyek Középeurópa müveltebb országaiban gomba módra szaporodtak el.

A Soma tejtestvérei »*Die Freude*«, magyarul »Az öröm« és »*Das Lachen des Lebens*«, ami viszont annyit jelent, hogy az Élet kacaja. Van még egynéhány ilyfajta képesujság a serdültebb ifjuság részére, azonban senki sem követelheti tőlem, hogy tanári precizitással felöleljem az egész idevágó irodalmat. Nekem egyelőre elment a kedvem az ölelléstől. Én láttam ezeket a magazinokat, amelyek homlokukon egy-egy mezitelen hölgy fotografiáját viselik. Többnyire az idősb korosztályból való nénik állanak a fotográfus gépe elé és én csak a fényképészen csodálkozom, aki a fekete kendővel masináját és nem a lefotografálandó nagyságokat boritja el. Müvészet vagy szépség annyi sincs ezekben, mint amennyi ruha van rajtuk, pedig ruhát vagy leplet egy nagyitóüveggel sem vagyunk képesek felfedezni. A textil olyan vad ellenségeivel állunk itt szemben, hogy szinte érthetetlen, hogy miért is gyártanak a textilgyárosok szövetet. Az egyszer már biztos, hogy ennek az iránynak a hivei mentesek ruházati gondoktól. Az álláspont, amire a mezitelenség apostolai helyezkednek, röviden a következő:

> Ha görög szobrok mezitelensége nem sérti a közszemérmet, miért sértené az emberi test? Mezitelen teste mindenkinek van. A testkultura, a test szépsége, tulemelkedik a prüdérián, a normális ember kitárja mezitelen mellét a napnak.

Énfelőlem tárja ki, *én nem fogom* ellenezni, ugyszintén senkitől sem fogom kérdezni, hogy miért járkálsz meztelenül, ha ez neki örömet képez. Tessék az élet kacagóinak cselekedni a szivük vágya szerint. A milói Vénusz szobrán magam is gyönyörrel elpihentettem a szememet, de az ezekben a füzetekben lefotografált és lefektetett Vénuszokat, akiknek sajnos megvan mind a két karjuk, szivesen betakarnám a szürömmel. Be én, szegények, bár nem vagyok és nem voltam soha a budapesti Zrinyi-gárda tagja, amely gárda meghal, de nem türi, hogy festményeit a kirakatban kiállitsák. Nem szeretnék itt a magam szabad és szabadelvü, minden modern áramlatot megértő szellemével kérkedni, biztos, hogy a kor dekadenciája nem igen hoz ki a sodromból és az álszenteskedők felháborodásában sohasem osztozkodom. Mégis be kell vallanom, hogy amit a Soma és társai csinálnak, egy kicsit émelyitő. Ezek a disznók csupa csunya nő fotografiáját reprodukálják. A Soma (megjelenik Lipcsében, felelős szerkesztő dr. Ernst *Schertel)* nyolcadik számában van egy csoportkép (Phot. Bill *Donsbach)* a cime: *Nacktsport,* ami annyit tesz, hogy mezitelen sport. A képen csak sport nem látható, de annál inkább mezitelenség. Mezitelen nagymamák a mezitelen unokákkal. Ugyanabban a számban *Kurt Freitag* nevü fényképész egy fotográfiával szerepel, amelynek cime: *Semmittevés.* Egy hölgy hátat a közönségnek fekszik a füben és valóban nem tesz semmit. *Th. W. Weisz* ur ugy fotografált le egy hölgyet, amint éppen az erdőben bogarat fog *(Kaeferfang)* Érdekes, miért kellett ehhez a kisasszonynak nekivetkőzni, hogy csipje meg a darázs. Aztán van egy nő, mezitelenül térdel az erdőben: *Az erdő asszonya.* Nagyságos asszonyt már láttam valahol. Oh ne féljen, én diszkrét vagyok.

A diszkrécióm azonban nem terjedhet addig a határig, hogy ne jelentsem, hogy az ügyész urak is melegen érdeklődnek

a művészet és a testkultura szóban forgó magazinjai iránt. Legutóbb Lünaburgban emelt vádat az ügyész a *Die Freude* és a *Das Lachen des Lebens* szerkesztői ellen *közszemérem* elleni vétség miatt. A vádlottak azzal védekeztek, hogy ők a mezitelenség kulturáját tiszta ideálizmusból szolgálják, az ember érdeklődését fel akarják kelteni a saját testi szépsége iránt, a természettel való benső kapcsolatot (innige Naturverbundenheit) vélik e füzetekkel propagálni. A bíróság kihallgatott szakértőket. Professzor dr. *Lill* Münchenből azon az állásponton van, hogy a magazinok abszolut művészi érték nélkül valók. Ezzel szemben egy másik szakértő, dr. Hermann *Poppert*, maga is biró, védelmébe vette a testkultura ideáljait. Dr. *Bondi* szintén azt állitja, hogy saját tapasztalatai szerint nem ártalmas az ifjuságra ez az irodalom. Egy *Gastro* nevü tiszteletes azt mondotta a bíróság előtt, hogy legboldogabb volna, ha felnőtt fia csatlakozna a mozgalomhoz. Ha az abroncsszoknya korában valaki mai ruhában jelent volna meg, azt bizonyára erkölcstelennek minősitették volna. Minden uj eszmének ez a sorsa. A lünaburgi bíróság az enyhitő körülmények figyelembe vételével bünösnek mondotta a szerkesztő urakat és 1000—1000 márkára itélte őket.

A Soma cimü magazin is összeütközött a hatósággal. Bajorországban elkobozták a 4. és 5. számát. »Ezen a gyermekbetegségen — mondja a szerkesztő — minden uj lapnak keresztül kell esni. Csak az abnormális, beteges ösztönü csunya testü, alacsonyabb rendü emberek ütköznek meg ezeken a dolgokon. De van igazság, a müncheni országos törvényszék feloldotta a lapelkobzást a következő indokolással:

> A mezitelen emberi test ábrázolása magában még nem sérti a szemérmet és az erkölcsöket. Hasonló mezitelen képek minden mükiállitáson láthatók. Nemi vonatkozások, avagy csak utalások is, hiányoznak a füzetekből, amelyek a test nevelését hirdetik és a megcsontosodott prüderia ellen harcolnak.«

Birói itélet ide, birói itélet oda, én mégis azt mondom: Takarják le a testkultura-magazinbeli hölgyeket, mert megtalálnak hülni...

Eos

Vajdasági irók

Ebbe a darázsfészekbe, ahol meddő közelharcokban merül ki minden tevékenység, nem lehet belenyulni anélkül, hogy mérges fullánk ne érje a bátor bolygatót. Mégis szabad mézszedő kedvvel tavaszos zümmögéssel elmenni ez mellett a harcos egymásnak mindenáron ártani akaró raj mellett.

*

Vajdasági irók cim alatt azon két cinkos értendő, aki a távollévő harmadikat kivégzi. Nincs itt a vajdaságban egyetlen eleven iró sem, akit egy-egy pohár spriccer vagy egy-egy szerkesztőségi asztal mellett ki nem végeztek volna. Csupa hulla. Temető. Ádáz és lelketlen csatában marják egymást végkimerülésig.

*

Igy aztán kiderül, hogy vannak vajdasági irók, de nem derül ki, hogy van vajdasági irodalom. (Erre igazán nem jut idő.) De: ha nincs vajdasági irodalom, minek kellenek vajdasági irók?

Irók azok, akik irodalmat csinálnak; ha nincs irodalom, mit csinálnak az irók?

*

Ezeken a cudar kis csatákon jelen van a férfi, a hiuság, a nagyképüség, a rosszindulat, a kenyéririgység, jelen van minden rutságával az ember, de *nincs jelen az iró, a szó* ideális értelmében nem lehet jelen még akkor sem, ha — *vajdasági.*

*

Az iró belső kényszerből megirja a lelkén és az agyán átviharzó érzéseket és gondolatokat anélkül, hogy mérlegelné vagy egyáltalán eszébe jutna, hogy most irodalmat müvel. Ad, mert *van adni* valója. Hogy ajándékát miként fogadja az olvasó, azon mulik a sorsa.

*

A kiválasztás minden formája örvényes szent titka létünknek és aránylag mily kevés üstökös ragyogott még az irodalom egén! Ady Endrét is ha gyilkolta le korának nem egy »nagy«-ja, akiket ime tul élt csodálatos mélységekbe ivelő halhatatlan lelkével.

*

Nem lehet mindenki tervezője a templomnak. Kell épitő is és kell téglahordozó is. Ez utóbbit illeti a legnagyobb tisztelet, mert övé a veritékből a legtöbb és a dicsőségből a legkevesebb.

*

A kisebbségi sors tikkadt mezején édesvizü kutnak kellene lennie a magyar irodalomnak, ahova üdülni jöjjön minden vajdasági magyar; de ha ennek a kutnak hivatott őrei maguk lesznek a kutmérgezők, kinek támadna kedve ebből a kutból meriteni?

P. Gergely Boriska

ORVOSI DOLGOK

Csodagomba vagy bolondgomba?

Kis értekezés a c odaszerről, bájiitalokról, kuruzslókról, jav a szonjo ró, jósnőkről és egyéb babonákról

Az életben gyakran hallunk, olvasunk leányok és asszonyok »elcsábitásáról« és csodálatos dolog: ezek az elszéditett fehér liliomszálak és tisztességes asszonyok mindig a beleegyezésükkel végrehajtott »merénylet« *után* ébrednek annak tudatára, hogy hiszen végeredményben *rutul be vannak* csapva.

Igy járnak azok az emberek is, akik orvosokkal, esetleg profeszorokkal való konzultálások után — kuruzslókhoz fordulnak és talán már ott a kuruzsló lakásán ébrednek rá, hogy tulajdonképen szélhámosnak estek áldozatául.

Mióta csak fennáll a világ, mindig voltak és lesznek kuruzslók és kuruzslószerek, de ekkora konkurenciára, mint amit manapság látunk, még a legtisztességesebb kuruzsló is feljajdul: több a kuruzsló, mint az áldozat. Ez pedig már nagy baj! A világvárosokban előkelő rendelőt tartanak a kuruzslók livrés inasokkal. A rendelők előtt pompás autók sorakoznak. Budapesten orvosi asszisztenciával dolgoznak; Bécsben minden harmadik uccában van egy *Kurfuscher*, egy *Wunderarzt* vagy egy magnetizáló, Párisban minden kerületre vagy egy tucat jósnő, jós, csodaorvos, telepatikus fenomén, gondolatolvasó jut.

A tömeg mindenkor mohón veti magát a *csodák* után és hisz is bennük. Igazán nem is csodálkoznánk, ha a történés szinhelye a pápuák, a hottentották, a kongo négerek földjén, vagy a Fidzsi szigeten volna. De *kulturnépeknél?* A vasidegzetü ember idegei is felborzolódnak, ha látja, hogy intelligens, társaságbeli emberek is behódolnak a müveletlen kuruzslók bárgyu trükkjeinek.

Ezekután nincs restelni valónk azon, hogy a mi kevésbé kulturált Bácskánkban is minden városra, falura jut egynéhány kuruzsló. Nálunk a háborut követő években szaporodtak el a kuruzslók, akik a legkülönbözőbb módszerekkel dolgoznak. Az egyik krumplira fekteti a nemibetegeket, hogy a vérük tisztuljon, a másik meg kizárólag kenéssel gyógyit. A külvárosi, szállási *kuruzslók* minden beteggel a saját váladékát itatják meg és ugyanavval borogattatják a fájós testrészeket. Aztán vannak olyanok is, akik mindenkit megvillamoznak, magnetizálnak és hipnotizálnak. Ismerünk Szuboticán egy asszonyt, aki »*vízbe nézéssel*« gyógyitja a »feleket«. Az aktiv kuruzslók közül talán az imádságos asszonyok a legártatlanabbak: ők szépen lemorzsolják a maguk értelmetlen hókusz-pókuszait és avval elengedik a beteget diagnózis nélkül, Isten nevében. A néphit erősen tartja, hogy ez a *ráimádkozás* az egyetlen védekezés »rontás« és szemmel való megverés ellen. Trachomagyógyitó asszonyok is müködnek a mi vidékünkön, akik a trachomát porcukorral és a szem kinyalásával gyógyitják. Hol vannak még a különböző csodakutak, a füstölő asszonyok, a vándorló izsépi javasasszonyok, a kisbajmoki ingbenszületett gyógykovács és az a temérdek »seborvos«, akik a helyéből kiszaladt karokat és lábakat helyre huzzák, hol van az a soknépnike, akik szunyog, gólya, egy és kétpupu teve, kutya, ember és farkaszsirral gyógyitják a legkülönbözőbb bajokat?

A kuruzslással rokon foglalkozás a *szerelmi bájital készités* és a *jövendőmondás* is. A bájitalkészitést régi, hagyományos népszokások nyomán végzik és különösen a babonában és csodákban hivő *női nem* bizik benne. Azt mondják, hogy vannak ételek, amelyek a nemi érzelmeket erősitik, ilyenek volnának: a kaviár, az osztriga, a rák, a hal ikrája, de a nép szemében minden szer »bájitalnak« számit, ami a kuruzsló konyhájából kikerül: galambvér, galambsziv, egér és rákfarok, teli holdsütötte békacomb. A boszorkánykonyhák polcain találhatók többek között: a sáfrán, borax, articsóka, bors, vanilia, zeller, kardamom, spárga, fokhagyma, a legkülönbözőbb fajtáju gombák és az állatok nemi mirigyei is.

Indiában a leghatásosabb szerelmi varázsszer az ópium, de mellette jelentős szerep jut a mosusznak, ambrának és a valeriana gyökérnek is. A kulturvilág ujabban a kokaint állitja az érzékiség szolgálatába. Az afrikai Kamerun bennlakói ősidőktől fogva használják a férfiak nemi gyengesége ellen egy hatalmas fa kérgének nedvét, a Yohimbint. A tudományos gyógyszertan egy csomó olyan szert ismer, amellyel a női és férfi nemi vágyakat fokozni lehet, de ezeknek tulnyomó része méreg — cantharidin, strychnin, phosphor — és bizony avatatlan kezekben adagolásuk *halálos végü mérgezésekhez vezethet.*

Bár a bájitalkészitő kuruzslók is szentül meg vannak győződve, hogy minden varázsitalnál *többet ér a nők* tökéletes testi és lelki szépsége, mégis előszeretettel kombinálják a szerelmi italokat a reménytelenül szerelmes nő hajfürtjeivel, verejtékével és vérével.

A kuruzslók közül talán még a *jósnőknek* van a legkönnyebb dolguk: ha véletlenül eltalálják és a jóslás beteljesedik, a hálás médium telekürtöli a világot vele. Ha pedig a bemondott tippek nem válnak valóra, akkor a delikvens agyonhallgatja a jóslást és letagadja még azt is, hogy jósnőnél járt. Különben igy vagyunk azokkal a betegekkel is, akik a kuruzslóknál keresik gyógyulásukat: ha meggyógyulnak, uton utfélen eldicsekednek vele, ha meg csalódás éri őket, a bajuk rosszabbodott, szégyenükben agyonhallgatják balul ütött kirándulásukat. És a halottak is hallgatnak. Igy esik aztán, hogy emberfia még sohase beszélt olyan valakivel, akit a kuruzsló ki nem gyógyitott volna bajából.

Most veszem csak észre, hogy ugy belegabajodtam ebbe az utvesztőbe, hogy magam se tudom, hogy kerülök hamarjában ki belőle...

No még csak egyet: a javát.

Az utóbbi hónapokban veszedelmes, mondhatni *járványszerü* tünetet észleltünk Szuboticán: ismeretlen tettesek egy japán eredetü gombát terjesztenek és azt fünek-fának melegen ajánlják. »Azt állitják, hogy ez a gyógygomba, illetve »csodagomba« minden betegségnél használ, de különösen érelmeszesedésnél (!), tuberkulózisnál (!!) és gyomordaganatoknál (!!!) müvel csodákat. A gomba — amit a *Bácsmegyei Napló* olvasói beküldöttek — külső megtekintésre nyuzott böregér szárnyaira, vagy hogy jobb hasonlattal éljünk: egy uraságtól levetett barna antilop cipőfelsőrészre emlékeztet. Használati utasitás: öntsd le a csodagombát naponta egy pohárnyi cukrozott hideg teával és egy napi állás után idd meg a levét. *A gombát egy külföldi és egy hazai laboratóriumban megvizsgáltattuk és kiderült, hogy a csodagomba gyógyhatóanyagot nem tartalmaz, még egy pirinyót sem.* Eszerint tehát a leve se lehet gyógyitó hatásu. A vizsgálat a napnál is világosabban deritette ki, hogy *a gyógyulás csak beképzelésen, autoszuggesztión alapszik.* De hiszen azt a lében és szóban forgó japán gomba mindenségét: nem volna ez egy cseppet se veszélyes, ha kizárólagosan *képzelt* betegek szürcsölnék a gomba levét, de egyenesen kétségbeejtő a helyzet, ha látjuk, halljuk, hogy boldog, boldogtalan issza. Igy aztán ennek is *a komoly betegek* isszák meg a szó szoros értelmében a — »levét« és csunyán fizetnek rá erre az olcsó és egyszerü »gyógykezelésre«. És éppen itt van a bibi: *az igazi betegek a gomba használata közben megfeledkeznek a helyénvaló speciális orvosi kezelésről, esetleg mütétről és mire orvos kezébe kerülnek, a baj gyógyithatatlanná válik, az orvosi beavatkozás — elkésett.*

A csodagomba tehát csak annyira »gyógyit«, mint a többi gomba, hatását kizárólag autoszuggesztióval magyarázhatjuk meg. De ha már az autószuggesztiónál tartunk, ajánlhatunk ennél egyszerübb eljárást is. Tudvalevő dolog, hogy amiképen beképzelhetünk egy bajt, ugyanannyi megerőltetéssel ki is tudjuk beszélni ugyanazt szervezetünkből.

Ime *Saphir*, a világhirü német humorista esete, ami éppen száz évvel ezelőtt történt meg.

Meglátogatta Saphirt müncheni lakásán Rajmund, az akkori idők legnagyobb szinésze és beszélgetés közben kikotyvantotta, hogy éppen Hamburgból érkezett meg, ahol dühöng a kolera. És szinesen leirta a kolera összes tüneteit. Alighogy a vendég eltávozott, a rendkivül hypochonder Saphir — akinek eszébe jutott, hogy a fertőzött vidékről jött barátját megölelte, sőt megcsókolta — *kolerásnak érezte magát*, ágyba dőlt és azonnal orvost hivatott. Az orvos alaposan megvizsgálta Saphirt, receptpapirost vett elő és ráirta nagy betükkel:

»RECIPE: *Saphir! Maga egy ostoba fráter, egy ökör, igazi tökfilkó!*

Használati utasitást is adott mellé: eleinte negyedóránkint, később minden két órában hangosan el kell olvasni a »betegnek« a receptet — a teljes gyógyulásig.

Mondanunk se kell, hogy a gyógyulás a legrövidebb idő alatt bekövetkezett.

Képzelt betegeknél ez a gyógymód is beválik és legalább is olyan melegen ajánlható, mint a »csodagomba«.

A komoly betegeknek pedig ajánljuk, hogy hagyjanak fel végkép a végzetessé válható kuruzsló szerekkel.

(m. a. dr.)

Lakodalmi és keresztelői torták és sütemények
jól elkészitve izlésesen kiviteiben
olcsón kapható
STEINER CUKRÁSZDÁBAN
SUBOTICA TELEFON 216. 9077

Itt a kapcsolat!
Örökbecsü szép ajándék a
Rádió
A világ legjobb rádiója a
Tungsram
Tisztán és mellékzörej nélkül hallgathatja az egész világot minden időben
Lerakat és bemutatás:
De Dion Bouton
autószaküzlet, Suboticán
Aleksandrova ulica 6. szám

mint a férfiak, mert jobban kiélvezik földi létüket, talán csakugyan elérhetik a tökéletes boldogságot, ha mint maga, kikapcsolják életükből a gazdagság utáni sóvárgást.

Mici odakinálta az édes borral telt lapos, kerek poharat Tihamérnak:

— Elfogadom a barátságot! És aki kettőnk közül elsőnek vág savanyu arcot vagy elégedetlenkedik, zálogot fizet!

— És mi lesz a zálog?

— Vissza kell adnia ötöt azokból a csókokból, melyeket előzőleg kapott!

Tihamér édes megbódulással kacagott:

— Benne vagyok! Most már csak azt kivánom, bár már volna veszitени való zálogalapom!

Fizettek és amint végigmentek a korcsma kertjén, a vendégek utánuk bámultak és a férfiak csettintettek:

— Ez már teszi! Remek kis nőcske!

És az egyik részeg, amint elhaladtak asztala mellett, rájuk emelte korsóját hangos »Prosit!« kiáltással, amin azután mindenki hangosan nevetett. A vén virágárus asszony az utolsó pillanatban még utánuk futott és eléjük állt:

— Szép orgonát, gyöngyvirágot tessék!

És mikor Tihamér, aki nagyon banálisnak tartotta, hogy virágot vegyen, elutasitó mozdulatot tett, az aszony egy szeles mozdulattal gyöngyvirágcsokrot nyomott Mici kezébe:

— Akkor ajándékba adom ennek a szép kisasszonynak! — mondotta.

Tihamér elpirult, pénzt adott az ötletes, minden hájjal megkent asszonynak és félig nevetve, félig bosszusan mondta:

— No, ez lefőzött engem!

Mentek a Tabánban a régi házak között és az ablakokban annyi muskátli volt és kanárimadár, a verklik olyan édes keringőket játszottak, a hold olyan hangulatosan kerek és sápadt volt, a leányok olyan kedvesen bujtak össze szeretőikkel, hogy Tihamér, aki nem szeretett csordaállat lenni és akinek finom

írói érzéke tiltakozott az ellen, hogy ugyanugy cselekedjen, mint a tömeg, legszivesebben elmenekült volna innen. De Mici, aki belékarolt mélyen, nagyokat lélekzett és azt mondta:

— Milyen szép, hangulatos mindez!

Most a csók fog következni, gondolta Tihamér és megrémült, hogy minden olyan szabályosan fog lejátszódni, mint egy ponyvaregényben vagy tüzoltóegylet által rendezett majálison, mikor a tüzijáték után szétszóródnak a párok. Nem értette ezt a különös, rejtélyes leányt, aki olyan okosan és mélyenjáró bölcsességgel beszélt az imént, mint egy kifinomodott elméjü nagyvilági nő és most egy masamód olcsó szentimentálizmusával mereng a holdvilágon és nem érzi meg, hogy a modern ember szerelme ennél több és bonyolultabb. És Tihamér ennél a gondolatnál hirtelen megrémült. No, lám, végre egy nő, aki megelégszik a szerelem ősi, primitiv kellékeivel és most ő elégedetlenkedik?

— Ostobaság! — dörmögte magában és hogy véget vessen filozofálgatásának, felhasználta az ucca keresztezésénél álló hársfák vastag törzsének oltalmát és hirtelen magához ölelve Micit, meg akarta csókolni. De Mici abban a pillanatban hevesen és védekezőn arca elé tartotta kezét és szemrehányó hangon mondta:

— Miért tesz ilyet? Ilyen kevésre értékel?

— Bocsásson meg! — dadogta megzavarodva Tihamér és hirtelen felkacagva mondotta:

— Tudja-e, hogy mióta találkoztunk, én állandóan zavarban vagyok, dadogok, baklövéseket csinálok, maga pedig olyan fölényes, biztos a dolgában, mint egy primadonna!

Mici vidáman nevetett:

— Ez természetes. Mert maga folyton azon törí a fejét, hogy mit tegyen, amivel *megfőz* engem. Ősi férfiszokás szerint mindenáron hóditani és imponálni akar, megrohamozni, lehengerelni, ahelyett, hogy őszinte pajtáskodással élvezné velem ezt a nagyszerü éjszakát. Pedig látja, az élet nemcsak az iróasztal [illegible]lett szép, amikor ir róla az ember, hanem akkor

telligens e
tud felelni.
képesség
gál az, ho
zölnek a
gyelni és
gokat. Ily
den társas
folytán ok
feltettük a
kell helyes
nyugaton
majdnem
a helyes, h

R. K.
alapján in
lyegmente
tóság kife
jaira állitj
ben a bé
mennyiben
félen a p
tár behaj
nyitvány

K. E.
alkalmazo
söosztolya
gondnok
meggondr
kiegyenlit
a csődvá
rósághoz,
vényszék
vényszék
kihez for

B. L. S
már ninc
elrendelt
tett sok

is, mikor eleven testével éli! És hogy ne fárassza magát, hát megmondom magamtól: maga nagyon rokonszenves, kedves fiu és én jó kis barátnője leszek. Csak ne legyen mohó és várja meg mindennek az idejét. De mert belátom, hogy egy hozzám hasonló csinos leány oldala mellett nem könnyü dolog a várakozás és mert nekem is jól esik, hát itt van előlegül néhány csók!

És az elkábult, a meglepetéstől és örömtől szédülő Tihamérnak néhány temperamentumos csókot nyomott az arcára.

Azután, mintha semmi sem történt volna, nyugodtan hozzátette:

— Tudja, jobb ezen tulesni. A legtöbb férfi és lány azért nem tud semmiről beszélni, mert egyre azon törik a fejüket, hogy milyen módon oldják meg az első csókot.

— Hát én átsegitettem magát ezen a problémán és most már remélem, okosan fogjuk felhasználni az időnket!

Tihamér izzadt és levegő után kapkodott. Gunyolódik vele ez a leány? Ki ez a nő tulajdonképpen? De hiszen a világ felfordult körülötte. Ő, a fölényes és elkényeztetett nőhódító olyan gyámoltalan, ostoba, igen, valljuk be, szánalmas szerepbe került, amilyenbe a természet rendje szerint rendszerint a nők szoktak kerülni. Ugy érezte, hogy ez a rejtélyes, fölényes, okos leány kineveti, sátáni fölénnyel szatirát ir róla. Elképedve és méltóságát menteni akaró utolsó erőfeszitéssel tiltakozott:

— Nem értem, nem tudom kicsoda maga? Honnan veszi a fölényt és bátorságot, hogy ilyen cinikusan intézi el az emberiség legszebb, leggyönyörübb érzését?

Mici szemrehányó tekintettel nézett a férfire:

— Nézze barátom, miért mond ilyen nagyképü szavakat? Beszéljen őszintén, mikor az előbb meg akart csókolni, nem érezte, hogy ez a csók, amelyben sem érzés, sem poézis nem volt, amelyhez semmi köze sem volt a hangulatának és amelyet minden suszterlegény hasonlóan cselekedett volna meg, sok-

kal bántóbb és sértőbb volt, mint az én őszinte, friss és jókedvü baráti mozdulatom, amellyel magát megcsókoltam. De persze, sértve érzi magát hiuságában, mert iró létére sem tudja elképzelni, hogy valami másképpen is lehessen, mintahogyan évezredek óta, szürkén, unalmasan és gépiesen kialakult. Látja, ez lapositja el és teszi elviselhetetlen unalommá az életet. Mert bármilyen forradalmárnak, eredeti embernek, egyéniségnek is hirdeti magát valaki, amikor cselekednie kell, végeredményben mégis csak a jó, régi, kitaposott formákat szedi elő.

Tihamér majdnem haragosan kiáltott fel:

— Mondja meg, árulja el végre, hogy kicsoda?

Mici pajkosan kacagott. Most egészen olyan volt, mint a Szent Iván-éji álom Puck tündére. Ingerkedő, kedves, kissé titokzatos.

— No, lám, mennyire kihozta a sodrából, hogy nem minden ugy történik, amint azt előre elképzelte és hogy a masamód kisasszony nem a szokásos kis butaságokat felelgeti. De látja, én is csalódtam. En azt hittem, hogy egy iróban több eredetiség és megértés van mint magában!

Tihamér megtörölte homlokát, zavartan mosolygott:

— Igaza van, bocsásson meg, kissé ostobán viselkedtem, de látja, egészen kihozott a sodromból ennek a találkozásnak az ujszerüsége. Kérem, tekintse ezt teljes győzelme jelének. Végre is joggal izgatott az a bányász, aki azt hiszi, hogy rezet talált és kiderül, hogy aranyra bukkant.

Mici megbékülten nyujtotta kezét:

No látja, ez kedves volt!

Egymásba karolva mentek fel a néptelen, kanyargó szerpentin uton, csak a padokon és a fák alatt sötétlett egy-egy szerelmespár silhoutteje.

— Nézze, mondta Tihamér, milyen érdekes, ime a szerpentin, vagyis a kigyó utján megyünk és mindenütt Ádámok és Évák csókolódznak az ősi kisértő gyürüi között.

Felértek a hegy ormára és lenéztek a városra. Az akácok szinte őrjöngve ontották az édes, bódító illatot

és a város olyan volt, mint egy szikrázó ékszerekkel elirakott bünös aszonyi test.

Meghóditani a várost, ura, királya lenni, kihuzott derékkal, fölényesen járni ezer káprázata között, lemondott részeg álma minden emberpáriának, aki megmondott részeg álma minden emberpárának, aki megsápadva, pénztelenül, mindennap elölről kezdődő reménytelen kenyérharccal vivja az életet és égő szem-

Felértek a hegy ormára . . .

mel bámul az elérhetetlen csodákra. Hegyről nézni a várost...! Olyan ez, mint mikor a madár kirepül kalitkájából, felszáll egy fára és harsogva üdvözli az életet, napfényt, szabadságot, virágokat. Azután elfárad, megéhezik, csapkodni kezd szárnyaival, nyugtalan lesz, tétován repked ide-oda és végül visszaröpül önként a

kalitkába, csörével kopogtat a drótból font ajtón.

Tihamér két meleg kart érzett felkuszni karjáról a válla felé, Mici mélyen, nehezen sóhajtott.

— Most futni kellene, nesztelen, kacagó rohanással, elmenekülni innen és nem szabadna a városba visszamennünk.. Meg kellene találnunk Eldorádó országot, harmatos gyepen táncolni, langyos tengerben fürdeni, napfényben elnyujtózni!

Lehunyta szemét és bágyadtan sóhajtotta hozzá: Eltáncolni a szerelmet, tengerbe sikoltani boldogságunkat, csak egymásnak, egymásért élni!

Azután megint egy pillanatnyi csend zuhant közéjük, különös, ezerhangu, tücsökmuzsikás, lombzugásos, virágsóhajtásos csend. És mintha távolról, messze erdőkből sóhajtott volna ki a vágy, halkan buggyant ki ujra a szó:

— Egyszer, szeretnék nagyon boldog lenni. Megérni azt a néhány szép, zavartalan hetet, amelyért érdemes volt megszületni...!

Tihamér megfogta a lány kezét, amely forró volt és remegett.

—Mit ért maga ahhoz kis lány? Honnan ismerné ízét, forróságát a nagy érzésnek, melyet csak sejtésből és rossz regényekből ismer.

Mici furcsán mosolygott: Talán nem...! Hátha nem vagyok lány?

Tihamér megdöbbent. Persze, erre nem gondolt. És megrökönyödve nézett Micire, aki kedves csipkedéssel mondta:

— Látja, megint beleilleszkedett egy önkényes feltevésbe!

— Maga... asszony?!

— Igen, asszony voltam három hónapig! De ne beszéljünk erről, mert ez igazán meglehetősen hétköznapi történet. A durva, léha, asszonyát, meg nem értő, klubba járó gazdag férfi és a gyengédségért, pajtásságért epedő mimóza asszony örökké ismétlődő históriája. A különös csak az, hogy mig más asszony ilyenkor pesszimista lesz, elveszti életkedvét én megmaradtam rajongónak, aki hiszem és tudom, hogy megtalálom valahol azt a férfit, aki elhozza nékem az álmok megvaló-

kétségtelen
nak és a
telligens e
tud felelni.
képesség
gál az, ho
zölnek a
gyelni és
gokat. Ily
den társas
folytán ok
feltettük a
kell helyes
nyugaton
majdnem
a helyes, h

R. K.
alapján in
lyegmente
tóság kife
jaira állitj
ben a bé
mennyiben
félen a p
tár behaj
nyitvány

K. E.
alkalmazo
sőosztolya
gondnok
meggondr
kiegyenlit
a csődvál
rósághoz,
vényszék
vényszék
kihez for

B. L. S
már ninc
elrendelt
tett sekr

Lohengrin kisasszony

sulását. És látja, volt bátorságom ahhoz, hogy otthagyjak jólétet, jellemet, prostituáló gazdagságot és... egészen uj, érdekes környezetben keressem az igazi férfit. Mert ugy-e, azt csak természetesnek találja, hogy nemcsak a férfi, hanem a nő is keresheti a párját!

Tihamér hangosan felkacgott.

— Bocsásson meg kedves, de ennél furcsább, különösebb história még nem esett meg velem. Én tegnap délután hosszu beszédben fejtettem ki barátaimnak a müvészklubban, hogy csak azt a nőt teheti a férfi boldoggá, akinek anyagi vágyait megtudja valósitani. És ma elém toppan egy nő, aki menekül a gazdagságtól és felboritja összes eddigi tapasztalataimat s elméleteimet!

Mici bólintott:

— Egy nő, aki bátor! És éppen ezért félek, hogy nehezen fogok hasonló férfire találni.

— Óh, a férfiak talán gyávák?

— A szerelemben igen. Őszintén szólva a szerelmes férfi igen szomoru szerepet játszik. Fél minden érzésével, gondolatával szeretni és ez természetes is. A munkájára tartogatja energiáit, a kenyérkereső harcra.

— És a gazdagok? A gondtalan naplopók?

— Ezek távolódnak el leginkább mindattól, ami poézis és mélység a szerelemben. A szerelemből csak a mámor érdekli öket és ezt hajszolják ocsmány orgiáikon.

Hogy is tudnának ezek igazán szeretni!

Egy pillanatra elhallgatott, azután halkan hozzá tette:

— Ne gondoljon naivnak, sohasem hittem a sirig tartó, örök szerelemben és nem hiszem, hogy az ember csak egyszer szerethessen életében. A szerelem lényegében véve hangulat, fizikai érzés és ennek törvényszerüsége, hogy nem maradhat változatlan. De hiszek egy lelki kapcsolódásban, közös örömben, munkában, célban, amely egyre uj szint, muzsikát visz két ember szerelmébe.

Tihamér mosolygott:

No lám, elmélkedünk a szerelemről, mint Platon Symposion cimü müvében a görög bölcsek. És ime, ösztönös megsejtéssel ugyanarra az eredményre jutott,

yulás
alap-
zóban
nem
, ha
rcsöl-
két-
alljuk,
aztán
meg
ét« és
ó és
éppen
gomba
a he-
l, eset-
e ke-
válik,

nnyira
hatását
nagya-
tószug-
ennél
5 do-
nk egy
ki is
zetünk-

humo-
ezelőtt

laká-
agyobb
kikoty-
ból ér-
ra. És
tüneteit.
rendki-
ek eszé-
kről jött
olta —
dölt és
vos ala-
ceptpapi-
kkel:

mint ezek a bölcsek, akik közül Eryximachos ezt mondja: Ha valóban az ölelés volna a legnagyobb gyönyörüség, melyet Eros az embereknek nyujthat, ugy azok lennének a legboldogabb emberek, akiket Hephaistos, az alvilág kovácsa örökre összeabroncsolna. De ugy-e, ehhez senkinek sem lenne kedve és hamarosan menekülni szeretne? Éppen ezért Eros szépsége abban rejlik, hogy költővé teszi az embert, a szépet még szebbé, a magasztost még fenségesebbé! Mulatságos, hogy Platont mennyire meghamisitották a köztudatban. Plátói szerelem alatt az érzékiségmentes szerelmet értik, a tisztára lelkibarátságot, holott Pláton soha olyasmit nem mondott. Ellenkezőleg a szerelemről irt könyvében ilyeneket mond: Indiában és általában sok helyütt, ahol barbár uralom parancsol, gyalázatnak vallják a szerető kivánságát kielégiteni. E barbárok éppen ugy elitélik a szerelmet, mint a bölcseletet és a testgyakorlást. A zsarnokok üldözik a szerelmet, mert tudják, hogy ez a leghatásosabb erjesztője minden nagy eszmének és társulásnak!

— De hát akkor honnan ered a félreértés?

— Mert Pláton a következő szavakat adja a Symposionban Pausanias szájába:

Kétféle Eros van. Az egyik *Uranos anyátlan* lánya, ez az *égi szerelem*, a másik, amely Zeus és Dione ölelkezéséből született, ez a *közönséges földi szerelem*. Az égi szerelem nemes vonzalomra indit, mert akit ez az Eros ihlet, olyan párt keres, aki a természettől fogva erősebb, értelmesebb mint ő, akitől tanulhat, aki őt felemeli. A közönséges Eros viszont válogatás nélkül csak a kéjt keresi! Nyilvánvaló tehát, hogy Pláton mindössze annyit mond, hogy szerelmünkbe az érzékiségen kivül vigyünk bele eszmei tartalmat, szépséget is. De egy szóval sem hirdeti, hogy maradjunk meg a lelkieknél. Sőt nyiltan ostorozza a képmutatást, mert szerinte a nyilvános viszony mindig szebb a titkosnál.

Mici nagyon meg volt hatva:

— No tessék, sohasem tudtam, hogy ilyen tudósa vagyok a szerelemnek. Kérem, ezentul jegyezze a szavaimat...

Szerkesztői üzenetek

Intelligencia-vizsga. Az intelligenciának és a szellemi képességnek nincs objektiv mértéke. Az intelligenciához tényleg szükséges tanultság, olvasottság a napi aktuálitások iránt való érdeklődés. Amit az amerikai lapok nyomán német és magyar ujságok elkezdtek, hogy tiz vagy tizenöt kérdést tesznek fel az olvasóknak, amelyre felelnie kell, kétségtelenül bizonyitéka az olvasottságnak és a tanultságnak, azonban lehet intelligens ember az is, aki ezekre nem tud felelni. A memoria és a megfigyelőképesség kétségtelen fokozására szolgál az, hogy képeket és szövegeket közölnek a lapok, amelyeken meg kell figyelni és le kell irni bizonyos sajátosságokat. Ilyen »intelligenci-vizsgá«-t minden társaság rendezhet. Az Ön levele folytán okos és intelligens embereknek feltettük azt a kérdést, hogy miképen kell helyesen irni és mondani: a nap nyugaton kel fel, vagy nyugaton kél fel, majdnem mindenki azt mondta, hogy az a helyes, hogy nyugaton kel fel, pedig ...

R. K. A szegénységi bizonyitvány alapján inditott per csak az esetben bélyegmentes, ha a közigazgatósági hatóság kifejezetten a vonatkozó per céljaira állitja ki a bizonyitványt. Ez esetben a bélyegköltséget előjegyzik és a mennyiben a pert megnyeri és az ellenfélen a perköltség behajtható, a kincstár behajtja. Minden szegénységi bizonyitvány csak egy évre érvényes.

K. E. Čoka. A csődbe jutott vállalat alkalmazottainak a fizetés épen ugy elsőosztolyá csődkövetelés, mint a tömeggondnok tömeggondnoki dija. Ha a tömeggondnok ezt a besorozott követelést kiegyenliteni egyáltalán nem hajlandó, a csődválasztmányhoz, esetleg a csődbirósághoz, — a csődöt elrendelő törvényszékhez — kell fordulni. A törvényszék egyik birája a csődbiztos, a kihez fordulhat a panaszával.

B. L. Szenta. Tudomásunk szerint ma már nincs sekveszter. Amennyiben az elrendelt és a telekkönyvében feltüntetett sekvesztert még nem oldották volna fel, az eljárás az, hogy az igazságügyminiszteriumhoz folyamodik az illető, igazolja, hogy SHS állampolgár és a sekvesztrumfeloldási dijat lefizeti.

I. B. Noviszad. Nem közölhető.

L. Š. Suhopolje. A kérdezett autóügyben Noviszadra fordultunk, amint a válasz beérkezik, értesiteni fogjuk. Magyarországon háboru előtt, vagy után elhelyezett takarékbetétekre nézve nincs valorizáció. Az akkor elhelyezett 50.000 korona kb. 30 csehkoronát ér.

V. S. Ada. Bábaképző tanfolyam minden szülészeti klinika, illetve orvosi egyetem mellett van, tehát van Zagrebban, Beogradban és Ljubljanában. A tanitás mindenütt államnyelven történik, a felvétel beutalás alapján és pedig ugy, hogy a noviszadi közegészségügyi kirendeltség utalja be. Az erre vonatkozó kérvényt az illetékes vármegyei tisztiorvosi hivatalhoz kell intézni, amely azután továbbitja Noviszadra és sorrend szerint beutalják az igénylőket.

Filmszinész Vel. Kikinda. Budapesten van filmszinész-iskola és az Ufa filmgyár budapesti fiókja foglalkozik filmfelvétellel. A legutóbb olvashatta, hogy egyetlen felhivásra 8.000 jelentkező volt, akik közül még egyetlen egy sem kapott meghivást és igy nem valószinü, hogy ezen a pályán boldogulni fog.

Hadikölcsön-valorizáció. A »Pesti Tőzsde« november 4-i számában közölte Sándor Pál nemzetgyülési képviselő tervezetét a hadikölcsön valorizációjára vonatkozólag. Eszerint a Magyarországon nosztrifikált különböző kibocsájtásu hadikölcsönöket, tekintet nélkül arra, hogy azok kinek a tulajdonába vannak, %-os alapon valorizálnák. Ezzel szemben a hivatalos álláspont, Bud miniszter tervezete, hogy a valorizációt karitativ alapon viszik keresztül, amely természetesen — igazságosan — keresztülvihetetlen. Sándor Pál egy másik tervezete szerint az összes nosztrifikált hadikölcsönöket konvertálnák a következő alapon: az eredeti jegyzéseket 10%, a nem eredeti jegyzéseket 2% aranynévértékére szállitanák le, 5% kamatot fizetne az állam és 20 év után lenne a tőke esedékes. Határozat ez ügyben még nincs. Megjegyezzük, hogy a valorizáció csakis magyar nosztrifikálásu hadikölcsönökre vonatkozik.

Rejtvénybajnok-verseny

A Bácsmegyei Napló vasárnapi számában közölt rejtvények iránt megnyilvánuló érdeklődést honorálni szeretnénk és ezért

rejtvénybajnok-versenyt

rendezünk. A bajnokverseny február hatodikáig tart. Minden ünnepi számban több rejtvényt közlünk, közöljük azt is, hogy egy-egy rejtvény megfejtése hány bajnoki pontot jelent. Időnként kimutatást közlünk a bajnokság állásáról.

Minthogy nekünk magunknak nem lehet sorsolást tartanunk, ugy véljük a kérdést megoldhatónak, ha a bajnokság nyertesének sorsjegyet adunk. És pedig:

az első dij száz darab rokkantsorsjegy a szombori Hadirokkant Egyesület 1927 február 27-iki sorsolására kétezer dinár értékben,

a második dij ötven darab ugyanilyen sorsjegy ezer dinár értékben,

a harmadik dij huszonöt darab sorsjegy ötszáz dinár értékben. Aki tehát a rejtvénybajnok-versenyt megnyeri, annak kilátása van arra, hogy háztulajdonos lesz, mert február 25-ikén három ház kerül kisorsolásra. A bajnokverseny állását a jövő vasárnapi számban közöljük.

REJTVÉNY.

A mult vasárnapi számban közölt rejtvény helyes megfejtése

„Ari kancsal"

(Megfejtése 10 egység)

KERESZTSOROS REJTVÉNY

A mult vasárnapi számban közölt keresztrejtvény helyes megfejtese:

Vizszintes: 1. Mulat, 5. Adi, 7. Afrik, 11. Kir, 12. Dalos, 14. Tréfa, 16. Dák, 18. Anmál, 20 Romeo, 21. Rimelő, 23. Int, 24. Ints, 25. Mira, 26. Orr, 28. Had, 29. BN, 30. Ri, 32. Ölj, 34. Uri, 36. Vas, 38. Tárol, 40. Olimp, 42. Arko,, 43. Perc, 44. Antal, 47. Cseka, 50. Ida, Bel, 52. Kovács, 55. Komode, 57. Sav, 58. Atak, 61. Fura, 64. Áno, 65. Simrák, 68. Keret, 69. Valaki, 72. Zsa, 73. Sibil, 74. Remél, 75. Bot, 76. Odeon, 77. Tri, 78. Garas.

Függőleges: 1. Mint, 2. Uri, 3. Ada, 4. Tali, 5. Ásós, 6. Item, 7. Atra, 8. Fal, 9. Ide, 10. Kalo, 11. Kandur, 13. Ort, 15. Roi, 17. Körösi, 19. Mén, 22. Mar, 23. Ia, 27. R. L., 28. Hit 29. Bil 31. Ivo, 33. Jep, 35. Rokona, 37. Alapos, 39. Abrándos, 41. Marakodó, 44. Aik, 45. Tavasz, 46. Léc, 47. Clo, 48. Ebonit, 49. Alé, 53. Aviso, 54. Sár, 55. Koi, 56. Makos, 58. Akin, 59. Aki, 60. Kelt, 61. Feri, 62. UTE, 63. A vég, 66. Mad, 67. Ásó, 70. Ala, 71. Aba.

LOKOMOBILOK
MOTOROK Disel és szivógáz
GATTEREK PINI és KAY
kompl. fürészek
kedvező fizetési feltételek
Braća Fischer
D. D.
ZAGREB,
Par.ovčak 1 b.
5828

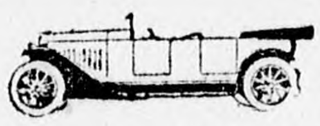
Cipészüzletem
áthelyeztem Karadjordje tér 5 sz. alá, a volt Bébé cipészüzlet helyiségébe.
Az összes raktáron levő árut mélyen leszállitott árban árusitom és megrendeléseket nagyon olcsó áron vállalok.
Kérem a nb. vevő- és rendelőközönség szives pártfogását.
Ugyanott két berendezés üvegálvánnyal eladó.
Thurzó cipészmester

KÖNNYÜ
járása van és teli tá
pénzt megspórolhat
mindenki, aki rendel c
pőt a nagyáruházbat
R. Stermecki
Celje, 27. sz. Slovénija
Készitmény házi és leghiresebb bel- és külföldi gyárakból a következő árakban:

Marhabőrből	Din. 160
Hegyi gojzerek	180
Borjubőr	154
Box	175
Sevro félcipő	150
Box	160
Lakk vagy semis	235
Gyermekcipők birkabőrből	30
Borjubőr	41
Box	60
Fiuknak szegezve	82

Rendelést 500 dináron felül bérmentve küldünk. Irjon mindjárt a nagyszerü 1000 ábrás árjegyzékért. Kereskedőknek engrosárak. — Képviselőket felvesz.

A könyvpiac szenzációja
a dr. Barát — dr. Éber és dr. Takács szerkesztésében december havában megjelenő
„A müvészet története"
cimü nagyszabásu munka.
A könyv terjedelme 736 oldal, több mint 300 képpel és szines mümellékklettel. A kötet ára francia, diszes félbőrkötésben 500 dinár. Kapható részletfizetésre is.
Megrendelhető:
„PEGAZUS"
Könyvkiadó és Könyvterjesztő Vállalatnál Budapest, VII., Rákóczi-ut 40.
173

Mechanikai javitómühely
Automobilok, szántó épek, motorcsónakok és stabilmotorok javitása
Nyerges, fényező, bognár és kovács mühelyek
Garantált s ecial autó rugó gyártás
Autógarazsirozás, mosóhely
Autógarazs MOGIN
Noviszád, Temerinska u. 49

Stajer almát
2.50—5 dinárig
minden mennyiségben elad
Ivan Ogrizek
Orlijek
10 23

Uzletáthelyez .
Ezuton van szerencsénk üzletfeleinkkel és ismerőseinkkel tudatni, hogy
özv. Burmat Sándorné
cég alatt a Kr. Petra ul. 30 sz. alatt eddig vezetett
fegyvermüves üzletünket
Futoški ul 2. . . a a s já házunkba helyez ü . é . érjük a n. é. közö ség tov bb pártfog sát. 10.83

CENTRIFUGA
60—70 cm kazánátmérettel, 1200 percenkénti fordulattal megvételre kerestetik.
Részletes ajánlatok kéretnek.
Cim a kiadóban.

Billiárd go yók s dá ó
mandiner gummi, dákóragasztók, tábla és kréta
Özv. Gerber Jakabné
SUBOTICA
Bene Sudarevićeva ulica 32.
Állandó nagy raktár. Vid i megrendeléseket tucztonként teljesit.

L golcsó b valid
ementhali sajt
nagyban és kicsinyben, valamint
Ostsee, Rollmops
füstölt hering és sós hering
kaph fó
Martin Schik
uj üzletében, Szuboticán
A eksandrova ulica

Zongorák Pianinók a világ legjobb márkái. Hosszu lejáratu részletfizetésre a legnagyobb raktár az országban
KAIN
hangszerkészitő Subotica, Városháza épület.

AZ ÁRAK BESZÉLNEK

HOL KELL VÁSÁROLNI ÉS PÓSTÁN MEGRENDELNI

Vászon, fehérnemüre, sürüszálu, erős minőség, 72 cm széles 7·—
Tenniszparchet, fehérnemüre, nagyon jó minőség, 75 cm széles, most 8·—
Vászon, fehérnemüre és ágynemü áthuzatra, sürü, nagyon erős, 80 cm széles, ezelőtt 12 dinár, most 9·—
Vászon, lepedőre, erős minőség, 150 cm széles, ezelőtt 20, most 18·—
Vászon, paplanlepedőre, erős minőség, 200 cm széles, most 26·—
Opálbatiszt, finom női fehérnemüre, minden szinben, jobb minőség, **115** cm széles 26·—
Markizett, tiszta cérna, 110 cm széles, fehér 16 din., sötétkék és szürke 10·—

№

1 FEHÉRNEMÜVÁSZON sürüszálu, nagyon erős, 75 cm., ezelőtt 9, most ..... 8.—
2 FEHÉRNEMÜVÁSZON sürüszálu, nagyon jó és nagyon erős, 80 cm., ezelőtt 12, most ..... 10.—
3 VÁSZON fehérnemüre és párnahuzatra, középsürü, simitott, nagyon erős, 85 cm. széles, *ezelőtt 16, mostani reklámár* ..... 12.—
4 VÁSZON női fehérnemüre, batisztszerü, sima szövés, 80 cm. széles ..... 13.—
5 VÁSZON fehérnemüre és párnahuzatra, sürüszálu, nagyon erős, 80 cm. széles, ezelőtt 18, most 14.—
6 FEHÉRNEMÜVÁSZON vékonyszálu, appretura nélkül, 110 cm. széles ..... 14.—
7 VÁSZON fehérnemüre és párnahuzatra, legjobb és legerősebb, 80 cm. ..... 15.—
8 VÁSZON fehérnemüre és párnahuzatnak, tiszta cérna, sürü és egyenes szövés, nagyon finom, 85 cm. széles ..... 16.—
9 BATISZTVÁSZON női fehérnemüre, nagyon jó, 100 cm. széles, 22, most ..... 18.—
10 BATISZTVÁSZON finom női fehérnemüre, mercerirozott, mákopamutból, 90 cm. széles ..... 22.—
11 GRÁDLI férfi fehérnemüre és párnaáthuzatra nagy választékban 14, 16 és ..... 18.—
12 ANGINA jobb minőség, 80 cm. széles, fehér, kék és vörös 16 és ..... 18.—
13 AMERIKAN (fehéritetlen vászon) legjobb minőség, 80 cm. széles ..... 12.—

Lepedővásznak

14 LEPEDŐVÁSZON sürüszálu, erős, 150 cm. ..... 20.—
15 LEPEDŐVÁSZON vékonyszálu és sürüszövésü, 150 cm. széles 28.—
16 VÁSZON paplanlepedőre, sürüszálu, nagyon erős, 220 cm. 28.—
17 VÁSZON paplanlepedőre, legjobb minőség, 200 cm. széles .... 34.—
18 VÁSZON paplanlepedőre, vékonyszálu, sürü, 200 cm. ..... 40.—
19 VÁSZON asztalteritőre, damasztszerü, jobb minőség 150 cm. 36.—
20 ASZTALKENDŐK damaszt, ugyanolyan minőségben és mintákkal, mint asztalteritő vászon, 65×65 cm., darabja ..... 12.—

NŐI SZÖVETEK

№

21 SZÖVET seviott, tiszta gyapju, minden szinben, 100 cm. széles ..... 30.—
22 SZÖVET sers, tiszta gyapju, minden szinben, 100 cm. széles, ezelőtt 40, most ..... 38.—
23 SZÖVET gabardin, tiszta gyapju, 100 cm., sötétkék, barna, drapp és fekete szinben ..... 40.—
24 SZÖVET ripsz, tiszta finom gyapju, jobb minőség, 100 cm. .. 50.—
25 SZÖVET sers, tiszta finom gyapju, nagyon jó minőség, 100 centimeter ..... 50.—
26 SZÖVET seviott, tiszta gyapju, jobb minőség, 130 cm. széles, sötétkék és fekete szinben .... 50.—
27 SZÖVET gabardin, tiszta gyapju, nehéz minőség, 130 cm. széles, minden szinben, fekete és sötétkék kivételével ..... 60.—
28 SZÖVET ripsz, tiszta gyapju, kockás, minden szinben, 100 cm. 65.—
29 SZÖVET sers, legfinomabb, tiszta gyapju, sürü szövés, minden szinben, 130 cm. ..... 80.—
30 SZÖVET gabardin, tiszta gyapju, nehéz minőség, 130 cm. minden szinben, sötétkék, fekete és barna stb. ..... 90.—
31 SZÖVET ripsz, tiszta gyapju, nagyon jó minőség, ruhára és kosztümre, a legmodernebb szinekben, 130 cm. .....120.—
32 SZÖVET trikotin, gyönyörü szinekben, ruhára, kosztümre és köpenyre, 130 cm. .....130.—
33 SZÖVET ripsz, legfinomabb, tiszta gyapju, nehéz minőség, kosztümökre és kabátra, minden szinben, 130 cm. .....140.—
34 SZÖVET koverko »Mode« ruhára, kosztümre és kabátra, 140 centiméter, 110 és ..... 140.—
35 SZÖVET ripsz, legfinomabb, selyemgyapjuból, gyönyörü szinekben, ruhára és kosztümre, 140 cm. széles .....180.—
36 VELOUR DE LINE télikabátra, sima, 140 cm., jobb minőség, minden modern szinben .....120.—
37 VELOUR DE LINE nehéz minőség, nagyon jó, 140 cm. zománcozott fényü, barna, terakott, zöld, violett, sötétkék és drapp szinekben .....180.—
38 VELOUR DE LINE legfinomabb minőség, »Raje« brosirozott, a legujabb szinekben, 140 cm. széles, 220 és ..... 240.—
39 KARAKIL (sajtolt plüss) gyapju, nehéz minőség, 120 cm., fekete, barna és szürke szinekben 120.—

KÜLÖNFÉLE CIKKEK

№

40 MARKIZETT tiszta cérna, 115 cm. széles, sötétkék, világosszürke, zöld és sötétszürke szinben 10.—
41 MARKIZETT cérna, minden világos szinben, 115 cm. ..... 18.—
42 MARKIZETT cérna, fehér, jobb minőség, 225 cm. széles 75 dinár, 150 cm. széles 40 dinár, 105 cm. széles ..... 16.—
43 OPÁLBATISZT női fehérnemüre, legjobb minőség, 115 cm. fehér és a legszebb szinekben ..... 26.—
44 KASMIR tiszta gyapju, legjobb minőség, szép szinekben, 160 cm. széles .....150.—
45 SATIN paplanra, jobb minőség, 140 cm. széles, narancs és frész szinben ..... 30.—
46 SATIN paplanra, jobb minőség, 150 cm., bordó, frész és narancs szinben ..... 35.—
47 SATIN paplanra, legjobb minőség, olyan, mint a selyem, 160 cm. minden szinben ..... 55.—
48 SATIN fekete, köténure és más célokra, legnagyobb választékban, 80 és 140 cm. széles, 70, 40, 30, 20 és ..... 16.—
49 ZSÁVOLY párnaáthuzatra, szép mintákkal, len és féllen, 120 cm. 50 és ..... 40.—
50 ZEFIR férfiingre, frencs, jobb minőség, különböző szinekben, 75 cm. ..... 12.—
51 ZEFIR férfiingre, frencs, legjobb minőség, gyönyörü szinekben, 80 cm. ..... 15.—
52 BARCHET háziruhára és alsóruhára, sima, piros szinben, mosó, 68 cm. ..... 12.—
53 BARCHET alsóruhára, mosó, piros, fehér csikokkal, 75 cm. 16.—
54 BARCHET zsinór, legjobb minőség, alsóruhára, garantált mosható, különböző szinekben 20.—
55 BARCHET piké és zsinór, fehér, legjobb minőség, 70 cm. széles, 16 dinár, 80 cm. széles ..... 22.—
56 BARCHET francia velour, legujabb világos és sötét mintákban, 80 cm. széles ..... 24.—
57 SZÖVET barchet, kockás, nehéz minőség, sötét szinekben, 100 cm. most ..... 30.—
58 FONÁL harisnyakötésre, nagy strenglikben, 100 gr. szürke, barna és fekete, jó minőség, 20, 25, 30 szám gombolyagja ..... 18.—
59 CÉRNA len, nagy guriga, 915 méteres, fehér és fekete, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100 számban .... 12.—

SELYEMANYAGOK

№

60 CREPE DE CHINE minden szinben, 90 cm., jó minőség .... 45.—
61 CREPE DE CHINE legjobb minőség, szép szinekben, 100 cm. 90.—
62 CREPE RADIUM nagyon jó minőség, fehér, fekete és szines, 100 cm. ..... 120.—
63 CREPE ÉKLIPSE pótolja a Crepe Banjot, a legmodernebb szinekben, 100 cm. .....160.—
64 SELYEM köpenyre, fekete, 100 cm. széles .....100.—
65 SELYEM brokát, kabátbélésre, minden szinben, 90 cm. .... 70.—
66 NYERSSELYEM sima és ripsz, szép szinekben, ruhára és bélésre, 100 cm. ..... 50.—
67 SILK bélésre, mintás, a legujabb mintákkal, 100 cm., 40 és .. 30.—
68 SILK bélésre, legjobb minőség, sima, minden szinben, 80 cm., 20 és ..... 24.—
68/a. PAJETSELYEM bélésre és ruhára, minden szinben, jobb minőség, 90 cm. széles ..... 65.—
69 BÁRSONY jobb minőségü angol áru, ruhára és kalapra, minden szinben, 55 cm. széles, 35, 45 és ..... 50.—
70 BÁRSONY jobb minőségü angol áru, minden szinben, 70 cm. széles, 90 és ..... 70.—

NAGYBANI ÁRAK

SZÖVET seviott, minden szinben, 90 cm. ..... 28.—
SZÖVET sers, minden szinben, 98 cm. ..... 35.—
SZÖVET satinált, 100 cm., jobb minőség 42 dinár, könnyebb.. 36.—
BÁRSONY A minőség, 45 cm., főbb szinekben ..... 22.—
BÁRSONY J 47 minőség, 55 cm. széles 42 dinár, 70 cm. ..... 62.—
SZÖVET parchet, selyemfényü, 75 cm. széles ..... 18.—
GABARDIN pamut, jobb minőség, 100 cm. ..... 22.—
MALINO kendőre, fekete, jobb minőség, 105 cm. széles ..... 20.—
POULARD kendőre, minden szinben, 100 és 110 cm. széles .... 15.—
KENDŐK Napoli 130, Palermo 140, Savoy 150, Tripolis 170, Selyemkendő Splendor 400, Foulardkendők .....170.—
SAMIJA valódi Margussijan-féle, fehér 16, sötétzöld ..... 12.—
PAMUT sárga, legjobb márka, »Kroiton« 14 sz. 225 dinár, 16. sz. 240.—
FONÁL 16/6 »Hattyu«-jegyü, minden szinben, 500 gr. csomagban 100.—
FONÁL 22 gombolyagos csomagokban »Trkač« védjegyü, minden szinben ..... 80.—
CÉRNA tiszta len, fehér és fekete, 150 méter 40 dinár, 915 méter ára most .....134.—

Vidéki megrendeléseket utánvéttel szállitunk, a rendelés alkalmával megjelölendő a kivánt áru száma, közölje továbbá kivánságát a szinre vonatkozólag is, hogy a megrendelést legteljesebb megelégedésére eszközölhessük. — Mintákat nem küldök.

Pera Dimitrijević, Beograd

Knez Mihajlova 45 **Telefon 37-03**

10749

Száraz bél

30 dinártól kezdve ugyszintén szalámibél stb. stb. legolcsóbban kapható D. D. za izradu zreva

592

Bélipar R. T. Subotica

ADOK

még nem létezett

olcsó áron

mindennemü

üveg- és porcellánárut

lámpákat, szervizeket,

különféle ajándéktárgyakat

1927. január 1-ig

Löwenberg Hermann

Főüzlet: Novisad, Žitni trg. 15.

Fióküzlet: Kr. Aleksandra ul. 7. (A kapu alatt)

NAGYBAN és KICSINYBEN

Az álmatlanságban szenvedők

embert igazán lehet sajnálni. Minden testrész naponkinti ápolása Feller-féle valódi Elsafluiddal emeli a test ellenálló képességét, jó alvást biztosit, megóvja az egészséget és ezzel önbizalmat és életörömet teremt. A Feller-féle Elsafluid az a fájdalomcsillapitó háziszer és szépségápoló, amelyet már szüleink és nagyszüleink is elöszeretettel alkalmaztak mindennemü fájdalomnál külsőleg és belsőleg. Sokkal erősebb és kiadósabb, mint a sósborszesz.

Kérjen próbára gyógyszertárakban vagy más szakmabeli üzletekben kifejezetten „Feller"-féle valódi Elsafluidot 6 dináros próbaüvegcsével, vagy 9 dináros dupla üveggel vagy 26 dináros különleges üveggel. Postán olcsóbba kerül, ha minél több üveget rendel egyszerre, az ára csomagolással és póstaköltséggel együtt:

9 próba, vagy 6 dupla, vagy 2 különleges üveg 61 dinár
27 próba, vagy 18 dupla, vagy 6 különleges üveg 133 dinár
54 próba vagy 6 dupla, vagy 12 különleges üveg 250 dinár

A megrendeléseket pontosan igy cimezze:

Feller V. Jenő gyógyszerész Stubica Donja, Központ 185 Hrvatska

10706 2

Mindenki csak a PYRAM

cipőkrémet használja!

REUMÁT

akutot vagy krónikust, csontfájdalmakat, nyilalásokat, nyakmerevedést, gyomorgörcsöket, fejfájást, csuzt, isiást és mindennemü neuralgiát legbiztosabban gyógyit a

RUSKI MELEM

A beograді közegészségügyi miniszterium által engedélyezve. Számtalan köszönőlevél igazolja páratlan gyógyerejét. A legolcsóbb ilynemü különlegesség.

Kapható minden gyógyszertárban és drogériában, postai szétküldés utánvéttel:

Dvorska Apoteka Bogojević, Skoplje

9435

Szerb, magyar és német

levelezést vállalok

otthon saját irógépen 500 dinarért, továbbá forditásokat fenti nyelveken, bármely viszonylatban oldalanként 5 dinárért. Szavatolt, pontos és gyors munka.

Szives megkeresések

„TRANSLATOR"

jelige alatt a kiadóhivatal utján továbbitatnak

Gyomor- és bélbajokat

gyógyit a kéntartalmu

„VENECIN"

gyógyviz-ivókura

Kapható minden gyógyszertárban és drogeriában. Kiváló kórházak és orvosok tapasztalatairól ingyenes broszurák.

Főlerakat az SHS. királyságra:

Cosmochemia k. d. Zagreb, Račkoga ul. 7/a

9214 2

Szücs-szőrme áruház

Nettel és Farkas

Novisad, Kralja Petra 27. Telefon 187.

Központ: Wien, Gausplatz 3.

Legnagyobb választék

kész női és férfi szőrmekabátban, valamint nyers szőrmeárukban a legolcsóbbtól a legfinomabbig

Nagyban! Kicsinyben!

9576

Lignose

Vadászfegyverek,

pisztolyok, eredeti füstnélküli vadásztöltények, vadászhüvelyek, pisztolymunició

Vezérképviselet és gyári lerakat:

PIRA D. D.

Zagreb

Račkoga ul. 7/d 9766

Téglagyár

Száva mellett, kemence teljes felszereléssel, elsőrendü anyaggal, biztos és jövedelmező egzisztencia, haláleset miatt

eladó

Özv. Erezsánszky Zsigmondné

Nova Gradiška, Slavonia

10511

JUGOSZLÁV
SZERB és HORVÁT

NEMZETI ZÁSZLÓK

tiszta gyapjuból, szine nap és viz ellen garantál

75 cm széles	120 cm hosszu	Din. 70.—
100 cm széles	150 cm hosszu	Din. 100.—
110 cm széles	200 cm hosszu	Din. 150.—
120 cm széles	250 cm hosszu	Din. 200.—
150 cm széles	300 cm hosszu	Din. 300.—

szállitunk bérmentve az összeg előre való beküldésnél vagy utánvéttel.

KLEIN i WINKLER SUBOTICA, Trumbićeva ul. 22

Viszonteladók kérjenek ajánlatot!

500

ABLAKÜVEG
minden méretben legelőnyösebb áron
Drag. Obradović
gyári lerakata Beograd
Kr. Milana 31. (Uroševa Pivnica)
Telefon 31—96. 9652

D. N. Jovanović
ügyvéd, Beograd, Terazija 3.
Végez mindennemü ügyvédi megbizást. Közbenjár bármely hatóságnál.

Mi az Ultraphon?

Ultraphon a legujabb technikai vivmányok alapján készült beszélőgép, amely minden eddig létezett beszélőgépet annyira felülmul, hogy általa a hang müvészi visszaadásának eddig soha, sehol sem tapasztalt tökéletességét lehet elérni.

Hallgassa meg az **Ultraphont** és hasonlitsa össze bármely beszélőgéppel és Ön csak az **Ultraphont** fogja választani. A „Ultraphon" a legkomolyabban vehető hangszer, természethü hangvisszaadással és **utolérhetetlen** erősséggel.

Bemutatás és eladás

Popper István Novisad

Jevrejska-ucca 15

2369

PARLOPHON

A legmodernebb beszélőgépek, lemezek óriási választékban (slágerek), alkatrészek és kellékek legelőnyösebb árban kaphatók

Em. FISCHER, ZAGREB
SUDNIČKA UL. 3. ÉS JURIŠIĆEVA UL 6.
nagykereskedésében.

Képes ár- és lemezjegyzék ingyen 10202

A FISCHER és LUTSCH cégnél Vel.-Bečkereken rendelhet **mérték után készitett garantáltan tiszta gyapju szövetből** való férfiruhát **680 vagy 750 dinárért.**

Siessen, mert egésben 1000 méter szövet kerül igy feldolgozásra!

0631(

Prima minőségü magyarországi

Akác komlóoszlop

minden mennyiségben kapható

Basch és Vigh

fakereskedőknél

Subotica

Telefon: 752. (Szegedi ut) és 751. (Somborski put)

253

Ugyan kit ne érdekelnének

A KÉRDÉSEK KÉRDÉSEI ?

Fejlődtünk-e, vagy teremtettünk?
Mi közünk a majomhoz?
Milyen volt emberősünk?
Hogyan élt, mikor jelent meg, merre járt az Ősember?
Mit tudunk emberelődünk testi kultur járól é lelki életéről?
Ezekre a sorsdöntő jelentőségü kérdésekre fel

LAMBRECHT KÁLMÁN

MOST MEGJELENT HATALMAS KÖNYVE

AZ ŐSEMBER

Az ősember regénye ez a könyv, tele izalmas részletekkel, olyan gazdagon illusztrálva, ahogyan a magyar könyvpiacon könyv még nem látott napvilágot.
A 300 képpel illusztrált vaskos mü első összefoglalása az ősemberre vonatkozó legujabb kutatásnak.

Ára aranyozott egész vászontáblába 400 dinár.

Megrendelhető a

„MINERVA" R. T.
könyvosztályában Subotica.

KOMLÓ

ZSINEGET

2/2 ajánl a

Fonó és kötélverőgyár R. T.
Odžaci

Din. 29-ért
kilógramonként

1341

VADÁSZOK!

A vadászfegyverek és lőszerek lényegesen olcsóbbak lettek.
Kérjék a legujabb, nagy képes fegyverárjegyzéket.

V. BATA SIN

SUBOTICA

vadászfegyver és lőszer nagykereskedő cégtől. Az ország egyik legnagyobb és legjobban felszerelt
vadászati szaküzlete

Vadászfegyvereinkért irásban jótállást vállalunk
Óriási raktár. Óriási választék.
NAGYBAN. KICSINYBEN.
Tegyen egy próbavásárlást.
VADÁSZTÁRSASÁGOKNAK KÜLÖN ÁRENGEDMÉNY
Villanyerőre berendezett, nagy puskamüves mühelyünk, elsőrangu fegyvermester vezetése alatt áll.
Javitásainkért teljes garanciát vállalunk
Telefon 614. Telefon 614.

Beteg emberek

Ahány napból csak áll az év, annyi szenvedésen kell az ideges embernek átmennie, mert rossz, kimerült idegek elkeseritik az életet és nagyon sok szenvedést okoznak. Szuró, nyilaló fájdalmak, szédülés, félelemérzés, fél vagy egész oldali fejfájás, fülzugás, szemkáprázás, emésztési zavarok, álmatlanság, izzadások, nyilalás az izmokban, munkaképtelenség stb., mind a beteg idegek szüleménye.

Hogy szabadulhatunk meg ettől a nyomoruságtól?

Valódi COLA LECITIN által, amely erősen vitamin tartalmu tápszer és igy az emberiség részére a jótét forrásává vál ez a szer. Csodás módon elősegiti a test egyes szerveinek müködését, erősiti a hátgerincet és az agyat, felfrissiti az idegeket és a végtagokat, erőt és életkedvet ad

Az egészséges idegekért folytatott harcban a valódi COLA LECITIN gyakran csodákat müvel. A tulajdonképeni tápanyagokat a vérképződés legutolsó pontjáig elvezeti, vidit, erősit és fiatalon és üdén tart bennünket. Ön is győződjék meg arról, hogy ez nem tulzás. A legközelebbi két hétben mindenkinek teljesen ingyen és bérmentve küldök egy kis doboz COLA LECITIN-t és egy orvos könyvét, amely sok évi gyakorlaton alapszik és aki saját maga is sokat szenved ezekben a betegségekben. Irjon még ma, közölje velem pontos cimét és elküldöm azonnal a dobozt és a könyvet

teljesen ingyen.

E. Pasternack, Berlin S. O.
Michaelkirchplatz 13. 9487 Abteilung 756.

Láng L. gépgyár R. T.
Budapest 56

Ajánlja elsőrendü, jónevü, ismert gyártmányait:

DIESELMOTOROK légsüritővel
DIESELMOTOROK légsüritő nélkül
STABILGŐZGÉPEK
FÉLSTABILGŐZGÉPEK
GŐZKAZÁNOK

Mérsékelt árak. Kedvező fizetési feltételek
Rövid szállitási határidő. Dijtalan mérnöklátogatás
Azonnali részletes felvilágositással szolgál

Somogyi László okl. gépészmérnök
Subotica
Kralja Aleksandra ulica 15

968

Vizvezetéki, csatornázási munkálatokat, fürdőszobák és angolklosetek szerelését garancia mellett pontosan végzi

KARDOS

villamossági és vizvezeték szerelési vállalat Subotica
Boška Vuića ul. 21. Telefon 122. Braun telepén.

9757

Alkalmi gépvétel!

35 HP **„Körting"** szivógázmotortelep garantált üzemképes karban
8 HP **„Kemna"** uj gőzmagánjáró
20 HP **„Titán"** szivogázmagánjáró
12 HP **„Körting"** uj kis motoreke
10 HP uj **„Climax"** féldiesel nyers olajlokomobil
6 HP uj **„R"** benzinlokomobil
26 golyóscsapágyas **„Primus"** kettős tisztitós, osztályozóhengeres, verőléces cséplőgép rendkivül olcsón, alkalmi árban kaphatók.

Valamennyi gép Novisadon tárol

Á ajánlattai és felvilágositással szolgál

Findeisen i Drug Novisad

1045

Vidéki bánáti gabonakereskedő részére

keresünk (lehetőleg nőtlen)

önálló könyvelőt

német-magyar levelezőt feltétlen szerb nyelvtudással. Irásbeli ajánlatokat **„2500"** jelige alatt **Schmolka** hirdetőiroda Novisad, Jevrejska ul. 7. továbbit.

1058

Zsák, zsineg, ponyva és kötéláruk

Kárpitos kellékek:
butorszövet, butorselyem, mokettek, matracgrádlik, függönyök, afrik, lószőr, pehelytollpotló, önmüködő rolettarudak, függöny karnissok.
Szönyegek, Kokusfutók, Kokuslábtörlők.
LINOLEUM óriási választékban.
Lópokócok, uti-teveszőr és ágytakarók.
PONYVA KÖLCSÖNZÉS.
En gros **En Detail**
LEGOLCSÓBB ÁRAKI

Weitzenfeld és Társa
Subotica

Értesitem SUBOTICA n. é. közönségét, hogy fővárosi nivóju
VENDÉGLŐMET és ÉTTERMEMET
(városi zenede épületében)
folyó hó 20-án szombaton
ünnepélyesen fogom megnyitni.
ahol friss csapolásu sörök, kitünő borok és a legjobb ételek lesznek felszolgálva

Tisztelettel

STIPIĆ MARKO

10610

Egy uszály szép tölgyfa

komló-oszlop

különféle vastagságban és hosszuságban érkezett

Mérsékelt árak!

MIRKO STEINER i SINOVI
Novisad, Veliki Liman — Telefon 360.

0578

TÖLGYFA KOMLÓOSZLOPOK

legolcsóbban minden hosszuságban és vastagságban kaphatók.

Erdőipari Társaságnál, Stari-Futog

Közeleg a báli szezon

Nem kell jól mulatni, ha nem lesz **karcsu és fiatal**. Karcsuság nem boszorkányság. Mindenki lehet az. A

POMPADOUR kozmetikai és fodrászszalon

villamos fogyasztókurája garantálja a fogyást. Villanykezeléssel távolítjuk el a szemölcsöket, felesleges hajszálakat s minden szépséghibát. Elsőrendű munkaerők végzik a hajfestést, ondolálást stb.

Báli parókák minden színben készülnek

10557 **OLCSÓ BÉRLET RENDSZER**

Óvja meg az egészségét! Kimélje az idegeit! Ne dohányozzon tulsokat. A **FUMA** pastillák biztos hatásu szer a dohányzás leszokására vagy csökkentésére.

Minták levéssel minden nyelven 2 din. levélbeni beküldése ellenében küldök.

Főlerakat:

Mr. Alfred Blum, Subotica Főposta szemben

Képviselök és viszonteladók kerestetnek.

Tüzifa

1-a gyertyán, cser, kőris, tölgyhasáb keverve 36 dinár

I-a bükkhasáb 38 D.

apritva és házhoz szállitva. Pontos mérés

Vujković J. és Társa fatelepén, Jukićeva 41. Telefon 669.

Tüztfa vagontételekben olcsó napi áron.

UJ RENDSZERŰ ÁRUHITEL

Mindenféle áru részletfizetésre - készpénzárakon

A suboticai **KERESKEDELMI és IPARBANK** (a vasuti park mellett) hitelképes személyeknek, esetenkint megállapitandó összeg erejéig utalványt ad, amely utalvánnyal az alább felsorolt elsőrangu megbizható és szolid cégeknél az utalvány tulajdonosa vásárolhat oly módon, hogy a vasárolt áru összegének negyedrészét készpénzzel kifizeti, mig a háromnegyedrész erejéig a bank utalványával fizet.

Az utalványok értéke a banknál 5—6 egyenlő havi részletben egyenlitendő ki és a hátralékos összeg után a bank kamat és jutalék fejében havi 1%-ot számit fel.

A bank utalványait a következő cégek fogadják el fizetés gyanánt:

Székely Matija	**Kézmüárukereskedés**	**Főtér**
Sár Sándorné	**Kézmüárukereskedés**	**Főtér**
Vuković Gerő	**Divatárukereskedés**	**Főtér**
Lehner Testvérek	**Divatárukereskedés**	**Főtér**
Ilija Lang i Brat	**Cipőárukereskedés**	**Városi székház**
Spitzer Lajos	**Szücs, szőrmeáruüzlet**	**Sokolska ulica**
Đordje Krnajski	**Uri szabó**	**Aleksandrova ul. 6.**
S. Weiss	**Üvegárukereskedés**	**Aleksandrova ul. 7.**
Földes Samu	**Férfiruhakereskedés**	**Rudić ulica**
Hegyi Fülöp	**Női konfekció áruház**	**Aleksandrova ulica**
Konrath D. D.	**Rádiószaküzlet**	**Pašičeva ul. 1.** (Edénypiac)

Rádió kedvelők

Kivágni, megőrizni!

A külföldi rádió kiállitások áttanulmányozása után módunkban van, most a mai viszonyoknak legmegfelelőbb tökéletes rádiókészülékeket gyártani és ajánlani.

Uj rádiókészülékeink tekercs nélküliek, beépitett amerikai formájuak, luxuriös kivitelüek és kivétel nélkül modern amerikai nagyteljesitményü kapcsolásuak. A főelőnyeik: könnyü kezelés, igen selektivek, hangos és tiszta hangszóró vételre alkalmasak és luxusos kivitelüek.

Dacára mindeme egyedülálló tulajdonságoknak ezeket igen jutányosan adhatjuk és minden készülékért garantálhatunk.

Ajánljuk:

1. **„ALFA“** egylámpásos készülék, selektiv könnyü kezelés, fejhallgatókkal 10 állomás garantáltan hallható.
2. **„LITTLEGIANT“** (a kis óriás) háromlámpás, készülék, Reinartz kapcsolásban, egy beállitó kondensatorral, igen selektiv, Euorópát hangosan a hangszoróban adja. Legolcsóbb családi nagyteljesitményü készülék.
3. **„ULTRAAUTODYNE“** négylámpás készülék, amerikai Weagent kapcsolásban, külső kivitelben gyönyörü szép, kiválóan selektiv, rendkivül hangos a hangszoróban. E készülék a legjobb és legelegansabb nagytetjesitményü készülék magas antennához.
4. **„SUPERAUTODYNE“** hétlámpás készülék, a hires Tropadyne kapcsolás továbbfejlesztése, extrem selektiv, könnyen kezelhető és rámaantennával is, nemcsak igen tiszta, hanem rendkivül hangos hangszoró vételre is alkalmas. Különleges elegáns kivitelben az elülső része is kulccsal lezárható. Ajánlható mint a legszebb és legjobb nagytypusu készülék.

A négy és hétlámpás készülékhez előre bejegyzett beállitó tabella is szállitható.

Konrath D. D. Subotica, Pašićeva ulica 1.

En gross — En detail **Árjegyzék ingyen és bérmentve.** **Telefon 6-23.**

Nagy karácsonyi vásár!

November 20-tól — december 24-ig

Értesitem a mélyen tisztelt vevőközönséget, hogy nagy **őszi és téli árukészletemet**

40—50 %-al olcsóbban fogom elárusitani. Ajánlom a t. vevőközönségnek, hogy saját érdekében győződjön meg meglepően olcsó áraimról minden **vételkötelezettség nélkül**

NŐI SZÖVETEK:

100 cm. széles	tiszta gyapju ruhaszövetek	**ezelőtt**	60	**most**	42 din.
140 cm. széles	gyapju szövetek	„	110	„	60 din.
140 cm. széles	tiszta gyapju és kabátszövetek	„	80	„	52 din.
130 cm. széles	tiszta gyapju összes divatszinek	„	90	„	62 din.
130 cm. széles	tiszta gyapju divat csikos	„	100	„	68 din.
130 cm. széles	tiszta gyapju divat csikos szinekben	„	150	„	108 din.
130 cm. széles	tiszta gyapju divat szinekben	„	140	„	94 din.
140 cm. széles	tiszta gyapju gyönyörű szinekben	„	240	„	162 din.
140 cm. széles	legfinomabb velur kabát kelme				120 din.
140 cm. széles	legfinomabb divatkabát szövetek	„	250	„	169 din.
140 cm. széles	legfinomabb divatkabát szövetek	„	260	„	189 din.

Garantált angol férfi ruha és kabát szövetek:

150 cm. széles	angol férfi ruhaszövet	**ezelőtt**	300	**most**	216 din.
150 cm. széles	ruhaszövet	„	300	„	202 „
150 cm. széles	ruhaszövet	„	440	„	312 „
160 cm.	finom Doublé kabátszövet	„	240	„	166 „
160 cm.	finom férfi télikabátszövet	„	320	„	219 „

Selymek, crepdesinek, crepgeorgettek minden elképzelhető gyönyörű szinben. Plüssök, kabátravalók. Továbbá parketok, kartonok, vásznak, damasztok, lepedő vásznak, damaszt garniturák fehér és szines, legfinomabb minőségekben szintén **40—50 % árengedménnyel.** Azonkivül az itt fel nem sorolt raktáron levő áruk.

Mamuzsics Antal

kézmű és divatárú kereskedő, főtér, Connen ház